

Serie nouă
MARTIE 2022

3
(CCXLVIII)

48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

D i n s u m a r :

- ✓ Centenar Tudor Jarda
- ✓ Convorbirile "A.M.": Nicolae Brânduș
- ✓ Premiile WhatsOnStage
- ✓ Sanremo 2022
- ✓ Eurovision România - semifinală
- ✓ "Galele Savoy" 3 la Teatrul de revistă "C. Tănase"

În imagine:
Nicolae BRÂNDUȘ

Cu lacătul larg deschis

Vuieste Facebook-ul zilele acestea de vestea închiderii unui teatru, de către Primarul general. Postările se rostogolesc, preluate și amplificate, după o rețetă bine-cunoscută... Să ne înțelegem: nu am nicio simpatie pentru acest personaj, care s-a mândrit cu faptul că el nu va mai subvenționa concerte și alte asemenea cheltuieli... Dar, dorind să aflui mai multe despre această decizie dramatică, nu mică mi-a fost mirarea să constat că lucrurile nu stau literalmente așa cum se spune, sau mai degrabă cum se țipă.

"Maestrul Beligan se răsucesce în mormânt", "Nicușor Dan pune lacătul pe teatru", "Singurul teatru nou construit după Revoluție, până azi, se închide", și cavalcada citatelor energizante poate continua.

De fapt, teatrul nu s-a închis. Care este problema atunci? Cei de la primărie contra-atacă și spun că se încearcă doar a se opri risipa de acolo, datorată unui "bad management". Da, cunoaștem sloganul drag onora, potrivit căroro banii pentru cultură înseamnă "risipă"... Dar la ce se referă oare acum, concret?

Să ne uităm cu mai multă atenție la documentele publice de pe site. Avem de-a face cu un teatru cu 71 de posturi bugetate. Ce fel de angajați are teatrul, creat pentru a oferi spectacole? 3 actori și 3 regizori (la paritate!). Plus o armată de inspectori și de secretari (PR și literar), referenți, și 2 casieri (în epoca vânzării de bilete online, a salariilor virate pe card și a plăților interbancare accesibile la un click distanță). Cu ce sume sunt ei plăți, conform statutului de funcții? Păi numai primele 3 persoane din capul listei cumulează 40.000 lei pe lună salarii, umflate cu peste 4500 de lei sub formă de... țineți-vă bine, sporuri de 15% pentru "condiții vătămătoare de muncă", alții încasând același procent pentru "condiții grele de muncă". Să nu uităm că românul fără doctorat nu e român adevărat, așa că managerul primește vreo 1000 lei și pentru această diplomă... Foarte greu sau vătămător este considerat locul de muncă și pentru secretari, pentru impresari, pentru referenți, pentru șef serviciu și, ca să nu existe discriminare, pentru casieri; mai bine zis pentru 70 dintre cei 71 de salariați! (Nu pot să nu mă întreb cu ce a greșit cel tăiat de pe listă, oare?).

Dar toți banii aceștia au fost deja alocați pentru 2022. Care este atunci problema? Problema este că un asemenea aparat generos, creat pentru a da spectacole, include doar 3 oameni care pot apărea pe scenă. Pare o glumă, căci evident că nu ai cum să faci o distribuție în felul acesta. Nu-mi mai pun întrebarea de ce era totuși nevoie de ei în schemă, dacă spectacolele se fac prin apelarea la colaboratori... Și acum iese la suprafață supărarea: în noul buget nu se mai alocă bani pentru colaboratori, acesta fiind motivul pentru care teatrul cu 68 de salariați ne-actori nu mai poate funcționa, după cum se povestește într-o lungă Scrisoare deschisă...

Dar care o fi menirea managerului? Mai ales că vorbim despre un teatru de proiecte, un tip de instituție care, din fericie, poate alege ce joacă, de câte ori joacă, cu cine joacă... Nu poate managerul identifica surse de finanțare pentru singurii oameni care chiar joacă în spectacole? Dacă este mulțumit de organigrama actuală, atunci nu ar putea face spectacole mai bune, mai atrăgătoare, care să se vândă bine? Nu se pot oare atrage parteneriate sau sponsorizări? Există și practica co-producțiilor, există și turnee... Nu poate fi mărit numărul de reprezentații, eventual? Toate aceste soluții funcționează bine la companiile private de spectacole, care bagă toți banii la care au acces în titluri de succes și reușesc să stea pe linia de plutire și chiar au profit. În condițiile în care identifică în primul rând banii pentru actori (adesea chiar vedete, care să dea greutate afișelor și care să atragă

publicul...). Ar fi instructivă o lectură despre trupele de teatru private, care în România au fost la un moment dat atât de multe; sau despre teatrele de prin alte țări, care aproape că nu au subvenții, dar au un management și un marketing excelent, care le asigură fonduri poate chiar mai generoase decât ar fi acordat statul/ municipalitatea...

Ca de obicei, ne apropiem mai mult de adevăr atunci când căutăm pe la mijloc, și nu la extremele reprezentate de poziția inflexibilă a celor 2 părți opuse: finanțatorul și cheltuiitorul. Categorie, teatrul trebuie susținut în continuare și este nevoie de spectacole în București. Cât mai multe, și cât mai bune. De asemenea, primarul nu trebuie să fie zgârcit și, mai tăind poate de la borduri, panseluțe sau plăci de gresie puse pe trotuare, ar fi bine să finanțeze și cultura. Că tot zicea că acum, dacă a scumpit gigacaloria cu circa 130%, vor fi în sfârșit bani pentru orașul nostru cel drag... Pe de altă parte, responsabilii cu implementarea actului cultural scenic ar trebui să facă puțină ordine prin ogradă, să se mai și implice, să caute soluții și să arate că termenul de manager (vă aduceți aminte: cel care muncește din greu în condiții vătămătoare), are totuși ceva de-a face și cu mai buna organizare, pentru că nu este de ajuns să stai cu mâna întinsă sau cu jalba pe Facebook, în condițiile unor prognoze economice și de dezvoltare tot mai puțin îmbietoare și în condițiile unui război care amenință modul nostru de viață așa cum l-am cunoscut noi până acum.

Mihai COSMA

DIN SUMAR

Centenar Tudor Jarda.....	2
Covorbirile "A.M." - Nicolae Brânduș.....	3-4
Meridianele operei.....	12-15
Colocviul Național de Muzicologie - Iași.....	20-21
Sanremo 2022.....	26-30
În căutarea stelelor cu nume (II).....	32-35
Eurovision România - semifinală.....	36-37
Școala vedetelor (2).....	40-43

Tudor Jarda

În luna februarie 2007, la împlinirea vârstei de 85 de ani, Maestrul Tudor Jarda, unul dintre marii compozitori români ai secolului XX, cel care a dat muzicii culte românești opere în care sufletul ancestral al folclorului românesc ardelenesc s-a întrupat în mod profund și autentic, a fost onorat de Academia de Muzică clujeană cu titlul de *Doctor Honoris Causa*. Mi-a revenit mie onoarea de a da glas public tradiționalei „Laudatio”, din care voi rememora câteva fragmente acum, la împlinirea centenarului de la nașterea compozitorului:

Tudor Jarda, compozitorul unic ce stapânea graiul folcloric ca pe limba maternă, s-a născut la oraș!

Mai exact la Cluj, în anul 1922, într-un moment istoric de efervescentă culturală: tatăl său, de profesie jurist, fusese chemat din Năsăudul natal și numit, încă din 1919, secretar general pentru organizarea Universității clujene. Școlile urmate de Tudor Jarda au fost dintre cele mai bune, și i-au configurat substanțial personalitatea intelectuală. Dar încă din copilărie, muzica a constituit mereu o tentație vie, modelele nelipsind în familie: mama cânta bine la pian, tatăl avea o vioară la care cânta ca autodidact. Fratele său mai mare începuse studiul viorii după toate regulile meseriei. Mezinul a început și el studiul pianului de mic. A ajuns apoi să cânte și la vioară, studiind cu un profesor priceput, care i-a dezvăluit și lumea cântecului popular. A vândut o bicicletă ca să-și cumpere o trompetă, la care a început să cânte singur... În 1940 familia a părăsit Clujul, luând calea refugiuului la Timișoara. Acolo se retrăseseră instituțiile clujene, Conservatorul și Opera, magneți îndeajuns de puternici pentru ca tânărul

Jarda să abandoneze studiile politehnice începute: se înscrie la trompetă, cântă cu o formație la școala de dans și la baluri. După întoarcerea la Cluj odată cu terminarea războiului, ideea studiului compoziției a prins contur sub impresia lui Mihail Andreescu-Skeletty, cu care a și studiat apoi armonia, contrapunctul și compoziția. Proaspăt căsătorit, s-a angajat ca timpanist în orchestra Operei Române condusă pe atunci de Sabin Drăgoi. Convins de prieteni ai săi, se înscrie și la Filosofie – facultate pe care nu a mai apucat să o termine, dar cursurile urmate l-au marcat durabil și profund. Nici nu se putea altfel, când profesorii s-au numit Lucian Blaga, Liviu Rusu, D. D. Roșca, Nicolae Mărgineanu.

În 1949 Tudor Jarda este numit direct profesor de armonie la Conservatorul clujean, funcție pe care o va păstra până la pensionarea sa în 1984. A fost de-a lungul timpului și secretar al Filialei Cluj a Uniunii Compozitorilor, șef de catedră la Institutul Pedagogic din Tîrgu Mureș, director al Operei Române din Cluj.

Satul ardelean și muzica lui și-au aflat un loc cu totul aparte în destinul compozitorului. Pornind de la culegeri de folclor efectuate în zone din Transilvania prin anii '50, Tudor Jarda a legat relații privilegiate cu mai multe localități ale ținutului său de origine, mai cu seamă la Leșu, unde a instituit un cor țărănesc ce a dobândit renume național, și unde s-a întâlnit cu un rapsod de aleasă autenticitate în persoana Mariei Precup. A sfințit acele locuri și s-a împărțit la rândul-i din sfințenia lor imemorială, creând un moment unic și irepetabil de sensibilitate și comuniune. A scris acolo piese pentru uzul momentului, și ele au devenit piese pentru eternitate. În Prundul Bârgăului, la căminul cultural, cu

directorul alături și cu sticla de pălincă pusă pe masă, ca încurajare, a așternut pe note, în răstimpul unei ore, „Nunta țărănească”.

Mereu aflat sub zodia inspirată a geniului național, a creat o operă muzicală expresivă și limpede, originală prin sevă și sinceritate. Un artist și un om fidel propriului crez, mereu bucuros de frumusețea vieții și de virtuțile prieteniei, Tudor Jarda și-a creat un personaj pitoresc și adesea mucalit, ce lăsa în răstimpuri să străfulgere profunzimea sa. Lui îi aparține memorabila butadă, de acum bun folcloric, după care la noi în „Konzervator” e ca-n Policlinică: unde te-ntorci tot de doctori dai... Dintotdeauna a arătat a pune puțin preț pe ceremonii, solemnități, titluri, mondenități; s-a întâmplat chiar să evite a fi prezent în sală la vreo primă audiere a vreunei lucrări ale Domniei-sale. Obișnuia să ironizeze entuziasmele, sincere ori de conveniență, ale ocaziilor de acest fel spunând: noi scriem, noi cântăm, noi ne gratulăm! A fost totuși „gratulat” cu binemeritate distincții – Premiul Uniunii Compozitorilor, titlul de Artist emerit, titlul de Cetățean de onoare al Clujului.

Opera sa cuprinde, în afară de corurile devenite celebre, o serie de lucrări valorase în alte genuri: lieduri (multe pe versurile lui Lucian Blaga), patru opere, două baleturi, patru simfonii, un concert pentru flaut și unul pentru vioară – aproape toate fiind marcate de o inconfundabilă amprentă românească.

Tudor Jarda ne-a părăsit în luna august a anului 2007, lăsându-ne moștenire oprea sa. Rădăcinile sale adânci în ținutul mândrilor grăniceri năsăudeni i-au transmis seve de o forță ancestrală nebănuită, l-au înzestrat cu un peisaj interior de o bogăție mirifică, a cărui descoperire neconținută a împlinit drumul identitar și creator de viață al Maestrului și ne-a dăruit nouă, tuturor celor care trăim în și prin cultura românească, jaloane de identitate ce ne măsoară locul în lumea sunetelor și simțirii muzicale. Și în istorie.

Adrian POP

Tudor Jarda în actualitate

Tudor Jarda și-a petrecut anii de formare ai copilăriei la Bistrița, unde el este socotit pe bună dreptate un fiu al orașului; Liceul de Muzică din Bistrița poarte numele compozitorului.

În sale elegantă a Palatului Culturii din Bistrița, Centenarul nașterii lui Tudor Jarda a înregistrat duminică, 13 martie, un moment de culminație: în prezența unui public entuziast, a avut loc concertul extraordinar „Tudor Jarda 100”. În interpretarea orchestrelor reunite ale Filarmonicii din Oradea și a Noii Orchestre Transilvane, sub bagheta dirijorului Romică Rîmbu și avându-l ca solist pe violonistul de excepție care este Alexandru Tomescu, programul a cuprins *Concertul pentru vioară și orchestră* și *Simfonia a III-a „Romantica”* – prezentând astfel o latură importantă, dar mai puțin cunoscută a creației compozitorului, renumit în special pentru lucrările sale corale, vocale, de operă și balet. Dacă adăugăm proiectul – deja demarat – al înregistrării lucrărilor pe un CD, vom putea aprecia consistența deosebită a acestei inițiative, al cărei artizan este neobositul animator de viață culturală Gavril Țărmure, actualmente manager al Centrului Cultural Municipal „George Coșbuc”, ce are în spate decenii de activitate inventivă și îndrăzneță, cu realizări de răsnet la nivel național și internațional în toate domeniile artelor. Cu sprijinul generos al administrației locale, în mod direct al primarului Ioan Turc – prezent și el la evenimentul semnalat aici – Bistrița se înscrie pe traiectoria unei frumoase și trainice evoluții a vieții

Șapte întrebări, mult mai multe răspunsuri și... o neliniștitoare Coda...

Carmen Stoianov: *Vă cunoaștem ca profesor universitar și mentor, om al claviaturii, al hârtiei cu portative, al paginilor albe care așteaptă cuvântul scris, al microfonului gata să capteze noutatea ideilor: comunicare la înalt nivel, seriozitate și spirit ludic, aspră blândețe, impetuositate zăgăzuită, observație pertinentă, dar și libertate asumată, căutarea aceluia "mot propre"... și, dincolo de toate, responsabilitatea față de actul creator sau interpretativ în sine... Cum v-ați autocaracteriza în acest aprilie 2022, din perspectiva unei vârste victorioase?*

Nicolae Brânduș: *Vă mulțumesc pentru frumoasele cuvinte. Cu vârsta victorioasă ar trebui să ne lămurim, totuși, despre ce e vorba. M-aș rezuma să-i mulțumesc Domnului pentru zilele date, fără comentarii, deoarece oricum nu-mi aparțin. Iar istoria, așa cum ne apare scrisă, nu este altceva decât o beletristică de idei (care include întreaga istorie a filosofiei!) mai mult sau mai puțin grefată*

pe un florilegiu adunat de bârfe.... Să bârfim, deci, și noi pe această hârtie albă! Întrebările privind persoana proprie și cum mi se arată îmi par total de prisos deoarece dacă sunt, ele se petrec în singurătate, în tăcere și în cea mai mare parte imcomunicabile...

C.S.: *Obișnuieți să spuneți întodeauna, ferm, cu voce tare, ceea ce gândiți și apoi să vă susțineți crezul cu forța argumentelor, întotdeauna imbatabile, "îndoind munții" – cum s-ar spune...*

N.B.: *Că am susținut întotdeauna și, mai ales cu voce tare, propriile mele opțiuni, și nu numai artistice – o recunosc, deoarece viza o anume trăsătură de caracter care m-a împiedicat, de când mă știu, să accept din toate*

motivele așa-zis diplomatice compromisul cu minciuna, incompetența și prostia. Printre cei care, după cum ziceți, mă admirau pentru aceasta se numărau mai ales cei care, în urma unor întruniri de breaslă, mă felicitau în pauză, privind cu atenție în jur ca să nu fie văzuți pentru scandalurile suscitade, dar care în plenuri tăceau și-și băgau bine capul între urechi... Deh, a fost și este lumea noastră și nu am resentimente față de nimeni, inclusiv pentru statul paralel care nu uită de osanaștii (foști și urmașii de azi...).

C.S.: *V-am admirat pentru implicarea în primul front al muzicii noi: SNR-SIMC, participarea în Festivaluri, prezența pe afișul formațiilor...*

N.B.: *În anul 1990, după Revoluție, am plecat la Oslo, unde avea loc sesiunea Adunării Generale a SIMC (Societatea Internațională de Muzică Contemporană, ISCM în limba engleză). Cu această ocazie, am reușit să reactivez prezența Societății Compozitorilor Români – înființată în 1920 și devenită Uniunea Compozitorilor din România după 1944 – în această Societate Internațională, al cărei membru era de la înființare și în care nu mai funcționase în toată perioada comunistă. Am fost Președintele Secțiunii Naționale Române a SIMC până în 2002 și am participat la toate Adunările Generale bianuale ale Societății și la toate Festivalurile WORLD MUSIC DAYS organizate cu aceste prilejuri în care noua muzică românească și-a găsit un loc bine meritat. A fost pentru cele mai tinere generații o rampă de lansare care, în timp, s-a amplificat până azi. Am organizat în 1999 Adunarea Generală și Festivalul WMD al SIMC în România și Republica Moldova în 5 orașe importante, în urma unei munci de aproape 5 ani depuse într-un context vag neinteresat, dacă nu ostil, dacă nu ar fi decât să-mi amintesc de Festivalul Berii care împânzise cu bannere tot Bucureștiul și de afișele Festivalului ISCM care fuseseră date la ambalaje pentru brânză (înainte de a fi expuse, evident...). Cinste organizatorilor de spectacol!! Numai că imaginea României, extrem de apreciată ca valoare artistică a compozitorilor și – mai ales – a interpreților muzicii noi de pretutindeni, a avut de suferit în mod nejustificat. Cu toate acestea, muzica românească a avut o rampă importantă de lansare, evidentă în tot ce a urmat până azi și mai departe.*

C.S.: *Sunteți recunoscut ca inovator în forme și structuri, creator de cicluri inedite traversând granițe de gen (Phtora, Match, Soliloque...); cu o aplecare aparte spre sincretism și happening, ați creat într-o multitudine de genuri: teatrul muzical (cu prezență redusă în orizontul componistic românesc), vocal-simfonic, simfonic, electronic, cameral, coral... Ați îmbogățit repertoriul didactic, ați practicat tehnici stochastice, ați întărit vibrația improvizației și arhetipalul folcloric românesc. Care dintre acestea v-a rămas aproape?*

N.B.: *Cel mai concludent răspuns la această întrebare îl puteți găsi în cele două cărți publicate și anume INTERFERENȚE (Ed. Muzicală București, 1984) și ANTIMEMORIA (Ed. EIKON, București, 2021). Tot ce menționați este corect și strict aluziv în ce privește unele titluri de lucrări și pasagere considerații privind lucrările mele. Nu este aici locul să dezvolt principiile componistice pe care le-am urmărit în decursul anilor – de la serialismul integral la structuri modale complementare, apoi la structurarea practicii improvizatorice la muzica stochastică, teatrul instrumental și muzica imaginară. Unii comentatori susțineau că o calitate a muzicii mele este faptul că mi-am schimbat stilul, uneori radical, de la o etapă la alta. Este o*

remarcă nepotrivită, deoarece se referă strict la confecționarea de partitură, ceea ce nu privește stilul operei muzicale, decât la nivelul cel mai trivial. Stilul de autor se judecă la alte niveluri de semnificare și privește altfel creatorul și opera muzicală. De ce stilul este omul și cum se răspunde la această întrebare? Vă asigur că nu prin studiul mesajului scris, ci în raport cu Infinitul. Luați-o cum doriți... În orice caz, în muzică, ceea ce este esențial este dincolo de textul de autor (inventator), de sunetul însuși ca eveniment sonor-acustic și apare creator în comunicarea vie a operei în timp real. Abordarea, să-i zicem, citirea fenomenului muzical conform unei metode epistemoșogice corecte sub aspect științific o descoperim în principiile Trans-disciplinarității dezvoltate de Basarab Nicolescu în spiritul filosofiei lui Ștefan Lupașcu. Mă opresc aici. În rest, abordarea teoretică a fenomenului muzical se petrece, independent de instrumentarul folosit în cercetare, la un nivel filologic poetico-literar unde primează o anumită beletristică de idei, valoroasă în sine prin sunet. În ceea ce ați menționat cu îmbogățirea repertoriului meu didactic, nu am scris muzică didactică în mod special. Parcurgând lucrările mele, se va descoperi necesitatea de a fi asimilată (uneori în modul cel mai practic-performativ) Logica Lumilor posibile pe care le-am imaginat. Este vorba despre o didactică specială de abordare a unei alte logici decât cea curentă în formarea operei muzicale. Aproape îmi sunt toate la un loc. Ceea ce apare mai ales important este că totalitatea partiturilor mele dezvoltă sistematic un spirit sistemic.

C.S.: *V-am admirat bătălia pentru impunerea teatrului instrumental. A fost timpul unor lucrări cu impact la public. Iubiți acea perioadă?*

N.B.: Teatrul instrumental are o veche tradiție în practica spectacolului muzical de pretutindeni. În anii '50 ai secolului trecut, s-a dezvoltat atât în mediile avangardiste din Europa (Școala de la Darmstadt, de ex.) și America (vezi John Cage), intens potențate de culturile Extrem Orientale (Zen, de ex.). Se reclamă și de la *Commedia del Arte* și spectacolul de bălci, o formă extrem de populară în Europa medievală. Avangarda Muzicală i-a adăugat sensuri noi, această practică de spectacol răspunzând unei necesități stringente a Noii Muzici de a-și spori interesul prin apelul la mai multe surse de informație spectaculară care, în noul context, își dovedea secăciunea. O tendință legitimă, de altfel, care în timp și-a conturat o teorie și o poetică aparte. În lucrarea *Interferențe* pe un text de Ion Barbu am realizat un text-partitură în care erau puse în definiție și în acțiune spectaculară toate elementele inevitabile ale gestului artistic. Spectacolul *Bizarmonia* regizat de regretatul Alexandru Tocilescu a apărut, s-a jucat de un excepțional grup de interpreți clujeni (Ansamblul "Pro Musica Nova"), a fost premiat și a dispărut în neant prin grija decidenților culturali de resort. Matei Millo, cu ocazia turneelor din Ardeal, zicea că... e greu cu teatrul românesc în țara ungurească!... Cam așa și cu Teatrul instrumental (și nu numai) în țara românească...). Oricum, în actuala situație, așa cum ne apare Teatrul instrumental, acesta **se face!** (nu se lecturează de undeva și se reproduce) și se adresează unor interpreți totali. Performanța devine un unicat în care se manifestă integral capacitatea creatoare a interpreților.

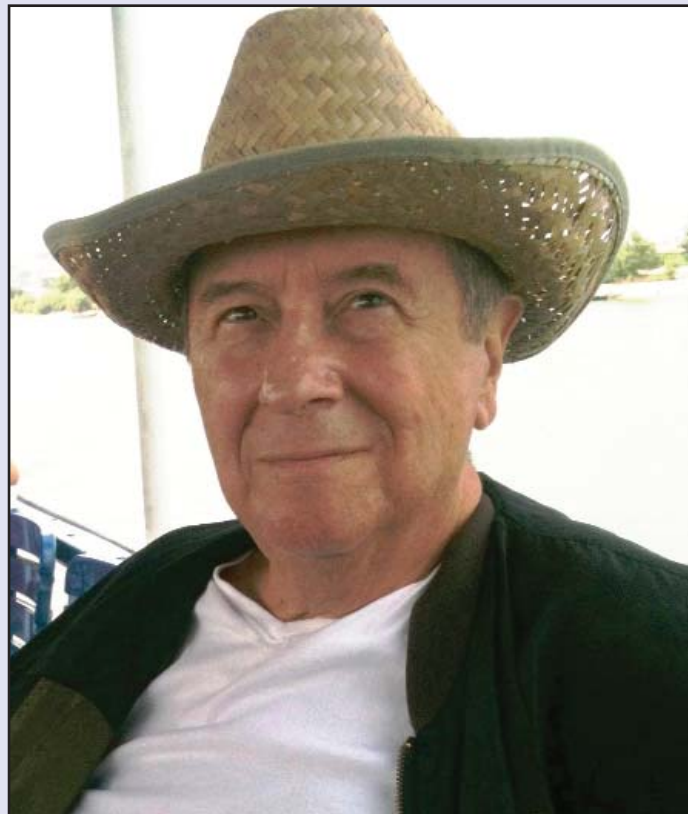
C.S.: *Relația interpret-tape spune și v-a spus multe...*

N.B.: Relația interpret-mediul electronic este atât un exercițiu de imaginație, cât și de transgresare a limitelor

manualității. Este un domeniu departe de a fi (a putea fi) explorat, fie și în parte. După cum se știe, mașina îți dă înapoi tot atâta inteligență câtă i-ai introdus în date. Mi se pare pauperă folosirea mediului electronic ca o timbralitate de tip lăutăresc și aceasta în pofida accesului conștient structurat spre înfățișarea și studierea unor ordini interne remarcabile, prezente în desfășurarea fenomenului supus analizei computerizate. De obicei, mediul electronic apare în relația cu interpreții ca un adaus coloristic oarecare...

C.S.: *Un sfat (de dorit: mai multe!) tinerilor aflați la vârsta începuturilor într-ale muzicii, fie ei interpreți, fie creatori, fie îmbrățișând cariera didactică... Și, poate, o confesiune...*

N.B.: Am urmărit în tot ceea ce am avut ocazia, talentul, care se afirmă mai pregnant decât orice altceva în activitatea tuturor: tineri, mai puțin tineri, mai în etate etc.

Întrebarea e simplă: **este - sau nu este!** Se remarcă nemijlocit, imediat și fără greșală! Ar fi un prim pas spre adevăr. Cel de-al doilea este măsura în care un tânăr și-a însușit limbajul viu al actualității și-l stăpânește bine. Și al treilea pas, cel mai important pentru o carieră, este măsura în care fiecare este capabil să evadeze din limbajul standard asimilat și gradul de creativitate implicat în acest proces. Există trei date fundamentale care definesc, de la naștere, persoana umană și numai prin naștere: inteligența, talentul și umorul. Dacă le ai - cultivă-le! Dar nu încerca să le dobândești prin muncă, deoarece nu se poate; și dacă nu ai umor - nu încerca să spui bancuri, că lumea va râde de tine și nu de spusele tale. Dacă nu ai talent - nu persevera în a face operă culturală. Comentează - că poate ai talent la opinii (ca tot românul...). Iar dacă ești prost - nicio pregătire - și mai ales culturală - nu te va face deștept. În general e bine să ai în jurul tău prieteni capabili să fie sinceri cu tine. Pare o utopie?

... *Las aceste ultime trei cuvinte să-și sune, prelung, întrebarea. O vom auzi, oare?! Îi vom și asculta ecoul?! Dar, mai ales, cum îi vom răspunde?!...*

Carmen STOIANOV

Sonatele pentru pian și vioară de George Enescu

A cânta în același recital cele trei sonate de Enescu pentru pian și vioară e, fără îndoială, un lucru rar chiar și în țara compozitorului. Fără să aibă grandoarea ambițioasă a integralelor, recitalurile cu muzica unui singur autor sunt impecabile ca opțiune estetică și totodată riscante din punct de vedere al «succesului» la publicul adesea dornic de contraste și de varietate. Dar ce poate fi mai rafinat decât să captezi diversitatea și felurilele gradații în evoluția aceluiași creator, ce poate dovedi probitate interpretativă și devotament cauzei artistice mai bine decât dedicarea unei întregi serii muzicii aceluiași compozitor? Ce public are tenacitatea să asculte trei sonate de Brahms sau de Beethoven, câteva sonate ale lui Scriabin sau Prokofiev în aceeași seară? Ei bine, există public și interpreți care asumă acest «risc» și pentru care el devine o aventură mai importantă decât un program pestriț, menit să mențină interesul treaz prin alăturări și contraste inedite. Recitalul

Gabriel Gițan, Alexandru Mihai

din 8 februarie 2022, în care violonistul Alexandru Mihai și pianistul Gabriel Gițan au interpretat la Sala Studio a Ateneului Român cele trei sonate pentru pian și vioară de Enescu a fost un asemenea act de curaj, iar pentru public-oazia rară de a auzi alăturarea celor trei lucrări ale lui Enescu și de a savura farmecul și unicitatea fiecăreia. Programul s-a derulat în sens ascendent. Partea I din *prima sonată, op. 2 în re major*, lucrare de tinerețe a lui Enescu, scrisă la nici 16 ani împliniți, interpretată cu elanul juvenil așteptat, putea câștiga în transparență și precizie (acordurile începutului mai lungi la pian decât la vioară, micile neclarități de intonație în episodul în si bemol minor din dezvoltarea părții I ar putea fi ameliorate); pianul ar putea beneficia de timbrări mai mari în acorduri și octave, iar temele schubertiene - de vioiciune. Acustica sălii Studio

amplifică orice sunet și face dificilă realizarea nuanțelor sub *mezzo-piano*; cu atât mai mult se impun sprinteneala în tușeu și auzul cât mai nuanțat. De la început s-au putut observa și diferențe temperamentale între cei doi muzicieni: Alexandru Mihai nu-și permite libertăți sau gesturi cu tentă histrionică, în timp ce Gabriel Gițan e mai liber în expresie, mai dezinvolt. Încă nu s-a simțit, în primele două părți ale sonatei, o conlucrare autentică între cei doi - părea că fiecare își vede de treaba lui, deși preluările aceluiași teme de la un instrument la altul au marcat momente frumoase de atenție reciprocă. Gabriel Gițan a dat impresia că a început să se simtă cu adevărat bine pe claviatură abia în partea a doua, unde s-au auzit sonorități estompate seducătoare, dar legato-ul a părut insuficient, iar frazările de tip «suspin» ar fi putut câștiga în relief. *Fugato*-ul din mijlocul părții a II-a a demarat mai degrabă formal, dar s-a încălzit pe parcurs, căpătând încărcătură emoțională. Finalul a fost avantajat de o mai mare implicare a violonistului, căruia îi priesc tempii rapizi. A doua *sonată, op. 6 în fa minor*, a fost interpretată la un nivel superior primei - s-au auzit pasaje veloce elegant realizate la pian, dar mâna stângă nu s-a bucurat întotdeauna de destulă atenție, având un discurs uneori nedirecționat, static. În schimb zonele fluide, «organice» - preluând termenul lui Pascal Bentoiu - au sunat foarte bine, cei doi muzicieni avansând treptat spre convergența simțirii muzicale. Începutul părții a doua frapează prin nepotrivirea timbrală dintre cele două instrumente, dacă acordurile pianului sunt cântate toate pe aceeași intensitate; o dinamică și agogică maleabile, integrate liniei vioarei sunt absolut necesare și se poate spera că interpretări ulterioare, «rodade» ale duo-ului vor realiza aceste năzuințe. Sunetul violei nu a părut să planeze deasupra magmei de la pian, poate din cauza acusticii sălii. Finalul a avut avânt, venit în mare parte tocmai dinspre pian.

S-au auzit nuanțe frumoase, alături de momente statice la bas. Mai mare precizie în atac, mai multă acuitate în vârfurile degetelor pianistului, de fapt, mai multă atenție la tușee vor aduce, odată cu «rodarea» repertoriului, efectele insuficient de conștient ținute în etapa actuală. *Sonata a III-a în caracter popular românesc* a părut să schimbe sonoritatea sălii. În ciuda supradozei de sunet datorată condițiilor acustice binecunoscute, discursul amândurora a părut să se limpezească, să devina mai luminos, chiar dacă pe alocuri prea prezent, prea palpabil în multitudinea de nuanțe indicate în partitură. *Sonata a treia* a părut cea mai atent și îndelungat lucrată. Sensibilitatea timbrală va mai avea de evoluat la Gabriel Gițan, mai ales la mâna stângă, dar și în notele repetate la mâna dreaptă în partea a II-a, iar

Alexandru Mihai va reuși să dramatizeze efectele- surpriză, să le trăiască fără reținere, să le dea aspect spontan. În timp, «țipetele» viorii din partea a II-a vor pierde din impasibilitate și vor aspira la paroxism. Tempo primo în piano *dolcissimo* a cucerit, iar finalul a avut bravură și a încheiat cu brio recitalul. Dacă la următoarele interpretări Gabriel Gîtan va obține contraste dinamice mai mari, dacă schimbările de tempo vor fi mai bine stăpânite, chiar acolo unde trebuie să fie aproape imperceptibile, dacă Alexandru Mihai va face efectele de fluierături cu mai mult haz și va găsi modalitatea de a crea impresia spontaneității în plină rigoare, demersul temerar al celor doi muzicieni va putea atinge cote maxime. Programul recitalului din 8 februarie a dovedit reale calități interpretative; el merită reluat, perfecționat, șlefuit. Publicul se va bucura.

Lena VIERU CONTA

La Filarmonica bucureșteană, momente simfonice discutabile, evoluții solistice așteptate...

Nu poate fi trecut cu vederea, aici, la Ateneul Român, concertul simfonic al mijlocului lunii februarie (17 februarie). Recunosc, am urcat treptele Ateneului spre sala de concert, condus de dorința de a-l reîntâlni – de această dată în calitate de solist – pe violonistul Mircea Călin; a fost concert-maestru al Filarmonicii bucureștene, actualmente este prim violonist al unei prestigioase orchestre olandeze. Au existat aspecte de specială atracțiozitate; căci a inclus în programul său ambele *Rapsodii pentru vioară și orchestră* de Béla Bartók, lucrări în parte asemănătoare în ce privește structura, limbajul. Virtuozitatea violonistică preia

realmente potopitoare a sonorităților orchestrale, masivitatea acestora fiind disproporționat susținută de dirijorul Alexander Walker, în raport cu evoluția solistică. Haotică, necontrolată a apărut consistența sonorităților orchestreale inclusiv pe parcursul *Simfoniei* beethoveniene în *la major*. Se poate vorbi despre o prestație dirijorală cu totul modestă; iar momentul poate fi alăturat – tot aici, la Filarmonică – nefericitei programări, cu luni în urmă, a *Simfoniei în re minor, pentru soliști, cor și orchestră*, în condițiile în care “distanțarea pandemică” în adevăr notorie, a impus limitarea drastică a numărului corzilor în ansamblu; prezența suflătorilor apărea atunci ca fiind supradimensionată, chiar potopitoare, cu totul derutantă.

Dumitru AVAKIAN

Aristocratic și de o subtilitate surprinzătoare

..., așa a fost concertul de la Ateneul Român din seara zilei de 26 februarie. Și nici nu-l puteam numi altfel întrucât el a însumat vârfuri ale artei sunetelor, de la compozitorii care au constituit programul la interpreții invitați; de la orchestră – mereu personaj principal – la unicitatea locației; de la celebra umbrelă sub care s-a desfășurat evenimentul la tălmăcirile de excepție. Tot el mi-a prilejuit și marea plăcere de a urmări doi dintre muzicienii reprezentativi ai timpului, legați nu numai prin vocația lor, dar și printr-un background asemănător: sunt de origine română, fac parte din aceeași generație, provin din familii de muzicieni sau în care muzica reprezenta o prioritate în educație pentru toți membrii ei, strălucesc pe podiumuri cu ștaif din lume, au o bogată carte de vizită ce conține

orchestre/ scene de notorietate și importante premii/ nominalizări, trăiesc și își desfășoară activitatea pe alte meleaguri, dar sunt prezenți și la noi (fie în cadrul Festivalului „George Enescu”, fie în stagiunile curente) și, ca o surprinzătoare subtilitate, de ceva vreme se identifică cu Orchestra Națională a Franței, una dintre cele mai importante instituții europene și de pe întreg mapamondul – el, director artistic după un lung periplu ca dirijor principal prin America, Germania, Elveția, etc., ea, concert-maestru și solist. Dacă mai adaug fascinația pe care o produc asupra mea momentele în care un pianist,

violoncelist, organist, violonist dirijează un alt pianist, violoncelist, organist, violonist, ca în cazul de față – întrucât dirijorul a debutat strălucitor ca violonist – cât și ardoarea de a auzi cum sună pe viu cele douăsprezece minute auzite în finalul filmului *Concertul*, pe care violonista le-a interpretat copleșitor în finalul peliculei, aducându-i o binemeritată notorietate, 12 minute din același concert interpretat astăzi tot de ea, atunci pot spune că seara mi-a mers la inimă, emoționându-mă profund.

Dar ce și pe cine am ascultat, de fapt?

În prima parte, pe Sarah Nemțanu dând viață *Concertului în re major pentru vioară și orchestră, op. 35*, de

elemente ale tehnicii instrumentale specifice rapsozilor populari din zona carpatică, aspect pe care solistul l-a pus în valoare cu o savoare timbrală, dinamică, realmente cuceritoare. Recunosc, observând programul întregului concert, aș fi preferat, însă, cuplarea uneia dintre rapsodii cu unul dintre concertele mozartiene, spre exemplu; am fi beneficiat de o imagine extinsă a disponibilităților actuale ale acestui muzician pe care l-am dori a fi mai apropiat vieții noastre de concert. Trebuie, totuși, observat, stădania solistică a fost greu încercată data fiind lipsa de control a sonorităților ansamblului; am în vedere dinamica

Ceaikovski. Urmărind-o, am realizat că ea emoționează în execuție pentru că știe să-i confere instrumentului o seducătoare intensitate, dovedind profunda stăpânire a lui și pentru că împletește minunat vitalitatea temperamentului cu căldura și vibrația tonului. Frazarea ei caldă, duioasă dar lucidă, dublată de o tehnică remarcabilă, au făcut să vibreze tumultul de sentimente formate din bucățile de suflet, de trăiri, de melancolie, de bucurie, de

tristeți, de patos, de romantism, care compun universul basmic și aristocrat al lui Ceaikovski. A fost ca un spectacol, încheiat cum altfel decât printr-un elogiu adus nației din care se trage, respectiv cu o piesă de George Enescu, cântată la bisul cerut îndelung de public.

Dirijorul Cristian Măcelaru, cu gestică-i suplă, concisă, cu simțul său aparte pentru un tempo ideal a scos din orchestră tot ce-a fost mai bun, reușind cu brio de a face din ea nu numai un partener ideal dar și un excelent acompaniator. Solist, dirijor și orchestră, de acord și într-un acord perfect, și-au dat mâna, metaforic vorbind, dezvăluind publicului bogăția armonică, melodică, ideatică și orchestrală atât de răvășitoare a lui Ceaikovski. Da! A fost o audiență de sărbătoare.

Proba de foc, însă, pentru dirijor și implicit pentru orchestră a constituit-o tălmăcirea celei de-a doua piese din concert, și anume *Simfonia a X-a* de Șostakovici, care a urmat după pauză. Lucrare grea, lungă, puternică, din care răzbate Rusia prin monumentalitate, vibrație și creionările în clar a reflexelor de viață ale acestui colos. Iar ceea ce am auzit m-a înfrisonat. Pentru că acest mare șef de orchestră, recunoscut printre altele și pentru modul în care electrizează deopotrivă auditoriul și instrumentiștii, i-a oferit o interpretare fantastică. Deținând acel simț al concepțiilor muzical-dramatice, el pare că se apropie mai mult decât oricine de opera lui Șostakovici, scoțându-i în evidență dramatismul, lirismul, elementele grotești (acolo unde e cazul), contrastele foarte pronunțate între o idee și alta și o portretizare sonoră rarisimă, păstrând totodată unitatea de stil ce caracterizează această lucrare a lui Șostakovici. Orchestra s-a pliat perfect sugestiilor lui, dezvăluindu-și pe parcursul derulării simfoniei neașteptate virtuți, toate acestea fiind posibile, așa zice, datorită nedezmanșatului său principiu dirijoral, în virtutea căruia se limitează (lucru greu realizabil) să înfățișeze

ascultătorilor ce a scris compozitorul, păstrând astfel litera partiturii cu toate exigențele ei. De aici și autenticitatea stilistică proprie personalității sale artistice.

Totul a fost magistral – aristocratic. Totul. Și interpretarea, și orchestra, și dirijorul, și conlucrarea dintre ei, și instrumentele muzicale cu sunetele lor, și omogenitatea (parcă ar fi fost orgă în biserică) și claritatea lor (ce sunete splendide la suflători!) și căldura, și forța lor, și nuanțele lor (valuri de unduire dansante sau furtuni gigantice) și dăruirea lor și tot. În ora desfășurării acestei simfonii nu s-a tușit, nu s-a foit, nu s-a mișcat nimeni, toți oamenii din sala aproape plină, cunoscători sau nu, intuind probabil că sunt martorii unui miracol muzical. Ce să mai zic decât că a fost un Șostakovici înfrisonant, uimitor, aristocrat și de o subtilitate surprinzătoare. Asta au oferit dirijorul Cristian Măcelaru și Orchestra Română de Tineret ascultătorilor, repurtând un succes uriaș. Zeci de minute s-a aplaudat în picioare, atât dirijorul cât și fiecare solist în parte – printre care și Sarah Nemțanu, care a fost concertmaestrul orchestrei -, fiecare partidă, fiecare membru al acestui ansamblu.

Tare mândru trebuie să se fi simțit violoncelistul Marin Cazacu, la a cărui inițiativă, în 2008, s-a înființat această orchestră, într-un program educațional. Iar de atunci, ea își rulează membrii (căci e orchestră de tineret) și crește valoric constant atingând prima culme în 2011, când a fost invitată să cânte în cadrul Festivalului Internațional "George Enescu". Actualmente este una dintre cele mai

bune orchestre ale noastre. Colaborează cu muzicieni de marcă de pe mapamond, are concerte și fani atât în țară cât și în lume și aduce cu fiecare apariție numai bucurie și speranță, rămânând fidelă scopului inițial, de a educa tinerii muzicieni și publicul printr-o multitudine de proiecte interesante și foarte atractive. Activitatea ei prestigioasă din România se desfășoară de ceva vreme sub egida Centrului Național de Arte "Tinerimea Română", al cărui manager este creatorul ei, Marin Cazacu. Pentru mine, ea a fost marea revelație a concertului din 26 februarie. Aplauze la scenă deschisă pentru toți participanții la acest aristocratic și de o surprinzătoare subtilitate concert!

Doina MOGA

Radu Popa/ Alexandru Tomescu

Sub bagheta dirijorului Radu Popa, Orchestra de Cameră Radio a susținut în 2 februarie 2022, un concert simfonic de înaltă ținută artistică. În compania ansamblului a evoluat Alexandru Tomescu, unul dintre cei mai apreciați violoniști români actuali, care are privilegiul de a cânta pe celebra vioară de patrimoniu Stradivarius Elder-Voicu. Muzicianul desfășoară o bogată activitate artistică pe importante scene din țară și din străinătate; începând din anul 2002, este solist concertist al Orchestrelor Radio România și susține numeroase recitaluri tematice și proiecte muzicale de succes, precum Turneul Internațional *Stradivarius*.

Radu Popa

Foto: Virgil Oprina

În deschiderea programului a fost prezentată *Simfonia pentru suflători în sol minor* de Gaetano Donizetti, creație de dimensiuni reduse, remarcabilă prin fantezia debordantă și lirismul generos, caracteristice celebrului autor de operă. Lucrarea de tinerețe (scrisă în 1817), evocă în egală măsură preocuparea compozitorului de a evidenția timbralitatea specifică a diferitelor instrumente de suflat, dialogul lor original, precum și prezența unor procedee polifonice și armonice ingenioase. În cele două secțiuni contrastante ale creației, *Andante-Allegro*, compozitorul utilizează un flaut, două oboaie, 2 clarinete, 2 fagoturi și 2 corni. Instrumentele au pe rând rol solistic, sau rol de acompaniament, fiind personajele unui dialog inedit, care evoluează de la candoare (în *Andante*), la vervă și strălucire (în *Allegro*). Publicul a fost fascinat de prestația de înalt nivel artistic a muzicienilor de pe scenă, care au redat cu eleganță, dezinvoltură și virtuozitate partitura exuberantă, plină de noblețe, de vitalitate și fantezie. A impresionat metamorfoza de la lirism evocator la impetuositate, precum și realizarea *stretto*-ului final, plin elan și strălucire.

În continuare am ascultat *Concertul nr. 5 pentru vioară și orchestră KV 219* de Wolfgang Amadeus Mozart, în care violonistul Alexandru Tomescu a susținut partitura solistică. Elaborată în 1775, lucrarea concertantă stă mărturie pentru originalitatea și unitatea gândirii creatoare mozartiene. Prima mișcare, *Allegro aperto* se bazează pe prezentarea acordului tonalității la major (în nuanța *forte*) și desfășurarea lui (în *piano*). De la prima intervenție, violonistul Alexandru Tomescu a impresionat prin sonoritatea clară, vibrantă, prin frazarea impecabilă, prin prospețimea, prin elanul și sinceritatea sentimentelor transmise. Împreună cu dirijorul și orchestra, solistul a redat cu fantezie și dăruire dinamismul fără egal și cantabilitatea cuceritoare din acest minunat *Allegro de sonată* (în care este integrat și un original episod *Adagio*). Interpretarea sa, situată la cote foarte înalte, a evidențiat frumusețea melodică, pregnanța ritmică, strălucirea

pasajelor de virtuozitate și noblețea ideilor muzicale cantabile. Mișcarea a doua, *Adagio*, a fost pentru solist, dirijor și orchestră, un nou prilej de a dezvălui generozitatea sentimentelor compozitorului, de a realiza continuitatea discursului muzical, de a evoca subtil acel "surâs printre lacrimi" specific mozartian, precum și o demonstrație de colaborare excelentă la nivel artistic și ideatic. Muzicienii au redat cu emoție și sensibilitate lirismul inefabil cu aspect contemplativ și cantilena mozartiană ce atinge pe alocuri profunzimi nebănuite. Finalul concertului - *Rondo. Tempo di minuetto* (o originală împletire între formele: *allegro de sonată*, *rondo* și *menuet*), a fost realizat cu virtuozitate, cu strălucire și dezinvoltură. Publicul a fost impresionat de prospețimea, de entuziasmul, luminozitatea și bunul gust care a caracterizat prestația artistică pe întreaga desfășurare a lucrării. *Concertul nr. 5* de Mozart a constituit o sursă de încântare și optimism pentru muzicienii de pe scenă, pentru spectatorii din sală și pentru miile de ascultători de la radio. La bis, violonistul a oferit publicului mișcările *Largo* și *Allegro assai* din *Sonata a III-a pentru vioară solo BWV 1005* de J. Seb. Bach. A fost o nouă demonstrație de interpretare de înalt nivel artistic ce îmbină armonios libertatea cu rigoarea. Solistul a reliefat cu măiestrie și rafinament profunzimea gândirii muzicale, complexitatea și frumusețea expresivă a creației bachiene.

În încheierea programului, sub bagheta lui Radu Popa - dirijorul permanent al Filarmonicii „Banatul” din Timișoara -, a fost prezentată *Serenada în mi major pentru orchestră de coarde op. 22* de Antonín Dvořák. Elaborată în 5

Alexandru Tomescu

Foto: Bogdan Dincă

mișcări, în doar 2 săptămâni (în anul 1875), lucrarea stă mărturie pentru bogăția inspirației autorului și pentru măiestria sa componistică. Creația originală, admirabil alcătuită, clară, expresivă, vie, compusă în stil rapsodic, le-a prilejuit artiștilor ocazia de a-și etala plin profesionalismul și creativitatea, de a oferi o variantă interpretativă de zile mari. Cu o gestică precisă, elegantă și sugestivă, dirijorul a reușit să reliefeze identitatea sonoră și timbralitatea specifică a fiecărui compartiment orchestral în parte, să contureze tablouri muzicale contrastante, remarcabile prin prospețime și vitalitate cuceritoare. Discipol al maștrilor Ludovic Bacs și Erich Bergel, dirijorul Radu Popa se numără printre șefii de orchestră români cei mai apreciați ai perioadei actuale. În concertul de la Sala Radio, publicul a fost fascinat de versiunea muzicală plină de farmec și culoare, realizată sub bagheta domniei sale, în

care s-au împletit armonios idiomurile liric, narativ, dramatic și folcloric. Lucrarea a oferit o succesiune inedită de imagini muzicale pline de savoare și culoare, antrenate într-o desfășurare cinematografică. Cele cinci mișcări contrastante dezvăluie o varietate impresionantă de tablouri muzicale și de semnificații, care sugerează gravitatea melancolică și grația sublimă, elanul sentimental, optimismul, proșpețimea, verva, eleganța și grația dansului, precum și bucuria fără limite. Finalul cuceritor prin dinamismul, prin fantezia și impetuoșitatea discursului muzical, a încununat o prestație de înalt nivel artistic, datorată în egală măsură măiestriei dirijorale cât și valorii membrilor ansamblului orchestral. Evenimentul de la Sala Radio a oferit o adevărată demonstrație de profesionalism, de dăruire și de cultură muzicală; pe lângă calitățile menționate anterior, am apreciat capacitatea de sinteză a interpreților, care au reușit să realizeze o armonioasă "îmbinare a elementelor constitutive într-un tot organic necesar" (cerință menționată de criticul Tudor Vianu în lucrarea *Arta și frumosul*).

Răzvan Dragnea cântând *Imperialul* de Beethoven

Sub conducerea dirijorului german Christoph König, Orchestra Națională Radio a prezentat publicului în 11 februarie 2022 un program integral Ludwig van Beethoven. Solistul serii a fost apreciatul pianist Răzvan Dragnea, care a oferit o versiune de excepție a *Concertului nr. 5 în mi bemol major pentru pian și orchestră, opus 73 "Imperialul"*. În partea a doua a programului a fost interpretată *Simfonia nr. 3 "Eroica", opus 55, în Mi bemol major*, lucrare monumentală, înrudită cu *Concertul pentru pian și orchestră nr. 5* - nu doar ca tonalitate, dar și din punctul de vedere al conținutului și al mesajului.

În cele ce urmează încerc să surprind trăsăturile caracteristice ale viziunii pianistului asupra lucrării concertante interpretate. În cazul capodoperelor muzicale, există uneori pericolul ca interpreții să meargă pe căi știute, să încerce să copieze modele consacrate ale marilor înaintași și să nu se implice personal în descifrarea sensurilor adânci ale partiturii. Cred că tocmai această dorință de înnoire a viziunii artistice trebuie să însoțească demersul firesc de redefinire, redimensionare și recreare a muzicii de către interpreții actuali. Este și cazul pianistului Răzvan Dragnea, cunoscut prin prisma dorinței permanente de a realiza

performanțe în arta instrumentală și de a întruchipa versiuni valoroase, în conformitate cu opiniile estetice personale și cu tradiția interpretativă.

Pe scena Sălii Radio, pianistul a oferit publicului posibilitatea de a vibra alături de el în contact cu muzica eroică și tandră în același timp, de a se simți înnobilit și purificat și de a crede cu fervoare în valorile perene ale umanității. L-am ascultat de-a lungul timpului în recitaluri și concerte de anvergură (cu repertorii variate și dificile de Bach, la Mozart, Beethoven, Chopin, Liszt, Rahmaninov, Prokofiev, Enescu etc), care i-au evidențiat pianistica robustă, experiența artistică și fantezia debordantă. În 11 februarie, domnia sa a oferit nu doar o interpretare convingătoare a partiturii beethoveniene, ci și dovada că există laturi necunoscute ale capodoperelor care pot fi dezvăluite de artiști

Christoph König

pasionați în arta interpretativă și devotați cercetării muzicale. Concertul *Imperial* este o lucrare monumentală, de anvergură instrumentală care poate fi abordată cu succes doar de pianistii experimentați, ce pot depăși dificultățile tehnice și transmite mesajul complex al muzicii. Anticipând trăsăturile romantismului muzical, discursul pianistic se desfășoară în stil improvizatoric, cu arpegii

generoase prezentate pe întreaga claviatură. Caracterul eroic ce marchează debutul primei mișcări *Allegro*, se va regăsi în multe alte momente importante ale concertului; lirismul avântat și incandescența sentimentelor asigură caracterul unitar al lucrării.

În versiunea pianistului Răzvan Dragnea, prima mișcare a fost marcată de elan și de emoții puternice. Am admirat tehnica de bravură, dezinvoltura și strălucirea pasajelor de virtuositate, dar și tușul sensibil, diferențiat cu rafinament din frazele cu tentă lirică. Pianistul a dozat cu multă finețe planul dinamic și agogic, reușind în același timp să realizeze un dialog viu, sugestiv, plin de culoare și proșpețime cu dirijorul și orchestra. În concertul *Imperial*, compozitorul utilizează pianul orchestral, remarcabil prin varietatea timbrală, prin contraste puternice de imagini și stări sufletești, prin densitatea discursului muzical; Răzvan Dragnea a reușit să evidențieze resursele sonore și expresive ale instrumentului și să-și etaleze calitățile artei interpretative. Mișcarea a doua, *Adagio un poco molto* este o oază de liniște și de contemplare în cadrul lucrării. Publicul a fost impresionat de subtilitatea sonorității pianistice, care a reușit să transmită caracterul poetic interiorizat al muzicii. Interpretul a reușit să redea cu multă sensibilitate magia atmosferei de meditație și reverie pe care o evocă frazele lungi, în care se împletesc într-o incredibilă armonie idiomurile liric și narativ. Versiunea mișcării lente a concertului ne-a sugerat o fereastră deschisă spre lumi necunoscute, dar și o splendidă întruchipare a gândirii creatoare și a imaginației poetice beethoveniene. Am urmărit cu emoție metamorfoza

Răzvan Dragnea

de la atmosfera extatică din *Adagio*, la explozia de bucurie, de vitalitate și exuberanță din *Rondo*-ului final al concertului, care i-a prilejuit pianistului ocazia de a-și dezvălui măiestria interpretativă și valoarea artei pianistice. Publicul a fost fascinat de tumultul avântat al pasajelor strălucitoare care au traversat în ritm amețitor claviatura și au încheiat cu bravură ultima creație concertantă beethoveniană. Prestația artistică de înaltă clasă a oferit adevărate mostre de virtuozitate pianistică (în abordarea secțiunilor pline de impetuozitate și strălucire alcătuite din game, arpegii, triluri și alte formule instrumentale complexe, în modul în care a fost realizată pedalizarea și marcate armoniile din bas) precum și momente înălțătoare de avânt și trăiri incandescente. Grandoarea și luminozitatea pe care le-a transmis în manieră originală pianistul s-au datorat în mare măsură și colaborării fructuoase cu dirijorul Christoph König și cu Orchestra Națională Radio. Așa cum se știe, în concertele sale pentru pian, compozitorul acordă o importanță sporită ansamblului orchestral care dialoghează permanent cu solistul. Artiștii de pe scenă au întruchipat cu măiestrie și profesionalism concepția simfonic-concertantă monumentală a compozitorului. La cererea publicului, Răzvan Dragnea a prezentat *Studiul-Tablou nr. 9 opus 39* de Serghei Rahmaninov, lucrare de anvergură pianistică pe care a realizat-o cu mult patos și fantezie. Concertul de la Sala Radio a prilejuit protagoniștilor ocazia de a-și etala talentul, experiența și profesionalismul, iar publicului bucuria de a participa la o manifestare artistică de excepție; evenimentul a constituit în același timp un îndemn la armonie, la pace, solidaritate și colaborare între oameni.

Cronici de **Carmen MANEA**

Orchestra Națională Radio/ Rumon Gamba/ Valentin Șerban

“Seară scoțiană” – acesta a fost titlul sub care s-a desfășurat concertul din 18 februarie de la Sala Radio, avându-i ca protagoniști pe dirijorul britanic Rumon Gamba și pe violonistul Valentin Șerban, laureat al ultimului concurs internațional “George Enescu” (2020-2021).

Supranumele s-a justificat prin includerea în program a două lucrări legate de acest ținut plin de mister și istorie sângeroasă. Primul opus a fost *Concertul al III-lea pentru vioară și orchestră op. 46* de Max Bruch, cunoscut sub numele de *Fantezia scoțiană*, deși titlul original nu pomenește de vreo fantezie, ci de *Concertul pentru vioară nr. 3 (bazat pe folosirea liberă a unor melodii scoțiene, op.46, conform afișelor concertelor*

Rumon Gamba

foto: Andreas Nilsson

din 1883 de la Londra și Breslau dirijate chiar de Bruch), dar pe care editura Simrok, în 1880, îl publică astfel: *Fantasia: für die Violine mit Orchester und Harfe unter freier Benutzung schottischer Volksmelodien, op 46*. Evoluția concertului pentru vioară în creația lui Bruch are o particularitate, în sensul că pleacă de la concizie (vezi *Concertul în sol minor op. 26*), se extinde în parametri mai clasici în cel de-al doilea (*re minor, op. 44*) ca, în final, ultimul să fie construit din 4 mișcări, de unde și ideea de fantezie, alcătuire care era foarte la modă în acel timp, în epoca post paganiniană, a marilor lucrări de virtuozitate din repertoriului violonistic.

Bruch a ales cu mult discernământ cele patru cântece pe care și-a construit lucrarea pentru că a avut tot timpul în vedere unitatea ei, sonoritățile neîntrând niciodată în vreun conflict. *Einleitung – Grave* evocă atmosfera sumbră a castelelor din romanele lui Walter Scott, iar secțiunea următoare *Adagio cantabile* introduce tema principală, o intonare a cântecului popular de secol XVIII, *Through the Wood Laddie*, care revine la sfârșitul părților a II și a IV-a, ca într-un fel de tratare ciclică. Celelalte mișcări se dezvoltă din alte sonorități asemănătoare, iar finalul aduce în atenție un aranjament al imnului patriotic *Scots Wha Hae* ale cărui versuri au fost scrise de poetul Robert Burns.

Ținând cont de toate acestea, violonistul Valentin Șerban a respectat trăsăturile evocatoare de ethos ale concertului. Artistul a atribuit fiecărei expuneri tematice ace-

Valentin Șerban

foto: Cristina Bobe

leași mijloace de expresie: timbrul generos, o sonoritate extrem de expresivă datorită culorilor generate de un vibrato adecvat și un glissando rafinat cu care a împodobit liniile melodice, mai ales pe cele din prima mișcare. Concertul introduce elementele de virtuozitate în crescendo, astfel că de la jucăușul *Scherzo*, sunt aduse în atenție cascade de tri-

luri, arpegii dificile, teme sunt ornamentate într-un bun stil beethovenian, apar scheme ritmice mai complicate, ca, în finalul notat de autor ca *Allegro guerriero* să se epuizeze aproape tot arsenalul virtuoz care face deliciul ascultătorului, iar interpretul, în cazul nostru Valentin Șerban să-și etaleze tehnica sa atât de clară și stăpânită indiferent de avântul pe care îl ia discursul muzical.

Agogica acestui concert pune la rândul ei destule probleme discursul fiind presărat cu foarte multe aspecte cadențiale unde s-a demonstrat un foarte bun gust, echilibru și o foarte bună colaborare cu dirijorul. Rumon Gamba a fost un însoțitor ideal, care a urmărit și susținut solistul în toate subtilele mișcări interioare ale liniilor melodice. Fără îndoială a fost o interpretare de înaltă clasă, aristocratică, la care publicul a reacționat cu mult entuziasm. Bisul *Largo* a fost extras din *Sonata a III-a în do pentru vioară solo* de Bach. Superba sonoritate a transportat

auditorul într-o lume celestă, eterată, care pur și simplu a tăiat respirația celor prezenți și care aproape că nu au îndrăznit să o mai tulbure prin aplauze. Revenind la *Fantezia scoțiană*, aceasta a intrat definitiv în repertoriul violonistic modern abia în 1947 datorită unei strălucitoare versiuni oferite de Jascha Heifetz.

Partea a doua a concertului a cuprins *Sinfonia a III-a în la minor, op. 56, "Scoțiana"* de Felix Mendelssohn-Bartholdy. Elaborarea și desăvârșirea acestei simfonii au avut un lung parcurs care a început cu o schiță preliminară făcută în 1829 făcută în timpul unei excursii în insulele britanice; ea a fost finalizată și prezentată publicului abia în 1842. În fapt este ultima scrisă dintre cele 5 simfonii dar poartă numărul 3 datorită anului publicării sale. Lucrarea are o durată "standard" cam de 40 de minute, dar versiunea oferită de Rumon Gamba s-a desfășurat într-un tempo alert care a fost amplificat și de faptul că cele 4 mișcări se cântă fără întrerupere. Deși Mendelssohn și-a propus să scrie o "muzică pură", impresiile vizitei la ruinele castelului unde a trăit Maria Stuart, prospețimea peisajului precum și muzica populară cu care a venit în contact au lăsat o impresie de neșters care emană din întreaga simfonie. Caracterul profund narativ, frumusețea melodică și chiar unele aluzii la caracterul popular, ultimele observate de Robert Schumann în diferite prelucrări ale temelor, îi

motivează supranumele de "Scoțiana". Trebuie spus că dirijorul a supus orchestra unui adevărat tur de forță mai ales în suprafețele care sunt marcate de indicații precum *Allegro un poco agitato* (p. I-a), *Vivace non troppo* (p. II-a) sau *Allegro vivacissimo* (p. IV-a). Felul în care Mendelssohn abordează forma de sonată care guvernează toate cele patru mișcări, tratarea fragmentată a temelor care își schimbă mereu expresia datorită unor modulații foarte rapide și neașteptate, imprimă deja un caracter mai mult decât dinamic. Partea a doua, cu o amprentă de Scherzo, a fost condusă într-un asemenea tempo încât s-a transformat într-un fel de moto perpetuo, extrem de energic, pe care orchestra, într-o foarte bună formă, l-a rezolvat(-o) cu brio. În general coardele s-au sincronizat perfect în pasajele cu spiccato sau pe suprafețele șerpuitoare ale desenului melodic, intonate foarte curat și expresiv. Suflătorii de la instrumentele de lemn au evoluat într-o admirabilă colaborare atât în intervențiile din tema introductivă, *Andante con moto*, sumbră, cu un aer de baladă, care poate fi identificată de-a lungul întregii simfonii ca factor unificator, precum și în dificila suprafață contrapunctică din dezvoltarea finalului. Temperamentul dirijor a capacitat orchestra, publicul și propria persoană în acest vârtej amețitor oferind bucurie și satisfacții spirituale.

Corina BURA

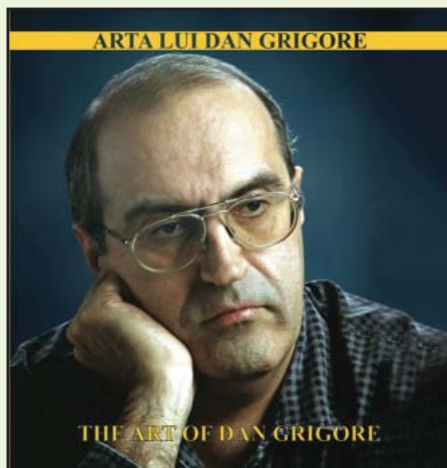
Dan Grigore – Brahms 2

Fără putință de tăgadă, în plan muzical, venimentul editorial al momentului este reprezentat de apariția în variantă CD a acestei recente ediții discografice, în egală măsură un important "label", anume *Arta lui Dan Grigore*; mă refer la cel de al doilea *Concert în si bemol major* de Johannes Brahms, realizat în interpretarea unanim apreciată în epocă, dar și ulterior, ca fiind una memorabilă.

Evident, această ediție CD dispune de o dublă semnificație, una artistic-profesională și alta – aș numi-o – istorică. Se poate vorbi de o viziune monumentală amplă pe care solistul o împlinește în compania orchestrei Filarmonicii bucureștene conduse la acea vreme de dirijorul Mihai Brediceanu.

Este o viziune care dă consistență ideii brahmsiene, idee ce continuă idealul expus anterior de Beethoven pe parcursul "concertului imperial" în mi bemol major. Este o continuitate pe care Dan Grigore o preia în mod firesc pe parcursul unei experiențe de specială unicat. Mă refer inclusiv la acea uimitoare apropiere organică a celor două genuri, cel concertant și cel simfonic pe care Brahms o realizează la nivelul unei împliniri magistrale, pe parcursul celor patru și nu trei părți ale lucrării; inclusiv la nivelul zonei tonal-armonice de caracter relațional dominantic, anume si bemol major față de mi bemol major-ul beethovenian. "Cu Brahms – menționează Grigore – am învățat să

susțin fraze de respirație amplă și să-mi conduc emoțiile pe perspective largi și nu doar din punct de vedere muzical ci și în sens filozofic, ca reprezentare a lucrurilor." În plus, și de această dată, pentru Dan Grigore sunetul se dovedește a fi unul dintre principalele elemente identitare, aspect pe care îl cultivă în mod firesc în demersul său artistic. Am în vedere consistența, maleabilitatea timbrală, transparențele

variabile ale acesteia, aspecte care conferă personalitate actului artistic în relația cu orchestra, de această dată în mod particular cu muzica însăși.

Realizată în deceniul teribil al anilor '80, imprimarea a luat ființă la Ateneul Român și a fost precedată de reluări în spațiul public atât în compania orchestrei Filarmonice, cât și la Radio sub conducerea maestrului Emanoil Elenescu aflat în acei ani la vârsta unei admirabile senectuți profesionale pe care nu o pot uita.

Puțini își mai aduc aminte, altora li se pare comod a da uitării acele momente în care sala de concert era considerată a fi un loc al refugiului. În lunile de iarnă publicul asculta îmbrăcat în paltoane; oamenii nu riscau a-și lăsa căciulile la garderobă și nici mănușile. Unicul încălzitor admis, un radiant electric, era plasat lângă pian, pe scenă, pentru ca mâinile solistului să nu înghețe. În aceste condiții au fost cântate și imprimate ambele concerte brahmsiene pentru pian și orchestră. Personal aș crede că actuala imprimare discografică poate fi considerată în egală măsură drept o prețioasă aducere aminte, drept un omagiu adus celor pentru care muzica, arta în general, se poate ridica cu sens întremător deasupra vicisitudinilor momentului.

Imprimarea de față a fost realizată în anul 1986 de Casa Electrecord cu concursul maestrului de sunet Cornelia Andreescu, actualul producător executiv fiind Dan Creimerman.

P.S. Nu pot lăsa de-o parte unul dintre reflexele mele strict profesionale; nu pot să nu observ că nici booklet-ul ediției și nici mențiunile înscrise pe corpul CD-ului nu menționează tonalitatea în care este concepută aceasta genială pagină a literaturii concertante clasico-romantice; ... așa cum se procedează în toate situațiile editoriale similare. (...) Cu siguranță, o viitoare ediție a acestei prețioase imprimări discografice va remedia acest mărunț aspect.

Materialul a apărut anterior în publicația *România Literară*.

Dumitru AVAKIAN

România-Germania, dus-întors

Consecvent ideii de a aduce pe scena ONB pe cei mai în vogă cântăreți români ai momentului, managerul Daniel Jinga a punctat des în ultimul timp, oferind publicului din București spectacole cu oaspeți foarte buni, fie străini (cum

alteori cele din eșalonul imediat următor – lucru meritoriu, care rămâne o garanție a calității; pentru că, nu-i așa, nu doar Mercedes este reprezentativ pentru Germania ci și Audi, nu doar Porsche ci și BMW. În 3 februarie lungă listă a soliștilor din *Don Carlo* a fost aproape integral alcătuită din oaspeți (majoritatea proveniți din școala de la Cluj, deținători ai unor angajamente permanente în țara lui Wagner): mezzo-soprana Ramona Zaharia (de curând protagonistă la ONB și în *Samson et Dalila*), baritonul Bogdan Baciu, basul Bogdan Talos, soprana Cristina

Ramona Zaharia

a fost sir Bryn Terfel), fie români care activează pe mari scene europene, prea mult timp ținându-i departe de publicul din Capitală.

În ultimii ani, foarte mulți dintre cei mai buni cântăreți de operă tineri și-au găsit angajamente în străinătate, la scurt timp după terminarea studiilor. Printre ei, un grup semnificativ de absolvenți ardeleni, de la toate categoriile vocale, apreciați de teatrele din Europa, în primul rând din Germania. Uneori cele de primă linie,

Bogdan Talos

Păsăroiu (de curând protagonistă și în *La traviata*) și Teodor Ilincăi (ultimii doi fiind absolvenți ai UNMB).

Un nume deja familiar publicului bucureștean, Teodor Ilincăi este și cel mai titrat dintre componenții acestei distribuții, cu succese nu doar în Germania ci și pe multe și diverse meridiane, în teatre importante, dar și pe disc sau pe în producții filmate. În rolul titular (în care a debutat la București) a atras atenția din nou cu acutele sale metalice și strălucitoare, având însă și unele inegalități calitative în emisie, ca și o predilecție pentru nuanțele puternice – demonstrând totuși, în duetul cu Rodrigo, că din arsenalul său artistic nu lipsesc și rafinate pasaje *piano*. Cu o complexă carte de vizită se prezintă și Cristina Păsăroiu (pe care o apreciez foarte mult), vedetă în Germania, Austria dar și, de pildă, la Monte Carlo sau în alte centre europene. Încântătoare în pasajele de lejeritate, frumoasă și elegantă, expresivă în joc și în cânt, a

Bogdan Baciu, Cristina Păsăroiu

lăsat o foarte bună impresie, dar parcă nu a arătat cea mai bună formă în debutul în rolul reginei Elisabeta di Valois, care uneori implică și un registru grav mai sonor ori o tentă

Teodor Ilincăi

dramatică în glas pe care nu am regăsit-o întotdeauna în această seară. Pentru prima dată pe scena ONB, în rolul regelui Filip II, Bogdan Taloș a fost poate cea mai neașteptată surpriză a serii, cântărețul original din Zalău și cu angajamente la Düsseldorf, Berlin etc., având un important impact asupra publicului, care parcă nu se aștepta la ceva atât de bun. A evidențiat o voce egală, frumoasă, amplă, cu un registru grav convingător și rotund, afirmându-se ca o personalitate pe care în mod cert am dori să o reauzim și care aș putea spune că întrece multe nume celebre, cel puțin în acest rol. De mare apreciere s-a bucurat și Ramona Zaharia (Principesa Eboli), cu o lejeritate remarcabilă într-un registru acut pe care îl exploatează suveran, cu o egalitate timbrală meritorie și cu o voce atractivă, dublată de o prezență fizică la fel de ofertantă. Bogdan Baci (Marchizul de Posa), revenit abia acum după un debut cu Escamillo în 2016 (și atunci tot în compania soției sale Ramona Zaharia), în prima parte a spectacolului a părut a fi chiar cel mai bun din scenă, arătând un glas plăcut timbrat, cu acute lejere, cu *legato* elegant, cu o muzicalitate naturală și plăcută.

Cu toții au format o echipă care s-a impus categoric, existând și o chimie între ei, potențată de stimulentele că au fost invitați la ei în țară în culmea gloriei, bucuria de a putea arăta ce știu publicului român fiind nedisimulată. Au avut și atuturile tinereții, care i-a ajutat să creeze personaje credibile și din acest punct de vedere. Dintre rolurile importante doar Marele Inchizitor a fost

un solist de-al casei, Marius Boloș, care nu a avut nicio șială să demonstreze că mai există și la ONB voci care pot fi integrate într-o formulă internațională.

Merită apreciate și costumele elegante protagoniștilor (poate totuși prea asemănătoare, la bărbați), rafinate, frumoase, din materiale de calitate și cu o cromatică concentrată semnate de Mario de Carlo, ale cărui idei regizorale au fost, la vremea premierei, comentate în revista noastră, concluzia fiind că rămâne mult loc pentru mai bine (prefer să nu intru în detalii privind light design-

Cristina Păsăroiu

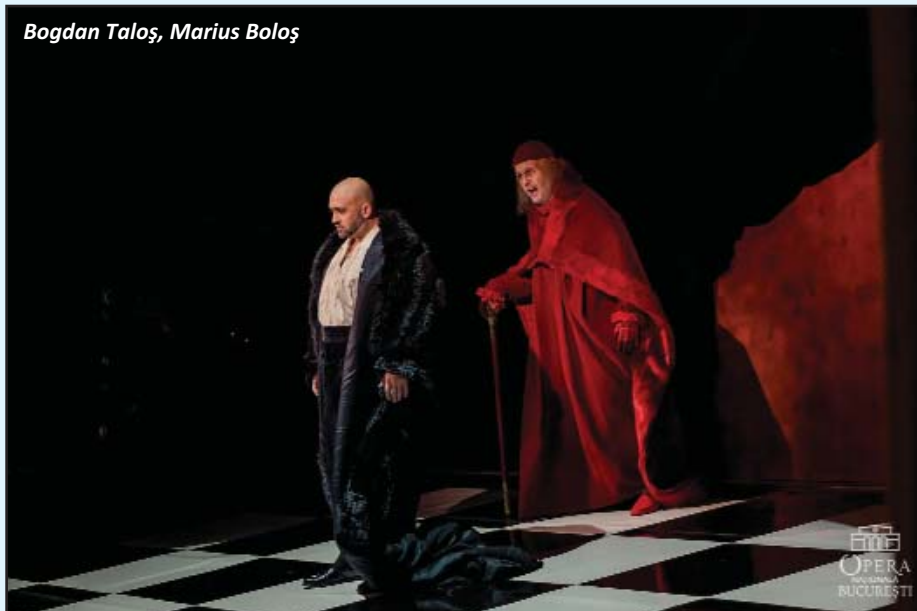

ul sau amestecul de stiluri din decoruri și proiecții statice, semnate de același realizator).

Un cuvânt de laudă pentru solo-ul de violoncel care însoțește monologul lui Filip, instrumentistul dublând acuratețea tehnică impecabilă cu intensitatea încărcăturii emoționale a liniei melodice. (Foto: ONB)

C. MIHAI

Bogdan Taloș, Marius Boloș

Soprana Iulia Maria Dan în *La traviata* la București

Amintirile cele mai pregnante vizavi de Iulia Maria Dan merg în timp acum șapte ani pentru rolul titular din *Manon de Massenet* la Opera din Graz. Mai devreme și mai târziu, soprana cântase și avea să ne prezinte la București ambele roluri sopranile din *Boema*. Acum a revenit pentru un rol verdian.

Este o artistă sensibilă, cu conducere inteligentă a glasului plăcut timbrat, deși nu foarte amplu, ceea ce face ca unele sunete, în special în registrul grav, să fie mai greu detectabile. Este drept că nici bagheta lui Vlad Conta nu a ajutat-o, preferând alertețea și energia discursului, în contra echilibrărilor fosă-scenă. În primul act, dar și în marele ansamblu *concertato* de la finele celui de-al doilea.

Aria *Ah fors'è lui che l'anima* și cabaletta subsecventă *Sempre libera degg'io* au evidențiat capabilitățile sopranei de abordare lejeră a agilităților, deși unele sunete înalte au sunat prea „strâns”,

posedă unul dintre cele mai impunătoare și masive glasuri baritonale nativ indigene care se pot auzi astăzi. Darul îl conduce către lecturi dure, energice și acuzatoare ale unui părinte revoltat. Așa a abordat în mare măsură duetul cu Violetta sau aria *Di Provenza il mar*. O asemenea manieră, potrivită pentru intervenția indignată, de forță *Di sprezzo*

Iulia Maria Dan

Vlad Conta

degno la sosirea în salonul balului Florei, apare mai puțin adecvată dacă distruge atmosfera funebră a finalului operei.

Poate că tenorul Lucian Corchiș nu a fost în optimă condiție de sănătate în seara spectacolului, întrucât o ușoară răgușeală l-a prins în cabaletta „*O mio rimorso*” și l-a făcut să renunțe la obișnuitul final cu *Do natural* acut - ce-i drept, nescris de Verdi. În rest, și-a expus linia vocală plină de lirismul cu care a înzestrat personajul Alfredo, remarcat îndeosebi în primul duet cu Violetta, în aria *De' miei bollenti spiriti* și, cu inflexiuni catifelate, în duetul *Parigi, o cara, noi lasceremo* din actul final.

Au mai făcut parte din distribuție tenorul Andrei Lazăr (Gastone), mezzosoprana Sorana Negrea (Flora), soprana Zsuzsana Cerveni (Annina), baritonii Daniel Pop și Florin Simionca (Baronul și Marchizul), basul Iustinian Zetea (Doctorul).

pătrunzând totuși bine în sală. Personal aș fi dorit ca *Mi bemol*-ul ce încheie celebra pagină să fie mai lung, mai dominant concluziv.

În celelalte secvențe, Iulia Maria Dan a derulat frazele cu suplețe, cu impregnări poetice (*Dite alla giovine si bella e pura*), iar inegalitățile s-au făcut remarcate mai mult în teritoriul expresivității. Spre pildă, esențiala și pasionala zicere „*Amami, Alfredo*” a sunat destul de plat, în schimb adresarea „*Alfredo, Alfredo, di questo core*” (finalul de act secund) a fost impresionantă prin suavitatea de sunet. A fost rândul citirii discrete, interiorizate a scrisorii bătrânului Germont, apoi redarea ariei *Addio del passato*, în cele două strofe cântate (o raritate!), a venit să confirme nuanțări înduioșătoare, visare și gânduri fără de speranță.

Lucian Petrean (Giorgio Germont)

Lucian Petrean, Lucian Corchiș

Revenind la pupitrul stăpânit de Vlad Conta, în afara celor notate, remarc Preludiile, *Adagio* și *Andante*, bine susținute de cordari, în special prin sunetul *dolente* al celui de-al doilea. În privința corului Operei Naționale București, plecarea invitaților de la balul *Violettei* (primul act), așa numita pagină *Stretta dell' Introduzione*, un *Allegro vivo*, a regăsit mai greu ritmica. Nu s-a întâmplat pentru prima oară, așa încât...

Costin POPA

Moartea unui regizor

Pe 6 februarie a încetat din viață regizorul Hans Neuenfels, membru al Academiei de arte din Berlin, cel care semna montarea *Oedipe-ului* enescian la Opera din Frankfurt, în decembrie 2013, șocând mare parte din public și muzicologi prin eliminarea totală a Actului 4. Este singurul regizor străin care a montat operele a doi compozitori români: a regizat, în 1995, pentru Wiener Festwochen & Wiener Staatsoper, premiera absolută a lucrării Adrianei Hölzsky *Die Wände* (Paravanele) după piesa omonimă de Jean Genet.

Născut în 1941, regretatul artist a fost o personalitate polivalentă, activând ca regizor de operă și de teatru, poet, romancier, eseist, libretist, manager de teatru, producător de film. Exponent tipic al Regietheater (montări originale, neconvenționale, care modifică modul de prezentare clasic al acțiunii), Neuenfels a montat în teatre de operă importante, inclusiv la Bayreuth, unde al său *Lohengrin* din 2010 îi prezenta pe membrii corului costumați în șoarece de laborator. A fost ales să creeze pentru Festivalul de la Salzburg o nouă variantă de *Così fan tutte*, în anul 2000. În 2006 Deutsche Oper Berlin a trebuit să anuleze reprezentațiile cu *Idomeneo* în care, în viziunea lui Neuenfels, apăreau capetele tăiate ale lui Isus, Budha și Mahomed, de teama unor posibile represalii din partea fanaticilor musulmani.

Pentru inventivitatea regizorală arătată pe parcursul întregii cariere a fost recompensat cu Premiul Faust, primit în 2016, după o serie de alte distincții, printre care și cea de Regizorulului anului obținută de trei ori.

Despre celebrul regizor german, tenorul Jonas Kaufmann a declarat: „Hans Neuenfels war bereits zu Lebzeiten eine Theaterlegende und er wird es bleiben. Ich habe in meiner langen Karriere kaum einen Regisseur kennen gelernt, der so besessen und kompromisslos mit all seiner Intelligenz und seinem Instinkt fürs Theater und für diesen Beruf gelebt hat, und scheinbar alles andere dabei zur Unwichtigkeit verkommen ließ.” („Hans Neuenfels era încă din timpul vieții sale o legendă a teatrului și așa va și rămâne. În cariera mea îndelungată nu am cunoscut un regizor, care să trăiască atât de obsedat și fără compromisuri, cu toată inteligența și instinctul său pentru teatru și profesia sa. Orice altceva se topea în sfera celor lipsite de importanță”)

Hans Neuenfels

Baritonul Thomas Hampson l-a caracterizat în felul următor: „Hans Neuenfels was monumental in every way. He had such a reputation that preceded working with him, which was totally dismantled through his mastery of theater and the revealing of human character in his work. I am so grateful to have worked with him and to have known him. Collaborating on *South Pole* was an artistic experience I will always cherish. What a production, what a time that was ... R.I.P. Hans. Your legacy will last a great while.” („Hans Neuenfels era monumental din toate punctele de vedere. Avea o reputație de care erai conștient încă dinainte de a lucra cu el, care însă era total ștearsă prin măiestria teatrală de care dădea dovadă și prin relevarea caracterului său uman în timpul lucrului. Sunt atât de recunoscător că am lucrat cu el și că l-am cunoscut. Colaborarea la *Polul Sud* a

fost o experiență artistică pe care întotdeauna o voi prețui. Ce producție, ce vremuri!... Odihnește-te în pace, Hans! Moștenirea ta va dăinui multă vreme.”).

Bayerische StaatsOper: „With the death of Hans Neuenfels, nothing less than an era ends. Until his last working days, he was enfant terrible and great wise, tireless loving and relentlessly disturbing. He first left an extensive work as an actor, then as a director and author, he changed and shaped the self-understanding of the theater, and he has repeatedly called on the theater people to show attitude and stand pull. Among its staging, some of the most vivid, innovative and exciting of their time, our time.” („Prin moartea lui Hans Neuenfels, ia sfârșit nimic mai puțin decât o eră. Până în ultimele sale zile de lucru a fost un *enfant terrible* și un mare înțelept, iubind

fără încetare și deranjând în permanență. Inițial a expus o muncă intensă ca actor, apoi ca regizor și ca autor, schimbând și modelând propria înțelegere a fenomenului teatral și era permanent căutat pentru a genera atitudini și luări de poziție. Printre montările sale se numără unele dintre cele mai intense, inovative și pasionante ale timpului.”)

Rolando Villazón: “One of the most daring, intelligent, fearless and creative stage directors of our time has departed. I am grateful to have had the opportunity to work for him, to learn from him. Thank you Hans Neuenfels.” („Unul dintre cei mai îndrăzneți, inteligenți, curajoși și creativi regizori ai timpului nostru a plecat. Sunt recunoscător pentru că am avut ocazia să lucrez pentru el, să învăț de la el. Mulțumesc, Hans Neuenfels.”) (M. C.)

Dăruind pentru viitor

Am șansa ca, de câteva luni, să predau canto și tehnică vocală unor foarte tineri cursanți (de la 8 la 18 ani) care-și doresc o carieră de actori. Copii minunați, talentați, dezinvolți, muncitori. De la ei însă am aflat cum mai e cu situația orelor de muzică din școlile României de azi. Și am aflat orori!

Din spusele lor, unele ore de muzică nici nu se țin, deși ele figurează în orar. Sunt școli unde profesorii nici nu intră la ore. În altele, intră dar se așează la catedră, pun la difuzoare ceva muzică (de obicei cerută de elevi pe Youtube) și apoi se ocupă de propriul telefon mobil. Alții preferă să predea crunte banalități despre compozitorii clasici sau despre cine știe ce subiect irelevant, rupt din context. Însă, din câte am înțeles, cei mai mulți profesori de muzică "donează" orele lor altor materii, dirigenție, sport, religie...

Sigur, sunt și școli și licee unde se mai face câte ceva folositor, mai ales în instituții private sau în cele de mare tradiție. Însă foarte sporadic și inconsistent.

Cât de mult afectează lipsa cvasi-totală a instruirii muzicale viața acestor tineri? Cât de mult afectează societatea? Cât de utilă este măcar o minimă pregătire muzicală în școli și licee? Sunt întrebări grele, capitale, dureroase pentru noi, cei ce ne mișcăm în această lume a muzicii clasice. Pentru că noi știm beneficiile, știm cât de vast, cât de minunat, cât de hrănitor e universul aceasta. Muzica croiește tinerii într-un fel special, ea așează în sufletul lor un zăcământ prețios și inalterabil.

Noi știm că sunt două feluri de a te apropia de muzică. Primul ar fi cel în care ne recunoaștem pe noi înșine, în care ne transferăm sentimentele noastre, valorile și gusturile noastre și în care ne găsim pofta de viață. Ascultăm de fapt trăirile noastre interpretate de alții. Ne auzim pe noi înșine punând în muzică (cu ajutorul „complicilor”) și eventual în versuri, felul nostru de a vedea lucrurile. Ascultăm ritmul nostru interior, fie ca e rock, populară, lăutărească, pop... Ne confundăm cu ele, le înțelegem și fac parte din viața și din personalitatea noastră. Admirăm o voce, un ritm dansant, o sonoritate specială, o tema generoasă, o pulsație ritmică etc. ... E plăcut. Dar e departe de a fi plener.

Există însă și un alt fel de a înțelege muzica. Cel în care avem de a face cu ceva mult superior nouă, care ne copleșește, ne modifică, ne trimite departe, ne sapă adânc și ne „lovește” în ceea ce avem mai tainic, mai pur și mai spiritual, adică în acel miez unde zace esența noastră constitutivă. Și e mare păcat să nu-ți găsești niciodată acel

miez divin. Să nu știi a aprecia o formă de artă la nivelul ei superior e pur și simplu un handicap. Iar școala nu te ajută, dregătorii ei nu sunt interesați de latura spirituală a formării unui elev. Profesorii de muzică par că nu-și iubesc meseria, că nu o înțeleg și că nu o respectă iar asta e umilitor și pentru ei, și pentru societate. Iar copiii nu au nicio idee despre pierderea ce li se întâmplă. Ei se mulțumesc cu ce învață de la părinți, de la colegi, de la TV. Adică cu mai nimic.

Ceva trebuie făcut!

Revista noastră poate aduce la vedere, măcar din când în când, proiecte, fapte, oameni care simt la fel și care fac ceva în sensul formării artistice al copiilor. Iată mai jos o poveste de succes care are darul de a ne mai întreține o fărâma de speranță. Ea are loc la Oradea.

Comunitatea bulgarilor bănățeni din Karlsruhe, Germania, a donat un număr de 28 de pianine asociațiilor "Oradea civică" și "Cultura în mișcare". Prima dintre ele s-a ocupat de restaurare, iar cea de-a doua, de distribuirea lor prin școlile din mediul rural. Costul reparațiilor a fost generos asigurat de firma Reifen Trade.

Condițiile puse acestor școli sunt de bun simț practic: sunt date în comodat, cu titlu gratuit, pe termen nelimitat, cu condiția de a fi folosite doar în educația copiilor. De asemenea, ele sunt oferite doar acelor școli care au profesor de muzică angajat sau care își asumă colaborarea cu un astfel de profesor. Sunt preferate școlile din mediul rural pentru că acolo sunt cei mai defavorizați elevi. Cele două asociații își doresc ca începând de la anul să finanțeze și să organizeze un spectacol anual, poate chiar la filarmonică, în care copiii ce au beneficiat de această idee să-și prezinte progresele muzicale.

Într-o discuție telefonică cu domnul Flavius Bunoiu, managerul de proiecte al asociației „Cultura în mișcare”, am aflat că scopul acestui demers este de a încuraja desfășurarea orelor de muzică, de a implica copiii și profesorii, de a le oferi acestora o finalitate faptică a efortului pe care îl depun și, nu în ultimul rând, de a descoperi și dezvolta o resursă de

talent care altfel s-ar pierde. Adică exact ce ar trebui să facă orice școală pentru că acolo, în școli, fie din mediul rural sau urban, se află în stare latentă viitorii muzicieni. Iar primul pas în a-i descoperi ar fi să le dai șansa să crească în contact cu muzica, să le asiguri un instructor și un instrument. Dar, mai important ar fi să dai șansa unor copii de a înțelege un instrument muzical, de a pătrunde niște taine minunate și de a-i forma într-o aleasă croială.

Proiectul acesta va continua mult timp, speră domnul Bunoiu. Sperăm și noi asta! Și mai sperăm ca exemplul lor să fie urmat și de alții pentru că e crucial să investești în viitor.

Răzvan GEORGESCU

Două evenimente cu Filarmonica „Moldova” Iași

Din cauza restricțiilor impuse de pandemie, nici Filarmonica „Moldova” din Iași nu poate oferi publicului lucrări complexe, ce impun un aparat orchestral-vocal amplu, repetiții intense, de lungă durată. De aceea lipsesc din programele săptămânale capodoperele adunate în

Daniel Jinga

istoria muzicii, de la Baroc la creația secolului al XX-lea. Astfel de lipsuri sunt compensate frecvent cu opus-uri puțin cunoscute sau inedite, pe care interpreții de calitate reușesc să le impună atenției, cu lucrări de referință menite de autori unor formule orchestrale reduse. Acestea au fost criteriile ce au motivat programele din 4 și 11 februarie. Dar și în condițiile știute există șansele realizării unor momente reușite.

Șansa audierii în sala de concert a unor lucrări pe care se află o singură semnătură este mai rară. Primul concert comentat aici a cuprins lucrări de Gabriel Fauré. *Captatio benevolentiae* a fost *Pavana op. 50* în varianta pentru

Cristian Oroșanu

cor și orchestră, urmată de *Requiemul op. 48*. Singura rețineră la audiere se datorează măștilor care au atenuat în mod perceptibil forța și culoarea sonorității ansamblului

FILARMONICA MOLDOVA IAȘI

VINERI
04 februarie
ora 19⁰⁰
Casa de Cultură a Studenților

Concert vocal-simfonic
Orchestra simfonică
Corul academic
Gavriil Musicescu

DANIEL JINGA
dirijor
BOGDAN COJOCARU
dirijorul corului

CRISTINA GRIGORAȘ
soprană
ANDREI YVAN
bariton

Gabriel Fauré
Pavane, op. 50 (versiunea pentru cor și orchestră)
Requiem, op. 48

STAGIUNEA 2021-2022

coral, deficiență cu care dirijorul Bogdan Cojocaru a luptat inteligent, inspirat, reușind să obțină o pânză timbral-expresivă delicată, rafinată. În puținele momente solistice, soprana Manuela Barna-Ipate și baritonul Andrei Yvan, membri ai colectivului Operei Naționale Române din Iași,

FILARMONICA MOLDOVA IAȘI

VINERI
11 februarie
ora 19⁰⁰
Casa de Cultură a Studenților

Concert simfonic

Orchestra simfonică
CRISTIAN OROȘANU
dirijor

Soliști:
DANIEL VAGNER
violă (Franța)
JOË CHRISTOPHE
clarinet (Franța)

Wolfgang Amadeus Mozart
• Concertul pentru clarinet și orchestră în la major, KV 622
• Simfonia nr. 32 în sol major, KV 318
Max Bruch
Dublu concert pentru clarinet și violă, op. 88, în mi minor

STAGIUNEA 2021-2022

s-au încadrat imaginii sonore ascetice impusă de textul muzical, de împrejurările restrictive știute. Daniel Jinga și-a adaptat temperamentul, gestică dirijorală amplă,

dinamică, precisă caracterului celor două lucrări, stăpânind cu aplomb complexul aparat sonor, respectând dramaturgia, reculegerea și frumusețea desenului melodic solitar sau polifonic.

Criteriile programului din 11 februarie au fost redarea unei capodopere, oferta noutății și calitatea interpreților. Mozart este oricând binevenit într-o seară de muzică, singurul concert compus de el pentru clarinet și orchestră având deopotrivă atributele capodoperei și atractivității. Calități-examen pentru solist. L-am ascultat pe Joë Christophe în octombrie 2019 integrat formației de studenți francezi care au interpretat la Paris *Dixtuorul în re major op. 14* de George Enescu. I-am remarcat atunci spiritul de echipă muzicală și

sonoritatea calofilă în crisalidă, pentru că înregistrarea *Concertului pentru clarinet și orchestră în la major, KV 622* de Mozart, realizată în același an, îi revelează suplețea tehnic-expresivă, sunetul catifelat, profund muzical, știința, talentul, intuiția frazării, a alternării contrastelor de nuanțe. Joë Christophe cântă la clarinet așa cum vorbește, comunicând viu, echilibrat, metaforic, atractiv, câștigându-ți atenția și admirația. Nu e de mirare că juriul prestigiosului Concurs Internațional ARD de la München i-a acordat, pentru prima dată în istoria acestei competiții, șase premii.

Am ascultat în continuare *Dublul concert pentru clarinet și violă op. 88* de Max Bruch. Deși mult depărtat, ca număr de opus, de *Concertul pentru*

vioară (26), textul dedicat celor două instrumente nu are meritele unei capodopere, însă Daniel Wagner (violă) și Joë Christophe (clarinet) au reușit să „înșele” realitatea cântând cu dezinvoltură tehnică, inoculând discursurilor melodice fluentă, cantabilitate, stăpânind *arta conversației și a confesiunii*, așa cum le-a impus partitura. Dirijorul Cristian Oroșanu a negat cu superbie rolul de acompaniator, contribuind cu personalitate, spirit creator și finețe la cristalizarea unor versiuni interpretative de foarte bună calitate, ce și-au câștigat locul stabil în amintirea momentelor definitorii ale stagiunii filarmonicii ieșene 2021-2022.

Alex VASILIU

Concert vocal-sinfonic extraordinar la Târgu Mureș

În 20 ianuarie 2022, în Sala Mare a Palatului Culturii din Târgu Mureș s-a desfășurat concertul vocal-sinfonic extraordinar dedicat Zilei Culturii Române de Orchestra Filarmonică și Corul Mixt al instituției. La pupitrul apreciatului ansamblu s-a aflat cunoscutul violonist, compozitor și dirijor Vlad Maistorovici, iar în postură solistică a evoluat violonistul Daniel Rowland (Marea Britanie/ Olanda). Programul selectat – pe cât de inedit, pe atât de variat și valoros –, a inclus lucrări scrise de: Béla Bartók, George Enescu, Mark Anthony Turnage (compozitor contemporan britanic) și Vlad Maistorovici. Compozitor, violonist și dirijor cu activitate polivalentă pe scene din țară și din străinătate, Vlad Maistorovici continuă să impresioneze publicul spectator de pretutindeni prin bogăția repertoriului, prin viziunea novatoare asupra muzicii „de ieri și de azi”, prin contribuțiile sale remarcabile în postură solistică și în cadrul Festivalurilor camerale de muzica clasică și contemporană. În concertul de la Târgu Mureș domnia sa a prezentat două creații proprii extrem de valoroase și ofertante: cunoscutul *Concert transilvan*, creat în 2013 și *Colinde fără cuvinte* – scrise în anul 2020. În opinia sa, cele două compoziții prezentate omagiază „din perspectivă muzicală contemporană această tradiție de sorginte romantică.” În deschiderea programului a fost interpretată lucrarea *Colinde fără cuvinte*. Ascultasem lucrarea la prima audiție din 27 decembrie 2020 în versiunea ansamblului „TranSimfonia” din

Brașov. Atunci ca și acum, am fost fascinată de frumusețea discursului muzical și de bogăția lui semantică. Compozitorul a demonstrat fără echivoc că muzica are capacitatea de a exprima singură cele mai înalte sentimente și mesaje profunde. Oferind o infinitate de posibilități interpretative, muzica lui Vlad Maistorovici iluminează ființa umană, deschide porți nebănuite, generând sentimente și trăiri de excepție, prin limbajul unic al experiențelor esențiale. Programul a continuat cu *Concert Transilvan, pe melodii românești din "Codex Caioni"*, pentru vioară și orchestră de coarde de Vlad Maistorovici. Pentru prima dată pe scena Palatului Culturii din Târgu Mureș s-a aflat și excelentul violonist Daniel Rowland din Marea Britanie. El a fost solistul în trei lucrări complexe, de mare impact emoțional: *Concertul transilvan, Rapsodia română pentru vioară și ansamblu de cameră*, de Mark-Anthony Turnage în 2018 (dedicată lui Vlad Maistorovici) și celebrele *Dansuri populare românești* de Béla Bartók. Versiunea *Concertului transilvan* pe care a realizat-o în compania Filarmonicii din Târgu Mureș, s-a remarcat

printr-un caleidoscop de imagini muzicale contrastante, prin muzicalitate, prin profunzime și rafinament. În această originală creație, folclorul apare transfigurat în multiple ipostaze, constituind un model de perfecțiune și o garanție a contactului cu izvoarele spiritualității românești. Compozitorul Vlad Maistorovici îmbină cu ingeniozitate toate tipurile de intonații melodice: unele line, cantabile, evocând un portamento vocal, altele cu caracter capricios, vioi, specifice muzicii populare

CONȘILIUL JUDEȚEAN MUREȘ
MÁROS MEGYEI TÁNACS

FILARMONICA DE STAT TÂRGU MUREȘ
MÁROSVÁSÁRHELYI ÁLLAMI FILHARMÓNIA

Joi, 20 ianuarie 2022, ora 19
Sala mare a Palatului Cultural

Csütökön, 2022 január 20-án este 7 órákor
A Kulturpalota nagyterme

CONCERT VOCAL-SIMFONIC EXTRAORDINAR DEDICAT
ZILEI CULTURII ROMÂNE
RENKÍVÜLI VOKÁLSZIMFONIKUS HANGVERSENY
A ROMÁN KULTÚRA NAPJA
ALKALMÁBÓL

concert realizat a parțenie
cu TVR

dirigat | vezényel
VLAD MAISTOROVICI

solist | szólist
DANIEL ROWLAND
violină | hegedű
Mihail Brînzău | Nagy Brînzău

Nr. din concursul | közreműködők
ORCHESTRA SIMFONICĂ ȘI CORUL MIXT AL FILARMONICII DE STAT TÂRGU MUREȘ
A MÁROSVÁSÁRHELYI ÁLLAMI FILHARMÓNIA SZIMFONIKUS ZENEKARA ÉS VEGETSKARA
pregătirea corului | a kórus felkészítése
Boldizsár István

În program | Műsorban

V. Maistorovici
Cântec fără cuvinte, pentru orchestră de coarde
Kölnök szóveg nélküli, vonós zenekarra
Concert Transilvan, pentru vioară și orchestră de coarde
Erdélyi Hegedűverseny, hegedűre és vonós zenekarra

Bartók B.
Dansuri populare românești, pentru vioară și orchestră
Román népi táncok, hegedűre és zenekarra

M. A. Turnage
Rapsodie Română, pentru vioară și
orchestră de coarde (primă audire românească)
Román rapszódia, hegedűre és vonós zenekarra
(romániai ösbemutató)

G. Enescu
Poema română, op. 1, suită simfonică
Román költemény, op. 1, szimfonikus szvit

instrumentale. Într-o manieră asemănătoare – plină de emoție și creativitate –, s-a desfășurat premiera românească a *Rapsodiei Române pentru vioară și ansamblu de cameră* de Mark Anthony Turnage (prezentată în prima audiție absolută în 2019 la Haga și Amsterdam). Impregnată de un lirism profund – având titluri extrem de sugestive –, lucrarea evocă într-o manieră originală sentimentul "dorului" la români, cu numeroasele lui semnificații, fără a cita însă vreă temă folclorică. Ceea ce cred că îl apropie pe compozitorul Mark Anthony Turnage de muzica românească, este lirismul perceput în stări de permanentă tensiune lăuntrică și iremediabilă nostalgie, precum și în facultatea de a crea, repetând actul genezei și de a comunica o atmosferă interioară sau mitică prin intermediul simbolurilor. Maestrul i-a fost profesor de compoziție lui Vlad Maistorovici în timpul studiilor făcute la Londra la Royal College of Music, perioadă în care cei doi au avut oportunitatea de a discuta îndelung despre muzica românească. În calitate de creatori cu har (din două generații diferite), amândoi s-au îndreptat spre mitologia națională, percepută în stratul folcloric al culturii autohtone. Utilizând procedee componistice diferite, cei doi creatori preamăresc modelele trecutului românesc, animat de moralitatea unor vieți, de gesturi eroice, de virtuți și moșteniri transmise din generație în

generație. Am ascultat în continuare *Dansurile populare românești* de Béla Bartók, cu violonistul Daniel Rowland în postură solistică. Interpretul a impresionat prin creativitatea și deinvoltura prestației sale artistice; este adeptul concertului-spectacol, în care solistul de mișcă pe scenă și interacționează firesc cu dirijorul și cu membrii orchestrei. Lucrările abordate – din arii stilistice diverse –, au evidențiat complexitatea artei sale violonistice și prezența spectaculoasă în concert. În opinia mea, versiunea de excepție a *Dansurilor populare românești* de Béla Bartók, precum și *Lăutarul din Suita Impresii din copilărie* de George Enescu (oferit la bis) au evidențiat talentul și profesionalismul său incontestabil. În calitate de manager și dirijor al evenimentului muzical de la Târgu Mureș, Vlad Maistorovici a propus alături de compoziția lui Turnage, două "lucrări emblematice care îmbină spiritul rapsodic românesc cu diversitatea interferențelor culturale: *Poema Română* de Enescu și *Dansurile Populare Românești* de Bartók". Alegerea repertoriului, cât și prestația muzicală excepțională din cadrul concertului au conferit originalitate și valoare incontestabilă evenimentului dedicat Zilei Culturii Române.

În încheierea programului, publicul a urmărit cu emoție și bucurie suita simfonică *Poema română op. 1* de George Enescu (1887) – un omagiu artistic adus compozitorului cel mai de seamă al muzicii românești. Așa cum menționa autorul însuși, această lucrare conține amintiri din copilărie, "transpose sau, dacă vrei, stilizate". Compusă la vârsta de 16 ani, lucrare stă mărturie pentru maturizarea timpurie a autorului, pentru capacitatea sa evocatoare excepțională, pentru întruchiparea sentimentelor nostalgice, pentru bogăția și varietatea imaginilor muzicale (natura dezlănțuită, farmecul nopții etc.), pentru bogăția semantică, prezentarea unor fragmente de dansuri populare și postarea în final a Imnului național. Dirijorul Vlad Maistorovici a realizat cu dăruire și măiestrie melodicitatea cuceritoare, a evidențiat cu mult rafinament scriitura contrapunctică, cromatisme și înlanțuirile armonice inedite ale discursului muzical; a reliefat modernismul și caracterul neoromantic al lucrării și a redat plener cacterul românesc al muzicii. Versiunile tuturor lucrărilor din program – remarcabile prin originalitate, insolit și ingenioase asocieri imagistice –, au cucerit în egală măsură orchestra și publicul. Am admirat eleganța, eficacitatea și rafinamentul prestației dirijorale, care dezvăluie talentul, profesionalismul și autoritatea artistului. Muzicienii de pe scenă au evocat cu măiestrie caracterul specific al fiecărei creații în parte, au creat imagini pline de culoare și pitoresc, precum și o gamă variată de stări sufletești, situate între generozitate și entuziasm, nostalgie și lirism cuceritor. O mențiune specială trebuie acordată nivelului artistic înalt al instrumentiștilor și coriștilor ce alcătuiesc Filarmonica din Târgu Mureș; pe parcursul întregului eveniment muzical, aceștia au demonstrat maturitate, experiență, măiestrie și dăruire. Aflați într-o perfectă colaborare, dirijorul, solistul și membrii ansamblului au realizat versiuni de excepție ale lucrărilor prezentate, caracterizate prin cultul frumosului, omogenitate, inedit și densitate semantică.

Carmen MANEA

Colocviul Național de Muzicologie, ediția XXIV, Iași, februarie 2022

În zilele de 25 și 26 februarie 2022, Universitatea Națională de Arte „George Enescu” din Iași a fost gazda Colocviului Național de Muzicologie, eveniment organizat

de Colegiul Național de Artă „Octav Băncilă” în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean Iași și cu Facultatea de Interpretare, Compoziție și Studii Musicale Teoretice din cadrul Universității. Ajuns la cea de-a XXIV-a ediție, colocviul poate fi considerat un eveniment de tradiție în rândul manifestărilor culturale ieșene, având ca scop investigarea istorico-stilistică și structurală a fenomenului muzical, prin evidențierea conexiunilor interdisciplinare dintre arta sonoră și literatură, istorie, arte vizuale, arhitectură, coregrafie, teatru, cinematografie, alte științe umaniste sau reale. Fiind destinat atât cadrelor didactice din învățământul artistic, cât și elevilor, studenților, masteranzilor și doctoranzilor din domeniul muzical sau din cadrul unor instituții cu profil general de studiu, acest eveniment oferă un prilej de provocare a minții și stimulare a creativității prin diversitatea opțiunilor de cercetare, prin libertatea alegerii subiectelor și formarea unei viziuni globale asupra muzicologiei în raport cu alte direcții de investigație științifică.

Având ca Președinte de Onoare pe muzicologul, compozitorul și îndrăgitul profesor univ. dr. Gheorghe Duțică, Colocviul Național de Muzicologie este însușit în fiecare an de imboldul mobilizator și eforturile organizatorice ale d-nei prof. Maria-Georgeta Popescu, coordonatoarea acestui proiect de peste două decenii, care s-a dedicat cu pasiune profesiei sale, urmărind atingerea unor standarde tot mai înalte. Demersul realizării unui asemenea eveniment presupune multă voință, perseverență, depășirea unor obstacole inevitabile, iar dna M.-G. Popescu reușește să asigure fiecărei ediții un caracter incitant, eteroclit prin mobilizarea unui număr considerabil de participanți, deopotrivă profesori și discipoli, muzicologi specializați în cercetare și interpreți cu interes spre zona analizei muzicale.

În cadrul festivității de deschidere, care s-a desfășurat în seara zilei de 25 februarie, în sala „Eduard Caudella” a universității ieșene, a avut loc lansarea celui de-al XVII-lea volum al *Studiilor de muzicologie*, cuprinzând 24 de lucrări, dintre care 14 sunt semnate de cadre didactice. Tematica studiilor, reunite sub cupola unificatoare a titlului generic *Artă sonoră și interdisciplinaritate*, reflectă o mare diversitate a zonelor de interes din sfera muzicologiei contemporane: istoria muzicii, stilistică și estetică muzicală, analiză structurală și de limbaj sonor, stilistica interpretării, etnomuzicologie și folclor, bizantinologie, didactică și petodica predării în învățământul muzical preuniversitar. Volumul a ajuns în prezent la o formă elegantă și rafinată la nivel de aspect, tehnoredactare, design grafic datorită echipei de editare, din care fac parte: conf. univ. dr. Diana-Beatrice Andron, Director al Editurii “Artes” Iași, prof. dr. Loredana Elena Marus, prof. drd. Gabriela Rusu și prof. dr. Ilie Gorovei.

Secțiunea intitulată *In memoriam* din deschiderea volumului este dedicată, în acest an, personalității emblematică din domeniul componistic românesc, Cristian Misievici (1953-2020). Creația acestuia reflectă o fascinantă capacitate de sinteză a limbajelor muzicale tradiționale și moderne, valorificate prin tehnici de scriitură savant elaborate, integrând într-o manieră echilibrată, moderată și originală elemente ale stilurilor consacrate din istoria muzicii și procedee componistice specifice avangardei românești din a doua jumătate a secolului al XX-lea. Viața și activitatea acestuia au fost prezentate în deschiderea colocviului într-o manieră sensibilă, literară și deosebit de

Maria-Georgeta Popescu

caldă de către prof. univ. dr. Carmen Chelaru, sora compozitorului, sub forma unui reportaj video prin care ne-au fost dezvăluite aspecte personale din formarea și evoluția acestuia, pornind de la contextul „Iașiului patriarhal” în care s-a născut și copilărit, urmărind etapele vieții și activității sale la Conservatorul din Iași și Academia de Muzică din Cluj-Napoca, până la încetarea sa din viață din anul 2020. Ulterior, au luat cuvântul prof. univ. dr. Dan Prelipcean, personalitate consacrată a artei interpretative românești, căruia compozitorul Cr. Misievici i-a dedicat cvartetul intitulat *Meditând la o lume sonoră a Barocului*, prof.

Gimnazială „G. Călinescu”, Iași). Pe lângă prezentările audiate în sală, în volum au mai publicat: Yevgheniia Bondar (șef al Departamentului de Dirijat cor academic din cadrul Academiei Naționale de Muzică „A. V. Nejdanova”, Odesa), Rodica Burghlea (profesor la *Dasman Bilingual School*, Kuwait), Dragoș Andrei Cantea (titular general *DAC Music Performance*, co-fondator și director artistic *Classix Festival*), Constantin Sandu (prof. adjunct dr. la *Escola Superior de Música e Artes do Espectáculo*, Porto), Mihaela-Sanda Popescu (profesor dr. la Liceul de Arte „C. Brăiloiu”, Târgu-Jiu), Serhii Savenko (lect. univ. dr. în cadrul Departamentului de Dirijat cor, Academia din Odessa), Oleksandr Vila-Botsman (lect. senior la aceeași Academie de Muzică din Odessa).

În cadrul secțiunii pentru masteranzi, studenți, elevi, am avut bucuria de a asculta câteva comunicări realizate de cercetători tineri, aflați încă în proces de învățare, asimilare și pregătire pentru cariera muzicală: Iustin Apopei, Viviana Radu-Țaga, Marian Petrică, Alexandru Ioan Roman (elevi ai Colegiului Național de Artă „O. Băncilă” Iași, îndrumați de profesor dr. Carmen Almășanu și lect. univ. dr. Ioan Florin Diaconu), Denisa Luța, Miriam-Ioana Obadă, Ana-Vanessa Păduraru, Robert Burcă (studenți la studiile de licență din cadrul Universității Naționale de Artă „G. Enescu” Iași, coordonați de conf. univ. dr. Loredana Iașeșen și lect. univ. dr. Mihaela Balan) George-Ștefan

univ. dr. Laura Vasiliu, Director al Centrului de Cercetare Știința muzicii, care a realizat o prezentare elocventă și echilibrată asupra personalității sale creatoare, din perspectiva unui muzicolog cu îndelungată experiență analitică și stilistică în descoperirea trăsăturilor definitorii pentru traseul evolutiv ale unui compozitor. În final, i-am ascultat pe cunoscutul scriitor, jurnalist, redactor TV și Radio Grigore Ilisei, care ne-a încântat cu reflecțiile și finele sale observații referitoare la cultura românească, perioada dificilă dinaintea Revoluției și la aportul semnificativ al lui Cr. Misievici în promovarea unei muzici valoroase, elitiste, necompromise de ideologia comunistă și pe prof. univ. dr. Viorel Munteanu, compozitor și muzicolog ieșean, rector al Universității Naționale de Arte „George Enescu” în perioada 2004-2012, care a precizat importanța promovării și interpretării creațiilor românești din ultima jumătate de secol, prin includerea acestora în recitaluri, concerte și festivaluri de muzică contemporană.

Coman, Ștefan-Iustin Platon, Sorin-Iulian Apricopoaie și Marian-Ștefan Brighiu (masteranzi ai aceleiași universități, fiind coordonați de prof. univ. dr. Laura Vasiliu, respectiv conf. univ. dr. Irina-Zamfira Dănilă - ultimii doi participanți).

Colocviul Național de Muzicologie reunește în fiecare an un număr impresionant de participanți, ajungând un eveniment cultural-artistic cu care orașul Iași se poate

În cea de-a doua zi a Colocviului Național de Muzicologie, am avut ocazia să asistăm la un veritabil maraton al comunicărilor științifice incluse în volumul al XVII-lea de *Studii muzicologice*. Am avut ocazia să îi ascultăm pe: Loredana Muntean (lect. univ. dr. la Universitatea Oradea), Sarah Weidenfeld (lect. univ. dr. la Colegiul Pedagogic, Ierusalim), Morel Koren (profesor dr. la Univ. Bar-Ilan, Ramat Gan), George-Toderică Mucea (profesor dr. la Clubul Copiilor, Rădăuți), Amalia Szűcs-Blănaru (profesor dr. la Școala Gimnazială *Vaskertes*, Gheorgheni), Anca Sîrbu (lect. univ. dr. la Univ. Națională de Arte „G. Enescu”, Iași), Viaceslav Bînzari (profesor dr. la Colegiul Național de Artă „O. Băncilă”, Iași), Livia-Luiza Botez (profesor la Colegiul de Artă „O. Băncilă”, Iași), Claudia Nezeltschi (profesor dr. la Școala

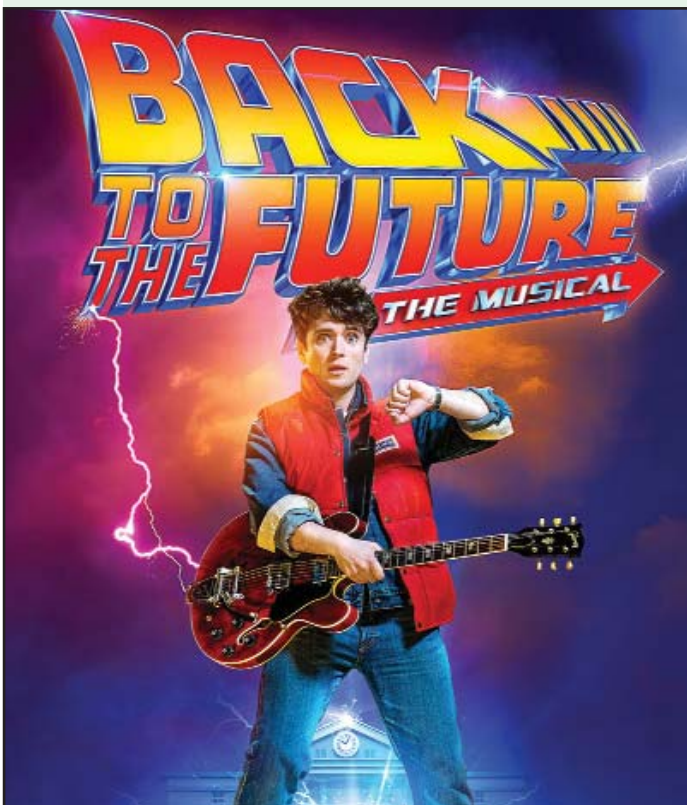

mândri la nivel național și chiar internațional. Felicităm demersurile dnei profesoare Maria-Georgeta Popescu și rezultatele frumoase obținute prin organizarea anuală a Colocviului Național de Muzicologie. Să ne revedem cu bine la următoarea ediție, cu același avânt și aceeași dăruire!

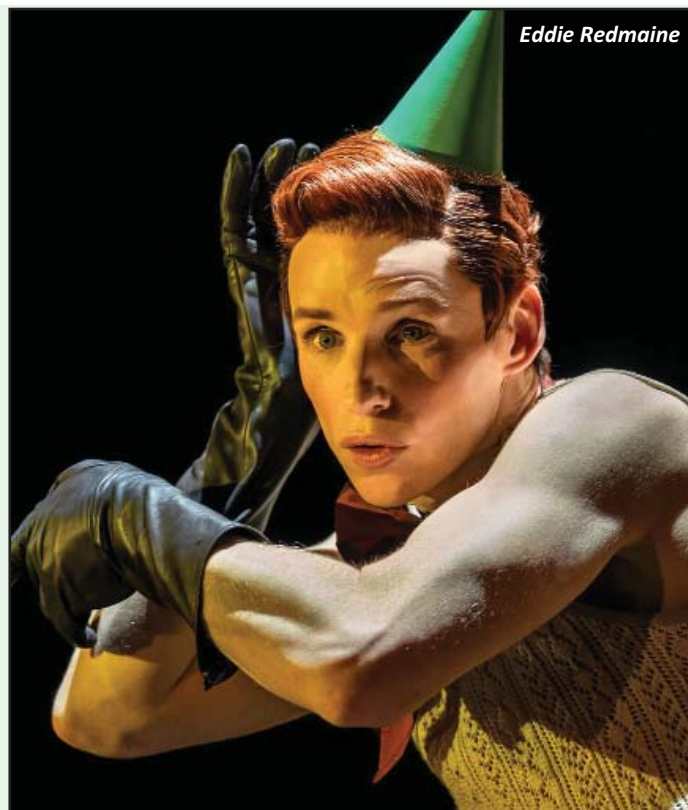
Mihaela-Georgiana BALAN

Premiile teatral-muzicale britanice

Pe 27 februarie au fost anunțate, la Londra, premiile WhatsOnStage, portal dedicat lumii musicalului britanic (în mare măsură celui londonez, capitala Regatului Unit concentrând cea mai mare parte a activității muzical-teatrale din insulă). Având o tradiție de aproape un sfert de secol (au ajuns la ediția XXII), aceste premii recompensează cele mai notabile realizări scenice, nominalizările și apoi

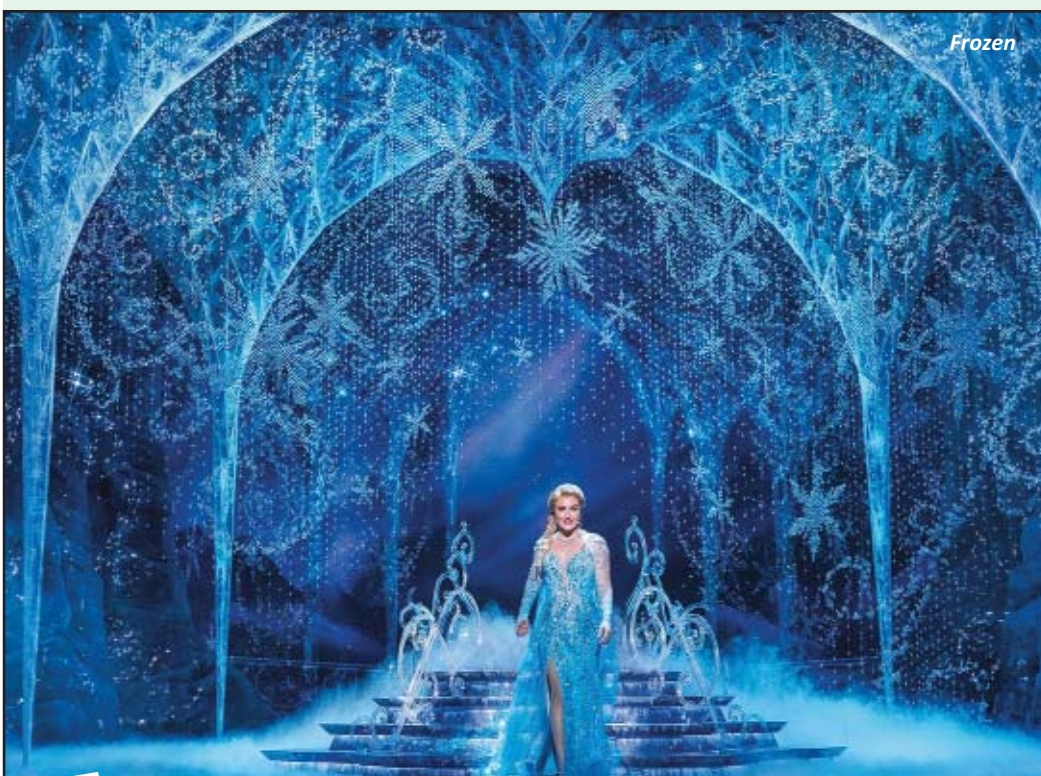

alegerea câștigătorilor făcându-se cu ajutorul publicului, care votează pe site în ambele etape. Fiind premii anuale, lista posibililor laureați trebuie să cuprindă doar

Eddie Redmaine

evenimente care au avut loc în anul precedent; sunt excluse spectacolele care au fost eligibile în anii trecuți și actorii care au jucat în ele atunci, chiar dacă ei au reapărut pe scenă și în sezonul actual. De asemenea, printre criteriile de eligibilitate mai apar și anumite categorii aparte, cum ar fi Cea mai bună producție londoneză Off West End (adică din afara sistemului, perimetrul West End fiind cartierul teatrelor, echivalentul Broadway-ului new-yorkez), Cea mai bună producție regională (adică din afara perimetrului Greater London, care însumează City of London plus cele 32 de London Boroughs) și Cea mai bună producție din West End (aici nemaifuncționând obligativitatea ca premiera să fi avut loc anul trecut).

Frozen

Categoria MUSICAL

Cel mai bun musical nou, lansat anul trecut, a fost *Back to the Future*, varianta scenică a popularului film cu același nume (amplificat apoi la un set de 3 filme), în care jucau Michael J. Fox, Christopher Lloyd și Lea Thompson (Câștigătorul unui Oscar și al multor altor premii, la care se adaugă o puzderie de nominalizări prestigioase). Spectacolul a mai cucerit și premiile pentru Cel mai bun Lighting Design, Cel mai bun sunet, în timp ce Hugh Coles a primit premiul Cel mai bun artist într-un rol secundar masculin.

Favoritul publicului a fost musicalul *Frozen*, o producție Disney, care a

adunat nu mai puțin de 7 premii, printre care cele pentru Cea mai bună regie (Michael Grandage), Cea mai bună coregrafie (Rob Ashford), Cele mai bune costume & Cele mai bune decoruri (premiu separate, cucerite de Christopher Oram) Cea mai bună coordonare muzicală, Cel mai bun design video.

Premiul pentru Cea mai bună reluare a revenit musicalului *Anything Goes*, pe muzica lui Cole Porter (inițial lansat pe Broadway în 1934), spectacol în care s-a remarcat și Carly Mercedes Dyer,

James McAvoy

Carrie Hope Fletcher

Categoria TEATRU

La spectacolele de dramă (non-muzicale), pe locul 1 s-a plasat 2:22 - *A Ghost Story*, spectacol pentru care Lily Allen a primit premiul pentru cea mai bună actriță în rol principal (la debutul ei în West End) și pentru care Jake Wood a fost recompensat cu premiul pentru cel mai bun actor în rol secundar.

A fost o seară specială pentru vedeta James McAvoy, cel care a câștigat premiul pentru cel mai bun actor în rol principal pentru modul în care l-a jucat pe Cyrano de Bergerac, regizorul Jamie Lloyd primit și el premiul pentru cea mai bună reluare, pentru aceeași piesă.

Categoriile speciale

Pentru spectacolele din afara Londrei, locul 1 a revenit Manchester's Hope Mill Theatre, pentru producția *Rent*. Show-ul integral feminin *Six* și-a reiterat succesul de la ediția precedentă, primind din nou Premiul pentru cel mai bun musical din West End.

Mihai COSMA

câștigătoarea a premiului pentru Cea mai bună artistă în rol secundar feminin.

Așa cum mulți au bănuțit, Eddie Redmayne a dat lovitura cu rolul principal din *Cabaret*, mult-așteptata premieră care a avut loc în toamna anului trecut. Premiul pentru cea mai bună artistă a fost câștigat (pentru a patra oară, record absolut!) de Carrie Hope Fletcher, pentru rolul titular din *Cinderella* de Andrew Lloyd Weber.

Lumea muzicală internațională – la feminin

Tot mai multe femei își fac remarcată prezența în forurile muzicale superioare, mergând dincolo de apreciați (dar deja predictibilă) prezență pe scenă în calitate de soliste. Voi trece în revistă câteva dintre cele mai importante realizări ale unor femei-muzicieni de pe întreg mapamondul, menționate pe unul dintre cele mai importante site-uri de specialitate: www.gramophone.co.uk.

Violonista **Nicola Benedetti** a fost numită director al Festivalului Internațional de la Edinburgh. Ea va prelua postul în 1 octombrie 2022, fiind prima femeie – și primul scoțian – aflată la conducerea evenimentului muzical cu o istorie de 75 de ani. Într-o declarație privind numirea sa,

Nicola Benedetti

Benedetti a spus: „Sunt profund onorată să contribuie la istoria lungă și bogată a Festivalului Internațional de la Edinburgh și la peisajul cultural al Scoției. Acest festival a fost fondat pe principiile reconcilierii și ale transcendenței artei dincolo de rupturile politice și culturale. Pe urmele realizărilor minunate ale lui Fergus Linehan și ale predecesorilor săi, voi susține aceleași valori și aștept cu nerăbdare să servesc acest festival și misiunea sa de a înlesni schimburile culturale...”.

O altă numire importantă este cea a dirijoarei și contra-altistei **Nathalie Stutzmann** în poziția de director muzical al Orchestrei Simfonice din Atlanta – funcție pe care o va prelua în toamna anului 2022 pentru un mandat inițial de patru ani. Ea îi urmează lui Robert Spano, care demisionează după două decenii în funcție. Stutzmann devine astfel a doua femeie numită într-un rol similar dintr-o orchestră majoră din S.U.A.. La începutul acestui an ea a fost numită dirijor principal invitat al Orchestrei Philadelphia și deține, de asemenea, postul de dirijor principal al Orchestrei Simfonice Kristiansand din Norvegia.

Cântăreața și dirijoarea **Barbara Hannigan**, aflată la începutul anului 2022 la Londra pentru trei concerte cu Orchestra Simfonică, a fost numită Artist Asociat, fiind prima dată când LSO acordă cuiva un asemenea titlu. Potrivit LSO, „Artiștii Asociați sunt muzicieni cu influență, calități muzicale și stilistice distincte, care adaugă diversitate și bogăție LSO, creând propriile programe în colaborare cu orchestra și contribuind la alegerea repertoriului pentru alte proiecte pe tot parcursul sezonului”. Directorul general al LSO, Kathryn McDowell, a spus: „Barbara Hannigan este o artistă unică prin capacitatea ei de a combina dirijatul și

cântul, este foarte talentată în ambele discipline și se află la apogeul carierei sale. Deja în spectacolele cu LSO din ultimii ani, ea a prezentat artiștilor și publicului lucrări noi [...]”. Această explorare a repertoriului nou este tocmai domeniul în care LSO prosperă și de aceea cred că este momentul potrivit să facem următorul pas în relația noastră cu ea.”

În categoria colaborărilor cu case de discuri importante, voi menționa trei:

Ruth Slenczynska, în vârstă de 96 de ani, se întoarce la Decca după aproape 60 de ani. Pianista americană, ultima elevă a lui Rahmaninov, a înregistrat un nou album pentru casa de discuri, la aproape 60 de ani după ultimele sale imprimări pentru companie. „My Life in Music” va fi lansat pe 18 martie și conține piese ale colegului și prietenului ei, Samuel Barber, Fr. Chopin (a cărui muzică a cântat-o și la slujba de pomenire pentru un alt prieten, Vladimir Horowitz), C. Debussy, E. Grieg și J.S. Bach. Albumul este realizat în colaborare cu Universal Music Australia, care a coordonat lansarea în 2021 a unui set de zece CD-uri „Complete American Decca Recordings”.

Valentina Lisitsa, pianista a cărei artă a devenit cunoscută unui public internațional imens datorită platformei YouTube (unde are acum peste 650.000 de urmăritori) și care înregistra pentru Decca, a semnat un contact de colaborare de trei ani cu „naïve”, parte a companiei „Believe” din Paris. Proiectele vor include integrala lucrărilor pentru pian solo ale lui S. Rahmaninov, toate sonatele pentru pian de L. van Beethoven și albume dedicate lui Fr. Chopin, Al. Scriabin, R. Schumann, M. Ravel etc.. Primul proiect, o colecție de preludii și lucrări mai scurte compuse de Al. Scriabin, a fost lansat pentru platformele online în ianuarie 2022.

Sony Classical semnează cu compozitoarea britanică **Rachel Portman**. Câștigătoarea unui premiu Oscar va începe în această toamnă un parteneriat pentru realizarea unei înregistrări solo a lucrării proaspăt finalizate *Emma – Piano Suite*. Lucrarea se bazează pe temele compuse pentru filmul „Emma”, care i-a adus și premiul Academiei Americane de

Rachel Portman

Film în 1997 pentru „Cea mai bună muzică originală”. Portman a fost prima femeie care a primit un Oscar la această categorie. Partiturile pentru suită vor fi lansate simultan, prin Wise Music Group. Directorul Sony Classical UK, Sarah Thwaites a adăugat despre Portman că: „Nu numai că este o compozitoare și o pianistă excepțional de talentată, dar este și o inspirație, contestând activ stereotipurile și a deschizând drumurile pentru alte femei compozitoare”.

Norela-Liviana COSTEA

Umor și jazz la Iași

Primitoarea sală „Eduard Caudella” a Universității Naționale de Arte „George Enescu” din Iași a găzduit în data de 10 martie a anului de grație 2022, în prezența spectatorilor care au ocupat aproape integral locurile disponibile, show-ul purtând genericul „UMORUL ÎN JAZZ”. De amintit că întâlniri cu publicul sub acest generic au avut loc în ultimii ani, cu incontestabil succes, în mai multe localități – Ploiești, Timișoara, Sibiu, Tulcea, Satu Mare, Cluj, câteva locații în București, precum *Club Jazzbook*, *Clubul de jazz* ce a funcționat în cadrul *Institutului Cultural Român*, ca și *Aula Palatului Cantacuzino* sub auspiciile *Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România*; mai recent, în 2018 la Galați, în 2019 la Deva - Ghelari și în orașul Victoria, în 2020 la Constanța și la Reșița.

În prima parte a serii au putut fi urmărite pe un ecran – și aplaudate de asistența din sală – secvențe înscrise pe un DVD special, cu grupul pianistului afro-american Meade Lux Lewis, cu Johnny Răducanu, cu trompetistul Clark Terry (și ale sale faimoase „Mumbles”), cu tandemul Slim & Slam, cu dansatorul vocalist Fred Astaire însoțit de orchestra Artie Shaw, cu notoriul pianist comedian danez Victor Borge, cu originala Nicole Pesce „preumblând” pe claviatură cântecul „Happy Birthday To You” – regândit *à la manière de* Beethoven, Brahms, Bach, Mozart etc. –, cu Danny Kaye și Louis Armstrong, cu unsprezece instrumentiști „abordând” laolaltă un singur pian, cu unicatul Bobby McFerrin în patru ipostaze expresive diferite, cu hazosul acordeonist Ivan Zamotaev specialist în... băut vodka în stil muzical și în final cu insoliții, ultra-permanenții, irezistibili „Spike Jones and his City Slickers”.

Totul sub deviza „CINE NU RÂDE CU NOI, RÂDE ÎMPOTRIVA NOASTRĂ!!!”

Dar fiindcă oricât ar fi fost de atractive, amuzante aceste nostimade muzicale cu sugestive ilustrații video-audio (relaxante, sperăm oportune pentru suflet în aceste

vremuri de restricte, dar altfel spus, totuși „conserve sonore” reținute într-o memorie digitală), partea a doua show-ului a fost hărăzită – spre a fi încă mai tentantă spre ilustrarea subiectului propus – unui reușit *recital live* oferit de charismatica formație ieșeană „Dixietram Band”. Un sextet sui generis reunindu-i pe Constantin Stavrat - baterie, Constantin „Bizi” Bîzgă - contrabas, Tudor Amarandei - pian, Dan Frecăuțanu - saxofon sopran, Liviu Mărculescu - trombon, backing vocal și conducere muzicală precum și înzestrata vocalistă invitată Oana Severin. În inspiratele, energizantele lor tălmăciri au fost încredințate publicului piesele „THERE IS A TAVERN IN THE TOWN” (traditional), „C’EST SI BON” (Henri Betti, André Hornez), „HONEY SUCKLE ROSE” (Fats Waller,

Andy Razaf), „BLUE MOON” (Richard Rodgers, Lorenz Hart), „JEEPERS CREEPERS” (Harry Warren, Johnny Mercer), „WHEN THE SAINTS GO MARCHING IN” (traditional).

Alăturându-se pregnantelor volute vocale imaginate și emise cu har de Oana Severin, cei cinci instrumentiști – Constantin Stavrat, Constantin „Bizi” Bîzgă, Tudor Amarandei, Dan Frecăuțanu, cu deosebire Liviu Mărculescu (realizator și al majorității aranjamentelor pieselor) s-au întrecut pe sine în configurarea unor chorus-uri solistice cuceritoare prin creativitate și vitalitate!

Florian LUNGU

● Inevitabil, marile vedete sunt imitate de admiratorii necondiționați. A existat pe vremuri la TVR o emisiune cu acest profil, „Ploaia de stele”. Angela Similea pare încântată de cele două tinere imitatoare, deși doar cea din stânga se apropie cât de cât de imaginea binecunoscută a artistei.

● Vegheați de efigiile corifeilor de altădată ai revistei, Constantin Tănase, Stroe și Vasilache, Zizi Șerban, repetă pentru un nou spectacol alți trei corifei, dar din perioada modernă a teatrului de music-hall. Pe scena Teatrului de revistă „Constantin Tănase”, sala Savoy, pregătesc o premieră Stela Popescu, Marina Voica și Alexandru Arșinel. (M. G.)

O lume în schimbare

Că această schimbare, în plan muzical, nemaivorbind de apariție/ imagine, nu este, evident, neapărat în sensul bun, e o cu totul altă problemă, ce ține înaintea de toate de societate, de lumea tot mai ciudată în care trăim. Din păcate, așa cum s-a putut constata, nici festivalul de la Sanremo, unul din ultimele bastioane ale bunului gust, tradiției și eleganței, nu mai reușește să mențină întotdeauna acea linie a distincției artistice ce l-a făcut celebru, chiar dacă și la ediția din acest an am regăsit adesea (chiar dacă mai puțin ca altădată...) secvențe ce ne-au amintit de anii de glorie a muzicii ușoare italiene. Ele au ținut în primul rând de orchestră (formidabilă), scenografie (de clasă), public (venit ca la o sărbătoare, în vestimentații de gală), prezentatori și

Fiorello, Amadeus

de cele câteva mari vedete pe care ne-am dori ca tinerii nonconformiști de azi să le egaleze ca longevitate și performanțe, deși ne cam îndoim. Ne referim la Massimo Ranieri, Gianni Morandi, Elisa, Iva Zanicchi, Laura Pausini, Loredana Berté, Orietta Berti, Fiorello, care au conferit strălucire manifestării și nu este vorba nicidecum aici de nostalgie.

Conform tradiției, la care s-a revenit în acest an, ediția a 72-a a "festivalului cântecului italian" s-a desfășurat în prima săptămână a lunii februarie, de această dată sala Teatrului Ariston fiind arhiplină, după ediția fără public de anul trecut. Covorul roșu de altădată a fost înlocuit acum de unul verde, din iarbă naturală. Așa cum am subliniat și în articolele din anii trecuți, festivalul de la Sanremo ne "predă" și nouă lecții din care nu vrem nicidecum să învățăm, preocupați cum suntem să copiem tot ce fac alții rău, tributari unui globalism dăunător - vezi "semifinala" (oricine a trecut oarecum prin școală știe că trebuie două concursuri, dacă tot le zicem "semi", dar să nu uităm că acum câțiva ani TVR a programat vreo 3 sau 4 "semifinale"! Eurovision din februarie, care numai

"România" n-a fost... În ciuda oricăror obstacole și pandemii, RAI Uno, televiziunea publică italiană, a organizat an de an festivalul, neabdicând de la onoranta titulatură, el fiind mereu al "Cântecului italian". Asta în timp ce noi nu mai avem festivalul de la Mamaia din 2012... Tocmai datorită consecvenței în organizare și mediatizării intense, festivalul de la Sanremo este o adevărată sărbătoare națională, o tradiție anuală ce reunește în fața televizoarelor familii întregi, indiferent de vârstă, obiceiuri sau preferințe, provocând adevărate dezbateri și confruntări de idei, fiind efectiv o oglindă a Italiei. Marea revenire a acestui an a fost, așa cum am amintit, prezența publicului în sală, spectatorii, extrem de eleganți, purtând toți mască și fiind testați în fiecare seară la intrare. În fața unei săli arhipline, bucuria artiștilor la întâlnirea cu publicul a fost uriașă. Iar spectatorii au păstrat un respect deosebit evenimentului, eleganți, civilizați, dar dornici de distracție, între ei aflându-se, în primele rânduri, nume binecunoscute.

O noutate a actualei ediții a constituit-o uriașă navă de croazieră "Costa Toscana" (3500 de camere!). Aceasta a staționat pe toată perioada festivalului în rada de la Porto Sole, în fiecare seară având loc aici concerte cu invitați speciali, în legătură permanentă cu scena de la Ariston, prezentatori fiind legendara Orietta Berti, mai plinuță la cei 78 de ani ai săi, dar cu aceeași voce minunată, și mult mai junele Fabio Rovazzi. A fost un eveniment în premieră, Orietta Berti și-a schimbat costumația în fiecare seară și a fost în mare formă. Prima seară la Ariston i-a adus la rampă, așa cum era firesc, pe câștigătorii ediției precedente, membrii formației Måneskin (vă reamintim că anul trecut au triumfat și la Eurovision), cu o altă imagine scenică, dar și pe extraordinarul actor-cântăreț Fiorello (pe numele său complet Rosario Tindaro Ciuli), un artist extrem de iubit de italieni, adorat de-a dreptul, posedând un umor rar. Cu vocea sa remarcabilă, Fiorello a făcut ca în prima seară scena să radieze de-a dreptul de fericirea reîntâlnirii eliberatoare cu publicul, într-o revenire la normalitate. Așa cum s-a amuzat el însuși, a venit vaccinat cu booster, făcând aluzie la faptul că venea pentru a 3-a oară consecutiv la Sanremo, alături de bunul său prieten, moderatorul Amadeus, care în aceeași primă seară a avut-o alături de celebra actriță Ornella Mutti, cu peste de 90 de filme și multe piese de teatru la activ, pentru prima oară la Sanremo. Tot atunci am aflat că finala Eurovision din mai de la Torino va fi prezentată de cântăreții Laura Pausini și Mika împreună cu moderatorul TV Alessandro Casselan.

Italianii le spun cu simpatie "Big", pentru că ei sunt uriașii muzicii ușoare italiene. Gianni Morandi, 62 de ani de carieră, a spus că a venit la festival ca să se distreze, mai ales după recentul necaz - un incendiu care i-a afectat o

Iva Zanicchi

mână ("Cineva acolo sus a avut grijă de mine!"), Iva Zanicchi, Massimo Ranieri, revenit la Sanremo după 25 de ani (în urmă cu 34 de ani a triumfat cu neuitatul "Perdere l'amore"), Elisa, Giusi Ferreri, Laura Pausini, Cesare Cremonini... Audiența a fost uriașă și datorită lor, fiind urmărită cu încântare de juriu, de jurnaliștii din "Sala stampa", la Casino, pe Internet, în sală și firește în fața micilor ecrane. În concurs s-au înfruntat 25 de melodii propuse de soliști, duete vocale sau formații din diverse generații, de la 18 la 78 de ani (o altă lecție pentru ai noștri - italienii nu refuză concurența), cu un schimb de ștafetă convingător în multe privințe, chiar dacă spiritul identitar al muzicii italiene nu s-a făcut întotdeauna simțit. Aflat la al treilea festival consecutiv (deși mulți l-ar fi dorit din nou pe Claudio Baglioni), Amadeus a fost director artistic și prezentator, cu altă parteneră în fiecare seară. Este un om de televiziune cu o experiență uriașă, cu o rezistență și o concentrare uimitoare, precis, echilibrat, cu voce și dicție perfecte, bun cunoscător al fenomenului, a avut în permanent control mersul lucrurilor, descercându-se de minune cu toți invitații.

Iar relația lui de mare prietenie cu Fiorello a făcut din seara inaugurală un spectacol special, plin de umor, simțindu-se din plin bucuria reîntâlnirii eliberatoare cu publicul, la un pas de normalitate. Până și alegerea noului președinte

Laura Pausini

italian, venerabilul Sergio Mattarella, a fost pomenită, spectatorii ovaționând minute în șir în picioare. A doua zi dimineață, pe când se afla la o discuție cu ziariștii la Sala Stampa, Amadeus a primit un telefon în direct de la președinte, acesta mulțumindu-i și urând succes festivalului - un gest emoționant, care nu ne aducem aminte să se fi întâmplat vreodată la noi... (mai mult, la concertul lui Julio Iglesias de pe stadionul Cotroceni președintele în exercițiu a fost huiduit, ceea ce l-a șocat pe artist - n. red.). Revenind la "monștrii sacri", din a treia generație ar face parte Iva Zanicchi, 82 de ani, Gianni Morandi, 77, Orietta Berti, aproape 79, Donatella Rettore, 67, Massimo Ranieri, 71. Gianni Morandi a dat viață în concurs unei melodii aparținând, muzică și versuri, binecunoscutului Jovanotti (Lorenzo Cherubini). În a doua categorie de vârstă i-am putea include pe Elisa, Emma, Fabrizio Moro, după care ar urma cei mai tineri, cu milioane de discuri vândute, dar neocolind Sanremo, cum ar fi Sangiovani, 18 ani, cu piesa "Farfalle". Din această cauză, motto-ul festivalului este cât se poate de potrivit - "Stai andando forte, apri tutte le porte, gioca tutte le carte, fai entrare il sole" („Mergi tare, deschide toate porțile, joacă

Jovanotti, Gianni Morandi

toate cărțile, fă să intre soarele"). Amadeus a avut alături și alte personalități feminine - Lorena Cesarini, Drusilla Foer, Sabrina Ferilli, fiecare cu momente proprii, atingând probleme sociale sau omagiind mari artiști dispăruți, cum ar fi Monica Vitti, Raffaella Carrà (cu o secvență formidabilă dintr-un musical ce-i este dedicat), Lucio Dalla. Legat de acesta din urmă, de la a cărui moarte s-au împlinit 10 ani, Sabrina Ferilli, care a colaborat mult cu el, a adus pe scenă șapca și ochelarii marelui cantautor. Au fost evocări tulburătoare, pline de respect, publicul aplaudând minute în șir în picioare memoria acestor personalități. Și iarăși un prilej de meditație pentru noi, singurii care fac așa ceva în mod consecvent, prețuind valorile, fiind cei de la Teatrul de revistă "Constantin Tănase", în spectacolele lunare "Galele Savoy", realizate de Vasile Muraru și Valentina Fătu.

Audiența festivalului a fost uriașă, maximul atins fiind de 64,1 share, cu 13.380.000 de telespectatori, ceea ce nu s-a mai întâmplat din 1995!

E clar, oamenii aveau nevoie de spectacol, fiecare artist a povestit despre realizări, întâlniri, planuri de viitor. Așa am aflat că Laura Pausini a scris cântece împreună cu o tânără compozitoare, Madame, remarcată anul trecut în concurs. Laura Pausini a debutat la Sanremo, festival prezentat atunci de Pippo Baudo, a triumfat în 1993 cu "La

însoțită de mult talent și dăruire, așa încât florile au contribuit și ele la spectacolul vizual magnific de la Sanremo. Așa cum impresionante au fost și poveștile de viață (e drept, din cauza acestora concertele au fost extrem de lungi...) aduse pe scenă de personaje dinafara muzicii, cum ar fi polițista de 26 de ani Martina, care a salvat o femeie de la sinucidere, un tenisman celebru, Matteo Berretinni, apoi istoria dureroasă a Ritei, prima martoră împotriva Mafiei, așa cum primită cu aplauze a fost repriza oferită de echipa națională de gimnastică artistică a Italiei (țară unde activează multe antrenore din România pe care le cunosc, cum ar fi, la Milano, Ancuța Goia, fostă "internațională" a țării noastre). Evident au fost căutate inspirat debuturile, cum a fost cel al îndrăgितului cantautor Cesare Cremonini.

12 melodii concurente au fost prezentate în prima seară, celelalte 13 în a doua, după care s-a operat o clasificare provizorie, ele fiind reascultate în serile următoare. Elisa a triumfat în 2001 cu neuitatul cântec "Luce", ce a lansat-o formidabil, și a revenit după 21 de ani, cucerind aplauze cu "Forse sei tu".

Legendarul Gianni Morandi, super vedetă în Italia (inclusiv ca realizator și moderator TV al unor programe muzicale de succes), a concurat cu "Apri tutte le porte", muzică și text Lorenzo Jovanotti. În paralel, pe nava de croazieră ancorată în rada portului au fost invitați Marco Mengoni (câștigător al festivalului cu piesa "Essenziale") sau Ermal Meta, un alt fost câștigător, prolific compozitor și interpret de origine albaneză, pe care l-am remarcat în paginile "Actualității Muzicale" încă de la debutul său în festival.

Loredana Berté, Achille Lauro

solitudine", a urmat celebritatea, iar acum s-a întrebat deschis: "Ce aș fi fost fără Sanremo? Îi datorez toată cariera mea!". Așa încât a ajuns să fie desemnată și coprezentatoare la Eurovision 2022, la marea finală de la Torino.

A impresionat și la actuala ediție cadrul scenografic magistral, cu luminile urmărind inspirat textul cântecelor și evoluția artiștilor. Această scenografie de senzație a aparținut aceluiași Gaetano Castelli, 84 de ani, pictor și scenograf care locuiește la Los Angeles. El revine în

Italia de 20 de ani pentru festival, având-o ca asistentă în ultimii ani pe talentata sa fiică Maria Chiara Castelli. Unii dintre invitați nu s-au ferit să abordeze teme delicate, așa cum a făcut Lorena Cesarini, actriță de 34 de ani cu tată marocan, care s-a referit la rasism. Emoționantă a fost reîntâlnirea cu Irma, cu 10 discuri de platină la activ, care anul trecut a avut Covid 19, însă organizatorii i-au permis atunci să concureze cu o înregistrare video. Dacă în 2021 Amadeus aducea buchetele de flori cu o măsută pe rotile, anul acesta le-a oferit personal (inclusiv membrii orchestrei purtau măști). Aceste buchete chiar sunt unice, mimoze galbene cu raruncoli de toate culorile, ginestra albe, anemone, pentru că să nu uităm că la Sanremo există o bursă florală, dar funcționează și o școală horticolă ce formează specialiști în domeniu, printr-o știință

Blanco și Mahmood

Måneskin

Cea mai așteptată seară a fost cea de vineri, "Cover", constând în interpretarea unor vechi melodii din anii '60, '70, '80, fiind admise de data aceasta și piese străine (o

inițiativă pentru care Amadeus nu întrunește sufragii, pentru că vorbim totuși de "festivalul cântecului italian"!), versiunea conferită celebrului "My Way" fiind între cele nereușite. Concurenții tineri au putut apela la artiști consacrați în duete de mare efect, cei dintâi având ocazia de a cunoaște bijuterii de demult. Iva Zanicchi a omagiat-o pe marea interpretă Milva, dând viață piesei "Canzone", compusă de Don Backy și lansată la Sanremo în 1968,

printr-o interpretare frumoasă, cu o voce puternică, intonații perfecte și cu un aranjament orchestral foarte bun. Massimo Ranieri l-a avut alături pe tânărul Neck, cei doi, într-o simbioză muzicală impecabilă, aducând la microfon compoziția din 1989 a lui Pino Daniele "Anna che vera", în egală măsură omagiu pentru autor și pentru marea actriță Anna Magnani. Tot experiență și tinerețe laolaltă în duetul Rettore - Dito, cu șlagărul "Nessuno mi puo giudicare" al Caterinei Caselli, căreia la puțină vreme după festival RAI i-a consacrat un film artistic biografic. Bine s-au prezentat Emma și Francesca Michielin cu hit-ul "Baby, One More Time" al lui Britney Spears. Elisa împreună cu balerina Elena D'Amato au recreat atmosfera unică din filmul "Flashdance" (1984), pe muzica lui Giorgio Moroder. Surpriza a venit atunci când a intrat telefonic în direct, de la Los Angeles, compozitorul (a fost acum câțiva ani în juriu), pentru a-i felicita pe organizatori și pe Elisa. N-a lipsit nici muzica lui Elton John, prin "Your Song", cântat cu finețe de tânărul Matteo Romano alături de Malika Ayane. Șocant și de această dată cu aparițiile sale, Achile Lauro a avut o parteneră pe măsură în piesa "Sei bellissima", pe reputata Loredana Berté, nonconformistă indiferent de vârstă, așa că... s-au potrivit. Irama și Gianluca Grignani i-au făcut pe spectatori să cânte cu ei și să aplaude tot timpul, pe melodia atât de îndrăgită "La mia storia tra la dita". Preferanții mei (și nu numai ai mei) Morandi și Jovanotti au dat pur și simplu lovitură cu un colaj reunind refrene ale celor mai de succes titluri ale fiecăruia - un aranjament muzical excepțional, poftă de viață, interpretare de clasă, ceea ce le-a adus pe merit la finalul seriei Trofeul "Cover", iar Gianni Morandi a primit titlul de Cetățean de onoare al orașului Sanremo și al provinciei Liguria. A fost cu siguranță reprimă de vârf a festivalului, cu refrene pentru toate gusturile, dar mai ales cu muzică de calitate - cu adevărat seara care ne-a făcut să ne simțim reînțorși la

normalitate și la relaxare, bucurându-ne de creații muzicale de mare diversitate, reprezentând mai multe generații de autori și interpreți și de aceea satisfăcând toate gusturile - un spectacol de televiziune realizat de mari profesioniști. Participarea orchestrei, cu numeroși dirijori la pupitrul, a fost cu adevărat excepțională, un merit indiscutabil având directorul muzical Leonardo De Amicis, dar din păcate lipsește tot mai mult melodia, "la canzone", așa cum se

petreceau mereu lucrurile la Sanremo. Ne obișnuisem cu asta, dar... lumea se schimbă și nu întotdeauna frumos și în bine. Fac parte dintre cei foarte numeroși cu nostalgia festivalurilor unde muzica, și nu show-ul, era primordială, dovadă că de atunci avem și azi, după zeci de ani, cântece care ne încântă sufletul. M-aș bucura ca piesa câștigătoare, "Brividi" (Fiori), să aibă peste decenii succesul longeviv al unui "Volare", de pildă. Sigur, doar timpul va decide, dar cine citește textul lui Mahmood... dați-mi voie să mă abțin. Înafara distincțiilor deja amintite, iată celelalte premii ale festivalului. Premiul "Lucio Dalla" al jurnaliștilor de la Sala Stampa i-a revenit lui Gianni Morandi, iar premiul "Sergio Bardotti" pentru cel mai bun text i-a fost acordat lui Fabrizio Moro ("Sei tu"). Elisa a fost recompensată cu prestigiosul premiu "Giancarlo Bigazzi" pentru cea mai bună compoziție muzicală, melodia "Forse sei tu" - premiu binemeritat, compoziție excelentă, iar Elisa - o artistă desăvârșită, cu o voce unică, specială, după părerea mea cea mai bună din festival. Premiul criticii "Mia Martini" a mers pe drept cuvânt la Massimo Ranieri și la "Lettera di la dal mare" - un text emoționant, poetic, despre exilul italienilor. Ranieri a primit de curând și "Discul de platină" pentru celebra melodie "Perdere l'amore". Premiul purtând numele cantautorului genovez Enzo Iannacci a fost înmănat de fiul

acestui din partea "Collecting degli artisti-interpreti-solisti". În acest scop juriul a oscilat, urmărind evoluția în concurs a tinerilor Yuman, Matteo Romano și Tananai, pentru a-l identifica pe cel care se apropie cel mai mult de stilul lui Enzo Iannacci, alesul fiind în cele din urmă Yuman, cu "Ora e qui". Dar ce folos că juriul de specialitate i-a așezat pe primele două locuri pe Gianni Morandi și pe Elisa, că piesele lor au fost într-adevăr de muzică italiană de mare calitate, cu versuri poetice, emoționante? A venit televotingul și a răsturnat totul, adeverindu-se că telespectatorii de o anumită condiție, cu gust muzical, nu

stau să voteze de pe telefoane smart, așa încât tineretul "progresist" a influențat decisiv clasamentul final, care arată astfel: locul 1 - "Brividi" cu Mahmood și Blanco, locul 2 - "Forse sei tu" (Elisa), locul 3 - "Apri tutte le porte" (Gianni Morandi). Tinerii au fost mai agili, mai rapizi și i-au votat pe câștigători, generația de mijloc a fost cu Elisa, dar nici generația a 3-a nu s-a lăsat mai prejos. Festivalul

Massimo Ranieri

fiind un mare succes și din punct de vedere al audienței, RAI a anunțat că anul viitor, pentru a 4-a oară consecutiv, va fi director artistic și prezentator tot Amadeus. Prețuirea față de marii artiști nu se rezumă, în Italia, la omagierile din cadrul festivalului. Astfel, regizorul italian, distins cu premiul Oscar, Giuseppe Tornatore realizează "Ennio", un film documentar artistic proiectat la festivalul de la Veneția și dedicat firește marelui compozitor Ennio Morricone. Se află în fază terminală sau deja au fost lansate filme inspirate din viața celebrei cântărețe Mia Martini, cu Serena Rossi în rolul principal, cu o interpretare magistrală, apoi filme artistice despre Domenico Modugno, Caterina Caselli și

mulți alții, realizări de excepție, menite să readucă în memoria publicului iubitor de muzică marii artiști, mereu alături de noi prin creațiile lor. Și încă o dată constat cu mâhnire că, deși avem actori și regizori valoroși, nimeni n-a făcut filme despre Dan Spătaru, Aurelian Andreescu, Richard Oschanitzky, Anda Călugăreanu și atâția mari dispăruți ai muzicii noastre...

Lumea este într-o permanentă schimbare, nimic nu mai este ca înainte, mai ales după această pandemie nenorocită, și totuși în multe din segmentele sale festivalul cântecului italian de la Sanremo a reușit și la ediția a 72-a să se mențină pe linia corectă a bunului-simț, a respectului față de public, de valori și mai ales față de muzica adevărată, eleganța și distincția fiind primordiale. Edițiile viitoare ne vor demonstra dacă va reuși să-și apere identitatea și tradiția în fața unui anume val agresiv globalist.

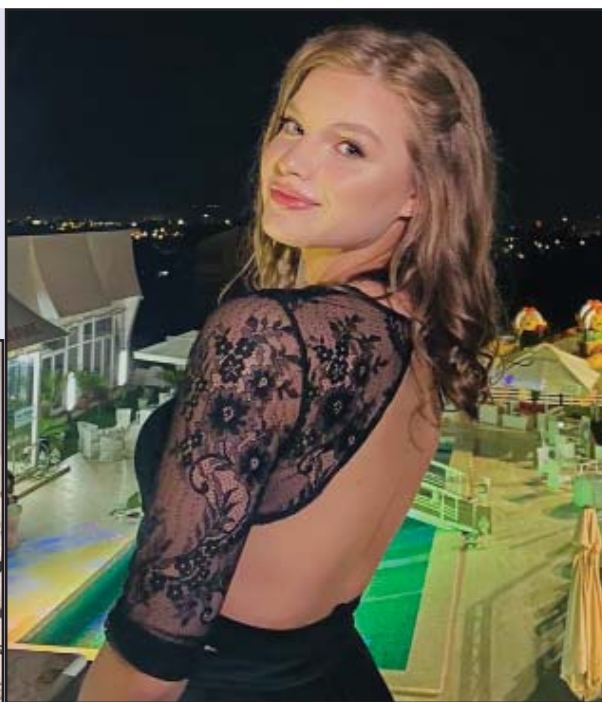

Ileana Popovici

Deocamdată următorul examen, dar numai din punct de vedere organizatoric, va fi la finala Eurovision de la Torino din luna mai, unde vom putea constata cum rezistă câștigătorii din acest an și pe plan internațional. Nu mă întrebați de ce, dar vor avea succes... Mai ales că, țineți-vă bine, micul stat San Marino va fi reprezentat de... Achile Lauro!

**Ileana
POPOVICI**

● La două decenii de la lansarea marelui șlagăr "Eternitate", care și astăzi este preferat de mulți dintre soliștii străini la festivalul internațional "George Grigoriu" de la Brăila, în sala de concerte a Radiodifuziunii a fost organizat, în anii 90, un concert aniversar. Sală arhiplină, program de sală, compozitorul George Grigoriu în loja de onoare și invitați care au vorbit despre autor, interpretul George Nicolescu, ca și despre impactul acestui cântec de uriaș succes. În imagine - prezentatorul Octavian Ursulescu, George Nicolescu, Titus Andrei, Florian Lungu, Paul Enigărescu. Ca un arc peste timp, la ediția 2021 a festivalului internațional "George

Grigoriu" de la Brăila o tânără de doar 16 ani din Craiova a oferit o versiune excepțională acestui cântec, evoluția ei fiind răsplătită cu prestigiosul Premiu al UCMR, înmănat ei de Horia Moculescu. Iată-o în imaginea de mai sus pe frumoasa Carla Boboc, câștigătoarea acestui premiu. (M. G.)

Doru Ionescu: „Casa de cultură a studenților din București”

Casa de cultură a studenților din București (C. C. S. B.) a fost fondată în 1937, dar, așa cum precizează în documentata lor prefață Doru Ionescu și Anda Avrămuț, cea mai glorioasă etapă a fost cea dintre anii 1975-1989, pe timpul directoratului (1972-2003) legendarului Laurențiu Toma, al cărui nume îl poartă azi sala mare de spectacole de la etajul II. Dar să nu uităm primul club studențesc de jazz, înființat aici de Mihai Berindei în 1964 (cărui i s-a alăturat ulterior și Cornel Chiriac) sau cercul de muzică ușoară condus, tot în anii 60, de compozitoarea Camelia Dăscălescu, unde s-au afirmat atâtea nume importante – Pompilia Stoian, Dan Spătaru, Cornel Constantiniu, Ileana Popovici, Dorin Anastasiu, Lili Bulaesi, Petre Geambașu, Aurelian Andreescu, Mihai Constantinescu, Petre Magdin.

Compozitorul Gabriel „Bițu” Mărgărint conducea „big-band-ul”, orchestra de estradă, Voicu Enăchescu a cristalizat aici corul „Preludiu”, iar Ioan Luchian Mihalea cu corala „Song” electriza publicul cu concertele sale nonconformiste. De prin 1968 aici apăruse și un „Pop-Club”, cam la un an după cel al fraților Ursulescu de la „303”, unde erau și aceștia adesea prezenți alături de fiii marelui scriitor Camil Petrescu, Camil jr, și Octavian „Ocu” (stabiliți ulterior în SUA).

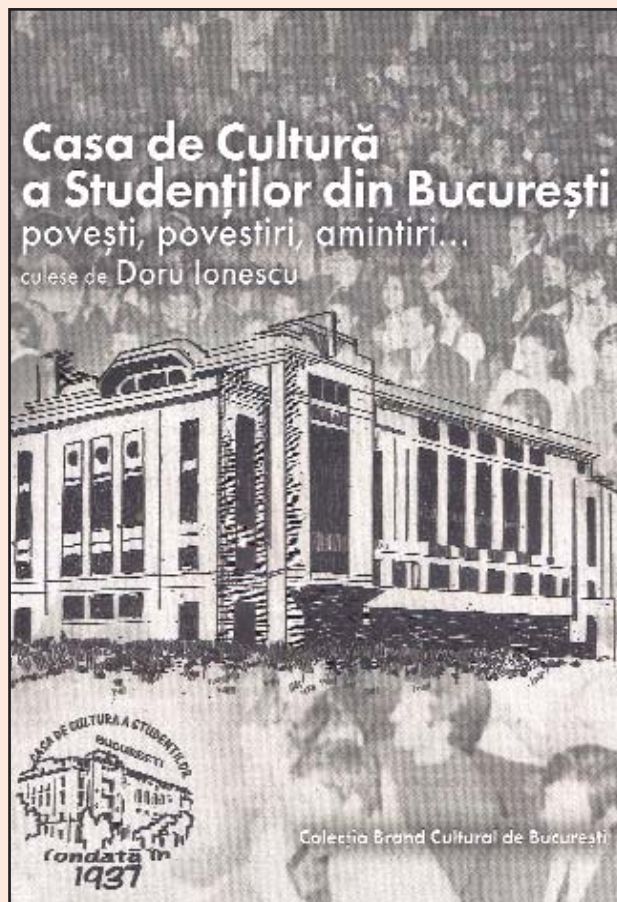
Așa încât, absolut firesc, la CCSB s-a cristalizat un nucleu al mișcării muzicale folk, cu Mircea Florian, Doru Stănculescu, Mircea Vintilă (toți trei participanți la primul festival național folk, la „Pop-Clubul” de la „303”, în 1969), Mihai Diaconescu, Vali și Carmen, Zoia Alecu, Ducu Bertzi, Victor Socaciu, Eugen Avram, Dorin Liviu Zaharia. Ca să nu mai vorbim de neuitata primă ediție, în decembrie 1969, a Festivalului național de muzică pop „Club A”, organizat de studenții arhitecți (mai târziu doar „Cântarea României” mai avea dreptul de a-și alătura titlatura „național”...). Deci avem suficiente motive să extindem și să ante-datăm perioada de maximă strălucire a CCSB, mai ales că îndeosebi după 1970 a activat (unele trupe cu sală de repetiție proprie) sau a concertat aici toată floarea muzicii rock autohtone, de la Dixie 67 (Modern Grup), Mondial, Coral la Venus, Sfinx, Catena, Metronom, Romanticii, FFN, Capitol, Roșu și Negru, Basorelief, Holograf, Timpuri Noi, Phoenix, VH2, Taxi, Sarmalele reci, Voltaj, Secret, nemaivorbind de formații tinere, cu succes în momentul respectiv. Sigur că după 1990 lucrurile n-au mai stat chiar la fel, entuziasmul a dispărut, studenții au fost acaparați de alte preocupări, totuși s-a mai petrecut câte ceva notabil – Festivalul pop-rock „Iubire, bibelou de

porțelan”, organizat de Fundația culturală „Mondial”, evocările închinare Mihalei Runceanu sau diverse concerte. În volumul de față autorul, colaboratorul nostru Doru Ionescu, „culege” „povești, povestiri, amintiri” depănate de personaje care au activat la CCSB sau cunosc bine evenimentele derulate aici, cum ar fi Laurențiu Toma, Cristiana Scutașu (metodist) sau, pentru a ne referi doar la spațiul muzical, Florian Lungu, Mihai Cernea, Octavian Ursulescu, Mircea Florian, Andrei Partoș, Iulian Vrabete, Voicu Popescu, Paul Nancă, Dan Iliescu, Eugen Avram, rezervându-și sieși un capitol în care se ocupă de genul pe care-l promovează constant, muzica rock. De asemenea, în partea finală a cărții de aproape 200 de pagini sunt grupate

„Vorbe de duh... tânăr” – mărturii aparținând, în diferite perioade de timp, unor personalități direct implicate sau cunosătoare ale fenomenului reprezentat de mișcarea artistică studențească de la CCSB – Dorin Liviu Zaharia, Voicu Enăchescu, Mihai Pocorschi, Gabriel Cotabiță, Nicolas Simion. În alt grupaj, intitulat „PREOTEASA pe ultrascurte” (mult timp CCSB a purtat numele lui Grigore Preoteasa), scurte declarații din partea unor Marius Popp, Jancy Körössy, Florin-Silviu Ursulescu, Paul Grigoriu, Gerhard Römer, Pompilia Stoian, Liviu Tudan, Ovidiu Lipan „Țândărică”, Alexandru Arion, Sergiu Cioiu, Petre Magdin, Filip Merca, Nicoleta Păun, Mugur Winkler, Petru Umanschi, Mircea Vintilă, Dan Andrei Aldea, Florian Pittiș, Anca Vijan Graterol, Lidia Creangă, Cristian Madolciu, Leopold Reisenauer, Harry Coradini, Ducu Bertzi,

Alexandru Andrieș, Victor Socaciu, Dan Bittman, Ștefan Boldijar, Adrian Pleșca, Paul Ciuci, Dan Teodorescu, Ioan Gyuri Pascu, Alin Oprea, Marius Țeicu, Ileana Popovici, Dorin Anastasiu, Mircea Drăgan, Dragoș Vasiliu, George Stanca... Lista poate părea lungă, dar ne oferă o imagine cuprinzătoare a celor consultați în vederea alcătuirii acestei remarcabile monografii, amintirile fiecăruia dintre ei contribuind la edificarea globală a simbolului CCSB, despre care vorbim și azi cu toții ca despre „anii frumoși de la Preoteasa”. Nu lipsesc afișele, o impresionantă galerie foto (provenită din arhivele CCSB și Multimedia TVR) și referiri la filmările făcute de Doru Ionescu pentru emisiunea sa de la TVR, „Remix” (laudă șefilor care nu i-au desființat-o, sunt documente filmate extrem de prețioase!). Pe 20 noiembrie 2017 s-au aniversat 80 de ani de la înființarea CCSB - o întâlnire emoționantă cu o parte din cei amintiți mai sus și difuzată firește în emisiunea „Remix”, pe TVR3. Cum n-ar avea rost să așteptăm împlinirea a 90 de ani, poate în toamna acestui an ne vom reîntâlni cu toții în sala mare de la „Preoteasa”...

Marius GHERMAN

În căutarea stelelor cu nume... (II)

Dacă unii dintre mai tinerii protagoniști ai "Stelei fără nume" n-au venit la Teatrul "Casino Victoria" (am fi dorit s-o revedem și pe frumoasa prezentatoare Sânziana

Angele Ciochină

Pop...), au făcut-o totuși, admirabili ca întotdeauna, înfruntând nămeții și anii nemiloși, câțiva dintre marii noștri compozitori, care au lansat sute de șlagăre pe

Aurel Moga

portativul emisiunii, au fost prezenți în juriu sau au luat sub aripa lor ocrotitoare vocile tinere promovate pe micul ecran, facilitându-le afirmarea în continuare. Lui Aurel Giroveanu, Doina Spătaru i-a cântat melodia "Nu mă mai despart de tine", Laurențiu Profeta a fost prezent nu numai cu vorba sa de duh, dar și cu piesa "Haina" din musical-ul "Păguboșii", pe un libret de Eugen Rotaru, interpretată superb de Alina Mavrodin. Vasile Veselovski, George Grigoriu sau Camelia Dăscălescu (descoperitoarea lui Cornel Constantiniu) n-au lipsit nici ei. Aceștia au lansat numeroși soliști la "Steaua fără nume", dar o făceau neobosiți și în 1997, chiar dacă promovarea tinerilor soliști nu mai era ca înainte, între vocile de viitor numărându-se Irina Nicolae, Ramona Ionică, Ana-Maria Tabacu, Narcissa Tcaciuc, Sanda Mirela Danci, Georgiana Iordache, Adela Dumitrache, Cătălin Goia. De fapt, dacă ne gândim bine, prin mâinile lui George Grigoriu a trecut cel puțin un sfert

Corina Chiriac

din premianții "Stelei", în timp ce Cameliei Dăscălescu îi datorăm impunerea Doinei Spătaru, Angelei Ciochină, Alinei Mavrodin, Ramonei Bădescu.

Ce păcat că s-au rătăcit sau s-au șters (crimă de neiertat!) mai toate înregistrările de altădată, pagini unice de istorie a genului! Așa cum relatau Ion Cristinoiu și Jolt Kerestely, preselecțiile erau ele însele un adevărat spectacol, cu sute de candidați veniți din toată țara, cu cățel și cu purcel. Din prima formație de acompaniment au venit Marius Țeicu și Petre Magdin, depănând amintiri, dar și cântece. Țeicu a încheiat apoteotic spectacolul, ca și altădată concursul (reamintesc că un timp el a fost și un inspirat moderator), cu "A opta minune a lumii", care este, se înțelege, muzica, iar Magdin a ținut să apară în ipostază de rocker, cu piesa "Pletele tale", fiind oricum cel mai pletos dintre cei de față. Alături de cei doi, mai făceau pe vremuri parte din formație Marcel Dragomir (saxofon, clarinet), Vasile Zamfir (trombon), Adrian Ursulescu (orgă,

acordeon) – nu, nu suntem rude!, Dan Eftimie (chitară), Ion "Bebe" Covercă (chitară bas), Laurențiu Băcanu (baterie). Atât Teicu și Magdin, ca și Titus Munteanu (trebuia neapărat invitat!), sunt legați de Timișoară.

Alexandra Canareica

Corina Chiriac, și în postura de șarmantă prezentatoare (rodată încă de atunci la microfonul de la Radio-Total) ne-a purtat pe "Valurile Dunării", încercând, împreună cu noi, să oprească timpul în loc. Ce-și amintea ea atunci? Că a debutat în concurs în 1969, a cucerit Trofeul în

Sanda Ladoși

mai 1970 și că Sorin Grigorescu a învățat-o... să urce scările pe pantofi cu tocuri. De debutul Doinei Spătaru am amintit: verișoara lui Dan Spătaru a absolvit Filologia (română-italiană), a cântat alături de formația "Star 2000" condusă de Petre Geambașu (îndeosebi în Germania), având două fiice, pe Mălina Olinescu și pe Codruța, secretară la Radio. Acești artiști extraordinari erau încă de atunci tot mai rar chemați la TVR, instituție pe care ei au slujit-o ca nimeni alții aproape toți cei 40 de ani aniversați de postul public. De aceea emoționantă a fost reîntâlnirea cu Cornel Constantiniu, al doilea câștigător al Trofeului. Absolvent al IATC, deci actor cu diplomă, avea pe atunci încă în viață un frate geamăn, Mircea, în Africa de Sud; are doi fii, soția sa, Domnița Munteanu-Constantiniu, fiind la rându-i actriță. Din păcate el n-a cântat primul său mare succes, "Iertați-mă, dar n-ați văzut o față?" de Alexandru Mandy, dar a ales tot un șlagăr cert, "Lăsă lumea să vorbească" de Vasile V. Vasilache, evocat cu căldură. Cum una din probele tradiționale ale concursului consta în interpretarea unei melodii în duet cu un nume consacrat, Cornel

Alina Mavrodin

Constantiniu a contribuit din plin la notarea superlativă a Oanei Sârbu, cu care a făcut un cuplu aplaudat și de această dată, în piesa lui Ionel Tudor "Nu îți spun te iubesc". Ne aducem aminte cu încântare și azi de răspunsurile atât de personale și de curajoase ale Oanei Sârbu, lipsită total de complexe, în seara de concurs. Fiică a actorului și mimului Romulus Sârbu, de la Teatrul de revistă "C. Tănase", a fost propulsată imediat pe marile ecrane (în celebra serie a "Liceenilor"), în teatru sau pe scena festivalului de la Mamaia (unde a cucerit Premiul tinereții). Ea a demonstrat că rămâne interpreta ideală a compozițiilor lui Virgil Popescu, din creația căruia a ales melodia "De m-ai iubi". Foarte puțini mai știau, chiar și în 1997, cine este Adrian

Cei mai frumoși ani

Ionescu; avea pe atunci 50 de ani și era primul câștigător al Trofeului. Absolvisese facultatea de Hidrotehnică la Institutul de Construcții cu... 3 zile înainte de victorie, fiind în 1997 un respectat specialist în domeniul materialelor

“Te iubesc”. O foarte interesantă evoluție anunța încă de atunci Alina Mavrodin, câștigătoare a Trofeului la Mamaia 1987, când i-a devansat pe Cătălin Crișan și Daniel Iordăchioae. Originară din Pucioasa, profesoară de matematică, în 1997 era redactor-șef al cotidianului “Jurnal de Dâmbovița”, publicație extrem de curajoasă. Și ea a dirijat un timp un cor de copii, “Alianța veselă”, cu care a cucerit un premiu important în Bulgaria.

Descoperită pe scena unui concurs la Galați, Doina-Domnița Moroșanu a fost un timp asistentă medicală la Vaslui și a triumfat la “Stea” în 1977, fiind după 20 de ani solistă a Teatrului de revistă “C. Tănase”, pentru ca în ultima vreme să devină o voce importantă pe tărâmul romanței. Mare păcat că, datorită defecțiunilor amintite, pe micul ecran n-a mai ajuns superba interpretare dată de ea melodiei “Tu

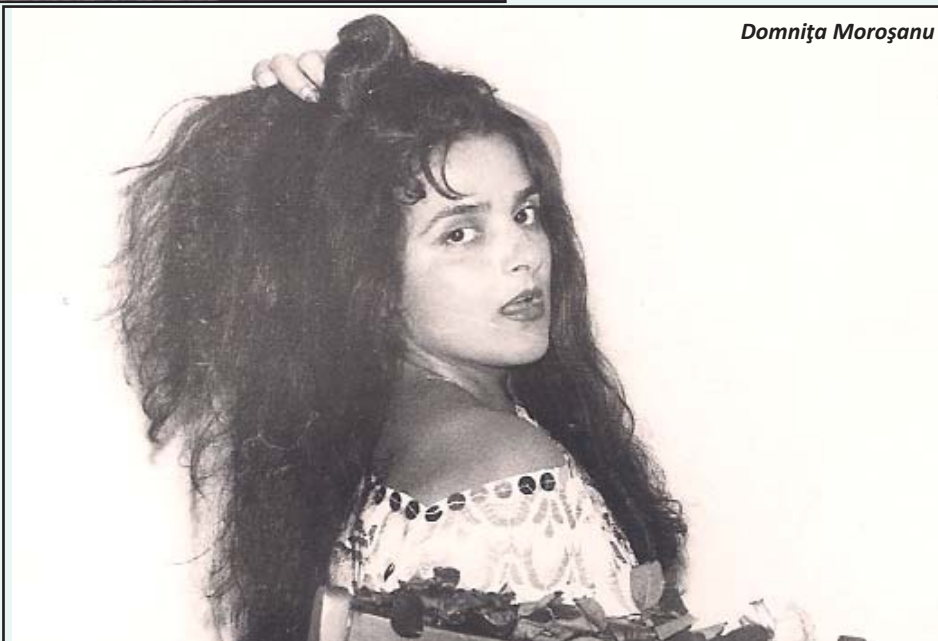
Doina Spataru

geosintetice. Actor, stilist de modă, astrolog, se stabilise din 1986 în Italia, iar acompaniat la pian de Radu Simion jr. ne-a reamintit cupletul care l-a impus la “Stea”, “Piciorușul Aglăiței”.

Cum am notat în prima parte a serialului, la doar câțiva ani de la apariție emisiunea suscita un asemenea interes încât se stătea cu anii pe “listele de așteptare”. Gabriela Sauciuc, din Constanța, a fost selecționată în 1975 și a debutat în... 1982! Între timp absolvise secția Pedagogie la Conservator, concurase de două ori la Mamaia, condusesese mai multe grupuri vocale, ajungând o apreciată profesoară de canto, dirijoare a formației de copii “Miracol”, dar și o înzestrată compozitoare, dovadă piesa

Domnița Moroșanu

Oana Sîrbu, Cornel Constantiniu

m-ai fermecat” de Sile Dinicu, acompaniată fiind la pian de tânărul colaborator al acestuia, George Natsis. Tot în 1977 cucerea Trofeul și Gina Pătrașcu, originară din Petroșani, dar descoperită la Timișoara. Ea a urcat pe treapta cea mai înaltă și la Mamaia, în 1983, având de fiecare dată alături, ex aequo, câte un nume de marcă: Eva Kiss la “Stea fără nume” (finala a avut loc la Târgoviște, sub bagheta lui Sile Dinicu), respectiv Marina Florea la Mamaia. Cum tocmai lansase caseta “Dulce-i

vinul”, Gina Pătrașcu a propus o variantă modernă, datorată lui Mihai Alexandru, a piesei “Aseară ți-am luat basma”. Nu numai Stela Enache n-a apucat să participe la

Gabriela Sauciuc

“Stea”, dar și Mirela Voiculescu. Descoperită de Simona Patraulea pe când avea 17 ani, la un concurs la Arad, s-a dedicat ulterior profesiei de medic stomatolog și a oferit, în premieră, prima parte a unei compoziții a lui Cornel Fugaru, deja soțul ei, “Dacă mă iubești”. A preluat ștafeta, de la strofa a doua, Sanda Ladoși, care își făcea o apariție remarcată în concurs în anul 1987. Dacă pe ea a contestat-o

atunci un venerabil cântăreț de operă (încă nu se admitea că muzică ușoară este totuși altceva, că se cânta altfel...), pe Florina Cupșa a atacat-o foarte dur presa, un cronicar de la “Săptămâna” apreciind că locul ei ar fi la o... filatură! N-a ajuns acolo, ci, trecând și pe la Mamaia, a absolvit Conservatorul (prof. Ioan Pop i-a pregătit și pe Dumitru Lupu, Adrian Daminescu, Florin Georgescu) și lansase deja în 1997 două albume, unul în Olanda, cu arii din opere și operete, și altul în România, cu muzică religioasă. În concertul aniversar, baimăreanca a dat viață impecabil unei celebre arii a Violettei din “La traviata” de Verdi, acompaniată la pian de

prof. univ. Crimhilda Cristescu. O privea cu un ochi de cunoscătoare Corina Chiriac, violonistă și pianistă, cu tatăl compozitor reputat (Mircea Chiriac), iar mama – profesoară de pian la Conservator, ea însăși cochetând de-a lungul anilor cu genul clasic, cu canzonette, o parodie după “Rigoletto”, un concert de Rahmaninov, “Serenada” lui Mircea Chiriac sau “My Fair Lady”. Au mai luat parte la acest spectacol al amintirilor, chiar dacă din păcate nu s-au prea văzut la TVR, regizoarea Sanda Manu, criticul muzical Smaranda Oțeanu (nelipsită din juriu), muzicologul Vasile Donose (gază ospitalieră) – fiecare cu un cuvânt din inimă, de considerație pentru acest concurs atât de benefic. Iar câțiva dintre participanții de altădată (Aurel Moga, Marian Spânoche, Carmen Anton, Elena Tudor) au fost supuși, spre amuzamentul general, unor probe de mare efect cândva, pantomima și dicția. Una peste alta, s-au descurcat de minute și au intonat la final laolaltă cu toți ceilalți un emoționant “La mulți ani!” ...

Rândurile acestea trec în revistă mai degrabă spectacolul “remember”, pentru că rezumatul TVR a fost o ciunteală jenantă, din care cei neavizați puteau trage concluzia că “Steaua fără nume” a dispărut pe drept! Plângându-se de lipsă de spațiu și masacrând textele de prezentare și aparițiile, realizatorii au păstrat în schimb în “dublu exemplar” declarațiile și amintirile personalităților. Dacă se ținea atât de mult la această “proză”, deși muzica ar fi fost cea mai convingătoare pledoarie, se puteau alege alte nume pentru prezența în sală față de cele deja filmate – logic, nu? Dar poate că această “reuniune de clasă” a fostelor glorii va fi repetată cândva, și cu participarea aceluia care din diverse motive au absentat, dar ar trebui să ne grăbim, eroii dispar unul după altul... Poate n-ar fi rău să se înființeze un “Club Steaua fără nume” (ce zici, Mircea Nicolau, te ocupi?), cu întâlniri periodice. Dar tare mă îndoiesc că vă mai fi vreodată ceva, “kashay” la noi, vorba altui absent, Marius Dragomir... În episoadele următoare vom detalia câteva din episoadele de neuitat ale “Stelei fără nume”, competiție care chiar a așezat pe bolta muzicii ușoare constelații strălucitoare... (Va urma)

Octavian URSULESCU

Gina Pătrașcu

Mult zgomot...

De fapt, nici măcar "mult zgomot" n-a prea fost, interesul publicului și al mass-media fiind vizibil foarte scăzut, după "performanțele" anterioare ale reprezentanților țării noastre. Dar "pentru nimic" a cam existat, așa cum au putut constata telespectatorii urmărind "semifinala" (acum a fost doar una, anterior matematica fusese pusă cu botul pe labe, cu vreo 5 "semifinale"!)

găzduită de unul din studiourile TVR. Flagrantele insuccese din ultimii ani la finalele europene par a nu-i fi învățat nimic pe organizatori, criteriile tulburi, neprofesioniste de selecție, ca și invitarea în juriu a unor nume care nu justifică prezența lor acolo dându-ne destul de puține speranțe pentru o clasare mai onorabilă în mai, la Torino. Dar asupra acestor aspecte vom reveni.

Ce s-a petrecut de fapt în seara de 12 februarie? Ilinca, fosta noastră co-representantă la Eurovision 2017, de

laureată la festivalul internațional "George Grigoriu" de la Brăila și la Amara, a concurat la "Cerbul de aur". Iar maramureșeanul Andrei Petruș, și el cu pregătire muzicală serioasă, a fost la rândul său laureat la Brăila și la Amara. Argeșeanul Ion Moise Bădulescu, și el multi-premiat, a devenit doar MØISE, iar Cream și Minodora (fostă "La Maxim", cu recunoașteri pe tărâmul manelelor) au făcut parte dintr-un trio feminin. Piesa acestora din urmă a stârnit multe controverse, unele datorate ritmicii specifice tărâmului pe care s-a impus autorul, Costi Ioniță, altele asemănării cu o piesă din 2012 a aceluiași autor. Unul din membrii juriului, Randi, a reproșat că piesa, intitulată "România mea", are textul în limba... română (Doamne, unde s-a ajuns, auzi, să cântăm în limba maternă, e nepermis!), noroc cu Adrian Romcescu, care a subliniat că nu e nevoie de text în engleză (o fi obligatoriu și nu știm?) din moment ce numele țării noastre este repetat atât de des pe parcursul melodiei. Cele 20 de piese "semifinaliste" au fost alese de telespectatori (câți vor fi fost? Nu ni se spune), 5 la număr, celelalte 15 reprezentând opțiunea juriului, din cele 46 reținute și difuzate în trei ediții ale emisiunii "Drumul spre Torino", considerate... prima semifinală.

Au fost înscrise inițial multe lucrări, interpretate de nu mai puțin de 94 de artiști, 40% din aceștia fiind străini!! Ceea ce ne îndeamnă să ne întrebăm - de ce se mai cheamă concursul Eurovision ROMÂNIA? Cine a elaborat, la TVR, regulamentul unei competiții ce nu-și propune să aleagă o creație muzicală românească, cu artiști din țara noastră? În ce măsură publicul se regăsește în melodii și soliști de peste hotare, acceptați să evolueze sub culorile României? Și în ce măsură aceștia din urmă sunt legați în vreun fel de tradițiile muzicale și identitate ale țării noastre? Măcar la

Ilinca Băcilă

5 ani membră a echipei Eurovision și considerată de PR-ul TVR "cunoscută artistă", a fost prezentatoare (vorba vine, cu formulări pline de conținut, gen "Super, super tare!") în "camera verde", iar la final a susținut un micro-recital alături de... sora ei (de care auzise doar ea în postură de interpretă la un asemenea nivel, probabil însă TVR își propune să încurajeze talente de familie), cu un "mix de Eurovision interpretat într-o cheie personală", titlurile alese nefiind decât arareori emblematice pentru competiție. Juriul de cinci persoane, din care au făcut parte doi membri ai UCMR, Adrian Romcescu și Cristian Faur, a anunțat în final cele 10 melodii finaliste (fiind vorba de un concurs de Creație, se cuvenea să se pună accent pe autori!), interpretate de unele nume care poate ascund, sub pseudonime (sau or fi străini?), talente uriașe și sunt de viitor, dar puțin cunoscute publicului larg din România - Alex Parker & Bastien, Gabriel Basco, Petra, Kyrie Mendél, Vanu, WRS (Andrei Urs). Și-au păstrat numele real, bravo lor!, doi foarte înzestrați tineri soliști. Dora Gaitanovici, din Buzău, a triumfat la concursul "Music ADA", a fost

Anca Mazilu, Bogdan Stănescu

fotbal s-a purces în vremea din urmă la "naturalizarea" unor străini și cooptarea lor în lotul național, dar asta numai după o îndelungată activitate la noi și obținerea cetățeniei române, ceea ce nu e deloc cazul la Eurovision. Dacă au valoare, de ce nu concurează în țările respective, așa cum ar fi normal? Astfel, au venit să-și încerce norocul la noi, țară primitoare, artiști din 17 țări (măi, să fie!) – Marea Britanie, Suedia, Israel, Croația, Rusia, Italia, Bulgaria, Slovenia, Irlanda, Islanda, Belgia, Germania, Spania, Grecia, firește Republica Moldova (sperăm că măcar ei în limba română...), dar și din, țineți-vă bine, SUA și Canada! E clar,

respectiv, deci o palmă pentru organizatorii de la EBU. Legat de asta, măcar străinii care vin la noi să-și cânte piesele în limba română, așa cum o fac finaliștii la festivalul internațional "George Grigoriu" de la Brăila sau de la "Cerbul de aur", și atunci am crede că-i leagă ceva de noi... Ne pare rău că n-a fost admisă nici măcar în primele 20 cunoscuta interpretă Carmen Trandafir ("Măști"), singura vedetă de muzică ușoară înscrisă în concurs, alte nume cunoscute eliminate de asemenea înainte de semifinală fiind ale lui Cezar Ouatu, Dan Helciug, Romeo Zaharia și al câștigătoarei de la "Cerbul de aur" (ce părere o avea juriul de atunci?), italianca Eliza G. Preocupată să-și promoveze moderatorii din curtea proprie, deși nu excelează în această direcție (la "Cerbul de aur" a "importat-o", neinspirat, pe Iulia Vântur), TVR ne-a propus în postura de prezentatori pe Anca Mazilu (citind de pe telefon) și Bogdan Stănescu, cuplul de la emisiunea matinală "Cu capu-n zori". Suntem convingși, însă, mizând pe experiența valoroasei realizatoare Iuliana Marciuc, că până la urmă ne vom prezenta cu fruntea sus...

Diana Bucșă, Minodora, Cream

suntem o țară ospitalieră, cu potențial turistic... Nu știm câți dintre ei au acces în finala națională, căreia, pe drept cuvânt, nu mai putem să-i spunem așa, fiind vorba mai degrabă tot de un concurs internațional. Credeam cândva, naivi, că în marea finală europeană fiecare țară participantă vine cu specificul ei muzical (și artistic în general) național, că acesta este rostul concursului – un dialog frumos între diferite culturi. Din fericire, nu o dată am observat că în ciuda acestui globalism păgubos și a faptului că 95% din piese se cântă în engleză, în ultimii ani pe primele locuri s-au clasat multe piese interpretate în limba țărilor

În finala de pe 14 mai, de la Torino (Italia a triumfat anul trecut cu piesa "Zitti e buoni", cu grupul Måneskin), vor concura 41 de țări, între europene fiind și... Australia (!), sub sloganul "The sound of beauty" și să sperăm că nu se vor mai simți politizarea, interesele de vecinătate geografică, ca și alte "politically correctness", deși ne îndoim. Pe 10 mai va fi prima semifinală, România va concura în cea de-a doua, pe 12 mai, în fiecare urmând a se întrece câte 18 țări. Dar, vorba ceea, "egalitate, dar nu pentru căței" – grupul "Big Five", alcătuit din țări mai mari plătitoare (Franța, Germania, Spania, Marea Britanie, Italia), își trimite reprezentanții direct în finală, însă vor vota și în semifinale. Vom reveni cu un comentariu după finala națională de la începutul lunii martie.

Ana-Maria SZABO

Alex Parker & Bastien – „All this love”

Andrei Petruș - „Take me”

Cream, Minodora și Diana Bucșă – „România mea”

Dora Gaitanovici – „Ana”

Gabriel Basco – „One night”

Finaliști

Kyrie Mendel – „Hurricane”

MŌISE – „Guilty”

Petra – „Ireligios”

Vanu – „Never give up”

WRS – „Llamame”

Mircea Drăgan: „Caiet de partituri 2”

Al doilea caiet de partituri reunind creații ale lui Mircea Drăgan apărut la Editura Muzicală poartă același titlu ca și primul, „Timpul șlagărelor – Hits Time”. Explicația trebuie căutată în faptul că ambele colecții transpun pe portativ cântecele din CD-urile editate de casa de discuri Eurostar, în acest caz fiind vorba de „Best of 2”. Și chiar că este un nou „best” al melodiilor compozitorului, pentru că avem ocazia să parcurgem titluri care au făcut epocă la vremea respectivă și care se cântă și azi cu succes. Între acestea, la loc de cinste, „Astă seară” (solistă Angela Similea), „Cântec de dor” (Alexandru Arșinel), „Nicio dată nu te voi uita” (Alina Mavrodin), „Azi vine primăvara” (Silvia și Mircea Dumitrescu), „Tineretea cântă lumii” (Cvintetul vocal Luchian), „Nu te lăsa” (Elena Cârstea), „Nu te lăsa!” (Elena Cârstea și Silvia Dumitrescu) sau „Totul poate fi” (Anca Țurcașiu). Ceea ce se cuvine remarcat este diversitatea interpretărilor, compozitorul încredințând piese unor soliști din felurite generații, pentru unii dintre cei mai tineri titlurile respective reprezentând primele sau chiar unicele succese de top.

Așa sunt melodiile „Avem un singur cer” (Roxana Iacob), „Doar din iubire” (Daniela Nicol), „Pentru tine voi fi un romantic” (Alin Ignat), „Inima își cere dragostea” (Marcela Alexandru și formația Romanticii), „Poate numai tu...” (Claudiu Mirică și Radu Ghencea), „Să facem sport!” (Rodica Ion), „Știu tot despre tine” (Vasile Filipescu) sau „Cum să rezist?”, interpretată de irezistibilii protagoniști ai show-ului „Școala vedetelor”. Cu siguranță mulți tineri soliști sau instrumentiști vor face apel la acest caiet de partituri, așa încât celor din generațiile mai recente Mircea Drăgan le oferă ocazia de a-i cunoaște cariera remarcabilă, cu autoportretul de pe coperta IV. Așa cum savuroase și foarte la obiect sunt scurtele caracterizări pe care autorul le face interpreților, referitoare firește la melodiile incluse în acest atât de necesar „Caiet de partituri”. „Necesar” pentru că era nevoie de o reînnoire a tradiției împământenite de Editura Muzicală, dar și pentru a demonstra scepticilor sau necunoscătorilor ce cântece de mare valoare s-au scris de-a lungul timpului în muzica ușoară românească. Creațiile lui Mircea Drăgan din acest volum, apărut în condiții grafice de excepție, au fost lansate și premiate la „Concursul cântecului de dans pentru tineret”, concursul „Șlagăre în devenire”, pe scena Teatrului de revistă „Constantin Tănase”, la festivalul de la Mamaia sau în emisiuni de radio și televiziune. (Dorin Manea)

Cătă versus Condurache

Cătălin Condurache rămâne unul dintre cei mai interesanți și inventivi reprezentanți ai celei de-a doua generații de folkști, aceia apăruiți în anii 70, imediat după pionieratul genului în România. În 8 septembrie 2020 îi trimiteam forma finală a unui text scris împreună, pentru un produs multimedia în care își dorea să documenteze cât mai mult din opera sa muzicală, care să reprezinte cumva și provocarea vieții sale: „lupta artistului (Cătă) cu managerul (Condurache)”. A fost ultima conversație electronică cu el; curând avea să piardă lupta cu o boală nemiloasă, care l-a răpus în 30 martie 2021.

De curând, familia și prietenii au dus la bun sfârșit proiectul: o carte tipărită, edificată și în format electronic, o secțiune audio cu albume, interviuri și înregistrări vechi, o secțiune video cu concerte, videoclipuri și interviuri, precum și o secțiune cu fotografii și extrase din presă. Toate își găsesc locul pe un stick personalizat, conceput astfel încât să poate fi folosit pe toate device-urile posibile...

Cu un debut inedit la Cenaclul „Flacăra”, în 1976, la doar 17 ani, Cătălin se dovedește foarte atașat de Adrian Ivanițchi, Marcela Saftiuc - pe care-i cunoștea din adolescență -, Mircea Florian, dar și de influențele americane ale

perioadei flower power - Bob Dylan, Donovan, Cat Stevens... Toate acestea l-au ajutat să-și croiască un drum stilistic aparte în muzică folk românească; rădăcini muzicale remarcate de Adrian Păunescu la „cântărețul mofluz cu influențe americane”. Cântecele „Gramatica păcii” ori „Nu există generații”, pe versurile poetului, au fost promovate cu precădere în cadrul cenaclului. Între timp, s-a strâns un portofoliu de peste 80 de cântece proprii înregistrate, premii la mai multe concursuri naționale de folk, culminând cu locul I, în 1982, la Festivalul „Primăvara Baladelor”

De urmărit activitatea profesională (impresionantă!), pe care a talonat-o mereu cu muzică - discurile „Generația ta”, „Golden Folks”, „Fuziuni” (cu grupul Shabah), „Flower Power”... Între colaboratori, aportul esențial al prietenului său de o viață și coleg de scenă, Sandy Deac, cel care este și producător al tuturor înregistrărilor semnate de Cătălin. În ultima perioadă, după posturi de radio și TV clujene pe care le-a condus, Condurache a realizat emisiuni muzicale importante, cea mai recentă: „Cătă la Look-ru”.

Nu în ultimul rând, Condurache a inițiat postul de radio online www.valoriromanesti.com, dedicat melosului românesc, cu un portofoliu de peste 4000 de cântece de muzică ușoară, pop, rock, folk, jazz! Dumnezeu să îl odihnească în liniște, iar noi să ne bucurăm de muzica pe care ne-a adus-o și pe meterezele căreia a luptat din toate pozițiile! (Doru Ionescu)

Marcel Iorga

Compozitorul Marcel Iorga se născuse la 25 octombrie 1955, la Băcești, și s-a stins din viață în luna februarie a acestui an, răpus de necruțătorul COVID. Poli-instrumentist, el cânta la acordeon, pian, flaut, contrabas, saxofon, chitară și tobe, onorând pe parcursul anilor contracte în Bulgaria, Olanda sau Emiratele Arabe Unite.

A fost unul din compozitorii prolifici din spațiul moldav, cu sute de creații la activ, fiind laureat la festivalurile de romanțe, dar mai ales la cele pentru copii. Directoarea artistică a festivalului național al romanței "Crizantema de aur" de la Târgoviște, de la care Marcel Iorga a fost nelipsit în ultimii ani, Alina Mavrodin Vasiliu, ne-a trimis o listă cu aceste participări, aflând astfel că a fost laureat la ultimele 5 ediții - "Romanța sfântă a iubirii", 2021 (Premiul special "Izvoarele romanței"), "Tu ești romanța", 2020 (Premiul special "Izvoarele romanței"), "O rugăciune", 2019 (Premiul special "Poezia romanței"), "Romanta inelului", 2018 (Premiul special "Romanța ne unește"), "Un buchet de crizanteme", 2017 (Premiul special al Primăriei Municipiului Târgoviște).

Marcel Iorga a semnat imnurile câtorva festivaluri, dar și ale unor grupări sportive. Compozitorul Viorel Covaci l-a avut adesea drept competitor la Târgoviște, ceea ce nu i-a împiedicat să lege o caldă prietenie: "L-am cunoscut la festivalul «Mamaia copiilor», unde Dumitru Lupu îl numea «colecționarul de premii». În 2018, la "Festivalul tinereții" de la Neptun eram președintele juriului, iar Marcel Iorga membru, fără drept de notare la piesele lui, culegând și atunci aplauze cu o compoziție în manieră etno. Una din amintirile prețioase legate de el și care va rămâne veșnic în dotarea mea muzicală - la «Crizantema de aur» de la Târgoviște mi-a instalat pe laptop programul de partituri Sibelius 7...". Și pe compozitorul și scriitorul Marin Voican Ghioroiu vestea dispariției lui Marcel Iorga l-a îndurerat: "Ne-am împrietenit la «Festivalul tinereții», unde am fost colegi de juriu multe ediții, apoi am concurat împreună la «Crizantema de aur», bucurându-ne sincer de succesele celuilalt. A fost un om de mare sensibilitate și sinceritate, mereu cu zâmbetul pe buze, un coleg modest și apropiat de concurenți. A iubit cu pasiune «romanța nemuritoare», așa încât la despărțire i-am dedicat poemul «Adio, romanța mea!»: «Vor trece ani cu multe Crizanteme/ Vor bate clopote-n Cetate/ În februarie, în plină primăvară/ M-am înălțat spre stele.../ Te las, romanță, cu durere/ Să spui la cei ce te-ascultă...»". (Dorin Manea)

Gary Brooker

Gary Brooker, cunoscut la nivel mondial ca fondator și solist vocal al formației rock Procol Harum, a murit în data de 19 februarie 2022.

Născut pe 29 mai 1945 în Anglia, Brooker a fost activ ca muzician, compozitor și solist în cadrul imensei mișcări muzicale ce a cuprins Marea Britanie în deceniul al șaptelea al secolului trecut.

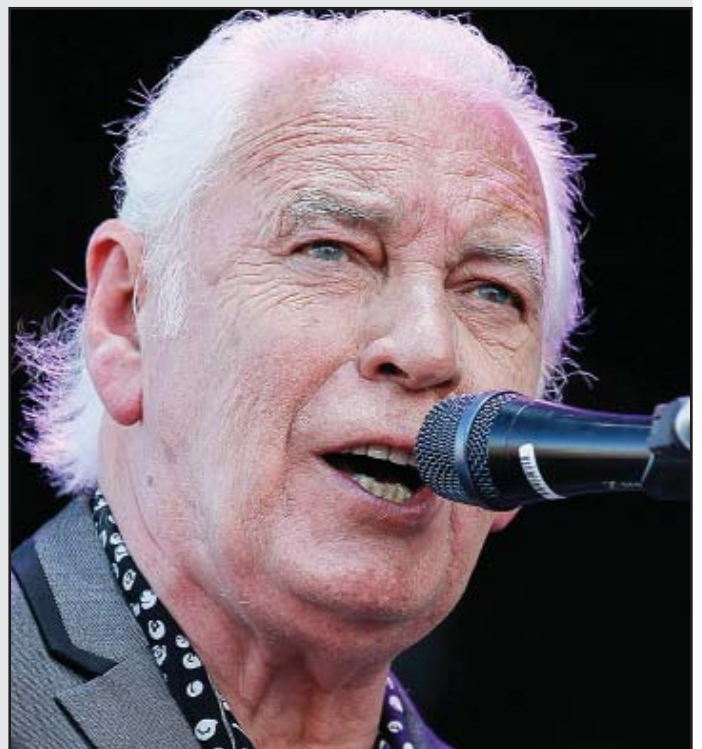
În 1962, anul de început al aventurii mondiale a formației Beatles, Brooker a înființat formația The Paramounts. Mai târziu, în 1966, avea să formeze trupa Procol Harum, alături de Keith Reid. Discul single de debut al trupei, intitulat „A Whiter Shade of Pale”, a devenit un hit, ocupând primul loc al clasamentelor britanice timp de șase săptămâni. În topurile americane, „A Whiter Shade of Pale” a atins poziția a cincea în „Billboard Hot 100”.

De-a lungul anilor, Procol Harum s-a remarcat prin împletirea sunetului rock cu sonorități provenite din muzica clasică, blues, R&B și soul. Împreună cu Procol Harum, Gary Brooker a lansat 13 albume de studio și numeroase discuri single, care au fost vândute în zeci de milioane de exemplare în întreaga lume.

Activitatea lui Brooker nu s-a limitat la apariția alături de Procol Harum. Gary Brooker a lansat trei albume de studio solo („No More Fear of Flying”, 1979; „Lead Me to the Water”, 1982; „Echoes in the Night”, 1985) și a colaborat cu nume mari ale muzicii, precum Eric Clapton, George Harrison sau Ringo Starr.

În 2003, ca o recunoaștere adusă carierei sale prolifică, Gary Brooker a fost decorat cu distincția „Ordinul Imperiului Britanic” („Member of the Order of the British Empire”).

Compozitor, pianist, solist vocal, Gary Brooker a fost unul dintre pionierii rock-ului progresiv din Marea

Britanie. Artistul britanic s-a afirmat începând din anii '60 în perioada în care trupe celebre precum Beatles, Rolling Stones, The Animals sau Pink Floyd se aflau în plină ascensiune. (David Lapadat)

Școala vedetelor (2)

În luna iunie a acestui an toată presa a difuzat știrea că Nadine (Voindrouh pe numele său de familie) și-a dat

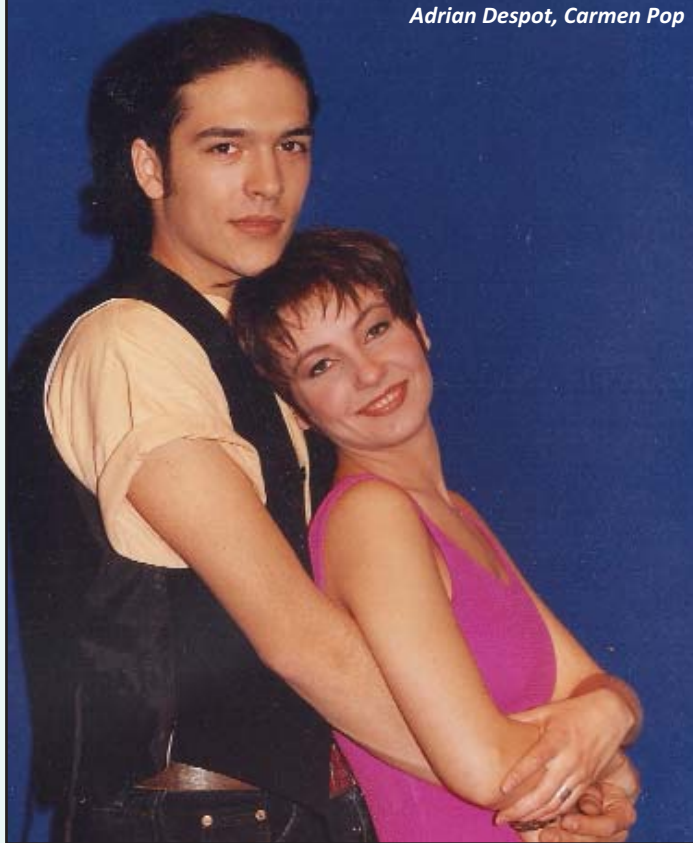
Solista s-a clasat atunci pe locul 2, stârnind înaintea de toate curiozitatea prin apariția sa exotică, tatăl său, venit din Zair, transmițându-i firește ceva din temperamentul fierbinte african. Născută pe 24 februarie 1977, la București, Nadine, elevă în clasa a IX-a, era foarte tânără, acesta fiind primul ei

concurs, pregătirea muzicală făcând-o la Școala populară de arte cu cunoscuta solistă Viorela Filip. În prezent, Nadine este căsătorită cu avocatul Dragoș Apostolescu și are un fiu, Noah. "Școala vedetelor" a fost cu siguranță cea mai mare realizare a carierei ei, făcând-o unanim cunoscută, așa încât rememorează obiectiv anii aceia frumoși: "Încă de la începutul activității am înțeles că e vorba de o carieră și nu de un hobby, nu un teribilism adolescentin. Faptul că i-am avut alături pe colegii mei, o "gașcă" senzațională, m-a făcut să mă simt în siguranță în lumea muzicii ușoare. Cei cu care mai țin legătura și azi, Alice Bursuc, Nicoleta Drăgan, Călin Goia,

bacalaureatul la... 44 de ani. A urmat ultimele clase de liceu la seral și, între noi fie vorba, asta o onorează, chiar dacă a cunoscut celebritatea cu "Școala vedetelor", și-a încercat la un moment dat norocul prin SUA, iar în ultimii ani a moderat emisiuni la diverse posturi TV. Nadine a urmat primele clase la Liceul Apicol, ctitorit de unchiul Ilenei Popovici, fratele mamei ei (după cum se știe, toată familia s-a refugiat din Basarabia), reputatul specialist în apicultură Veaceslav Harnaj, aflat mult timp în fruntea "Apimondia", organizația mondială de profil. Titus Munteanu a remarcat-o pe Nadine încă din 1992, când a fost în juriu la concursul "Se caută o vedetă", organizat de Marcel Dragomir în sala Radio (pe atunci compozitorul era angajat al instituției).

Adrian Despot, Carmen Pop

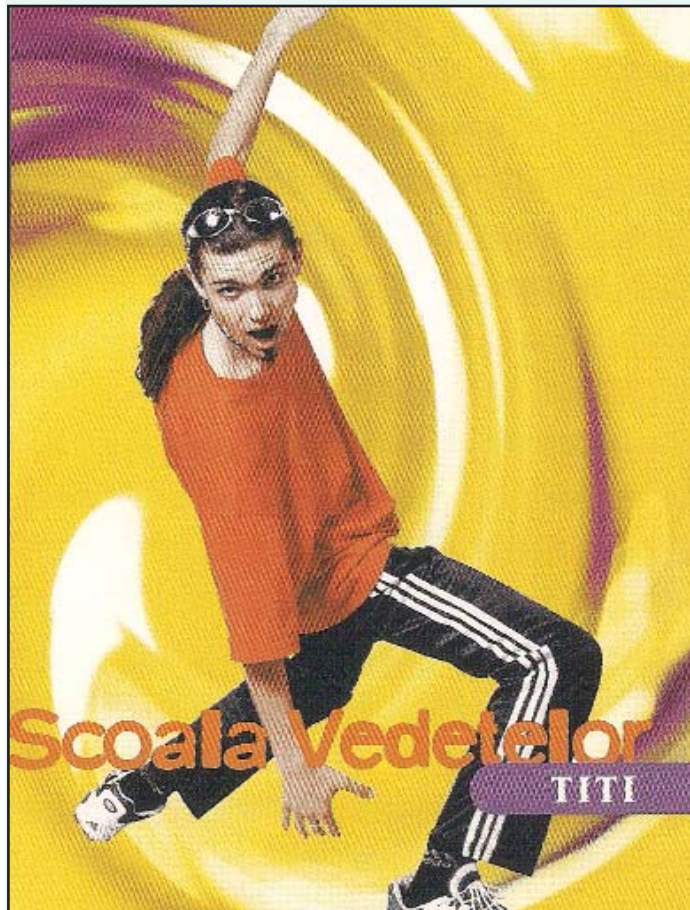

Alice Bursuc

Adrian Despot sunt un punct de referință real în viața mea de acum. Cu unii dintre ceilalți nu m-am mai văzut din 1998! Atunci nu am priceput, din păcate, că tot ceea ce se întâmpla cu noi era ceva absolut minunat, unic și îmi pare rău că nu am știut că lucrurile acelea se întâmplă o singură dată în viață..."

Am fost alături de prietenul meu dintotdeauna Titus Munteanu încă din prima clipă a proiectului, în chip de colaborator... neoficial sau mai bine zis "scouter", cum se spune azi în fotbal, pentru că mă rugase să-i recomand talentele tinere și speciale de pe la numeroasele festivaluri pe care le prezentam prin țară. De la bun început trebuie admirate forța și obiectivitatea "directorului" sau

“profesorului”, spuneți-i cum vreți, care n-a făcut nici o concesie nimănui: a selecționat doar pe cei mai buni dintre cei buni, într-o concurență stimulativă, din care n-a avut de câștigat decât muzica noastră ușoară. N-a contat – și este bine că a fost așa! – că erai fiul lui Petre Geambașu sau al lui Marcel Dragomir, copiii lui Mișu Cernea, fiica lui Dorin și a Doinei Anastasiu, a soților Cepraga (mama, Sanda, fiind chiar regizoarea muzicală a emisiunii!) sau a Doinei Spătaru. Numele de familie nu erau importante, nici nu apăreau pe generic, pentru că “Școala vedetelor” era o familie de tineri talentați, “zgubilitici” (din acest motiv cei lirici sau prea romanțioși nu prea au rezistat), în care singurul criteriu îl reprezenta valoarea, dovadă că mai toți componenții au rămas la loc de cinste în viața muzicală. Un exemplu grăitor ni-l oferă Titi Bălțeanu jr., care și-a continuat cu succes cariera muzicală solistică sub titulatura Ultra TT, cu un inedit stil muzical propriu, foarte dinamic și cu sonorități electronice. A lansat două albume

discografice, “Kamikaze” și “Ambuscada”, și a cântat în deschiderea concertului trupei The Prodigy la festivalul “Rock the City”. De prin anul 2000 a colaborat, ca redactor sau ca regizor muzical, cu diverse posturi (TVR, Prima TV, Antena 1, Național TV, MTV). De asemenea a mai produs videoclipuri pentru trupe cu renume și a fost manager de evenimente pentru compania Brown-Forman, deținătoarea unor branduri cunoscute. S-a căsătorit cu fosta “bebelușă” de la “Cronica cârcotașilor” Roxana Gârniță, nașă de cununie fiind fosta sa colegă de “Școală” de la trupa Class,

Mihaela Cernea, împreună cu soțul ei, pictorul Costin Craioveanu. Ultra TT își amintea că nu totul a fost roz în acea perioadă: “Am acumulat tot felul de amintiri în cei 4 ani de filmări și turnee în toată țara, aș putea scrie o carte numai cu peripețiile ce pot părea de-a dreptul SF pentru cei care nu au fost de față. Astfel, au fost și situații mai neplăcute. De exemplu frigul incredibil de la turnarea filmului muzical “Moștenirea”, în 1998, al cărui erou principal am fost. Filmările s-au făcut pe platourile de la Castel-Film, în aceleași decoruri în care se turnase celebrul film “Beowulf”, cu Christopher Lambert. Filmări lungi de noapte, afară, la înălțime, pe metereze, îmbrăcat subțire, în haine de epocă...Dar cum să uit că am căzut de pe scenă, am oprit mașini îmbrăcat fiind în combinezon de luptător antitero (de la filmări, firește), am trezit hoteluri întregi, plus o grămadă de alte peripeții ce nu pot fi povestite...”.

Ei, când erau tineri...

Cândva, Titus Munteanu declara că "Școala vedetelor" a fost proiectul său cel mai important, deși a făcut sute de emisiuni și a lansat zeci de interpreți pe piața muzicală. L-a iubit cel mai mult și afețiunea i-a fost răsplătită, aducându-i cel mai strălucitor trofeu

Diana Munteanu

internațional, la Montreux, în Elveția, la festivalul care echivalează pentru oamenii de televiziune cu "Oscar" sau "Grammy". La început, cum spuneam, au fost sute de candidați, au rămas însă cei mai buni de departe, dovadă că și acum sunt cunoscuți și apreciați. Călin Goia, ardelean cu

Nadine

mult bun simț, bine crescut, este un idol, solistul formației Voltaj. La despărțire, la festivitatea de absolvire, toți erau extrem de emoționați, Alice Bursuc a și plâns, pentru ea momentul a fost foarte trist. Sigur, timpul a trecut și fiecare a luat-o pe drumul lui. Adrian Despot a preluat în întregime formația "Vița de vie", după ce devenise solistul vocal al acesteia în 1996, coordonând studioul muzical, filmările, turneele, ca un adevărat manager și a devenit în urmă cu câțiva ani membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România. În anul 2000, Vița de Vie a

primit premiul pentru cea mai bună trupă rock din țară. Diana Munteanu este la rândul ei vedetă de televiziune. În afară de Alice Bursuc și de Carmen Pop, i-am mai recomandat lui Titus Munteanu două prezențe feminine de care a fost foarte mulțumit legat de integrarea lor în "Școala vedetelor". Este vorba de Ramona Oțelea, care era din Constanța și venea cu bunica la filmări, și de Cătălina Toma, din Buzău, o voce extrem de modernă. Dar, dincolo de talent, unii au marcat doar apariții pasagere, ulterior însă devenind foarte cunoscuți. De pildă Lavinia Șandru, actriță la bază, prefera genul "rap" și s-a impus apoi în politică și în televiziune. Tot așa a fost prezent și Cristi Enache, actualul solist al trupei Direcția 5, care și el a filmat o ediție, iar Anda Adam a cântat într-o vară în câteva concerte cu "Școala vedetelor". La edițiile de la început a apărut și Daniela Cristea, actualmente Tănase, solistă la Teatrul de revistă "Constantin Tănase". Pe Adrian Despot i l-a prezentat realizatorului compozitorul Cornel Fugaru, care colabora cu mama acestuia, Corina Despot, care semna

Ramona Oțelea

versurile în limba engleză ale multor cântece. Chiar dacă mai rebel, Adrian și-a intrat rapid în rol și s-a dovedit inventiv, între cei mai talentați, care compuneau și scriau texte.

Interesant este faptul că după prima emisiune, puțini erau care credeau în acest proiect ambițios, uitând de experiențele anterioare ale realizatorului legate de concursul "Steaua fără nume" (la urma urmei, tot lansare de tinere talente!), de festivalul de la Mamaia, că a cultivat zeci de vedete, deci știe să lucreze cu tinerii, să-i descopere, să-i îndrume. A luat la rând toate școlile populare de artă, a cerut tuturor profesorilor să-i trimită cântăreți aflați la început de drum, făcând periodic selecții și înlocuindu-i din mers pe cei blazați, depășiți, leneși, cu probleme comportamentale sau pur și simplu incapabili să țină pasul cu un regim draconic, firesc la ritmul de o emisiune pe lună, cu studii de dans și canto, disciplină, corectitudine. Aici nu se intra cu "pile" (la rândul meu n-am făcut decât recomandări, atât), miza era prea înaltă, Titus Munteanu avea un prestigiu de apărut. Chiar și cei care au trecut pe la "Școala vedetelor" doar preț de o emisiune sau două au plecat îmbogățiți cu experiență: Maria Botta a câștigat

Premiul III la Mamaia, Diane Galanton (din Dorohoi) s-a afirmat ca o talentată compozitoare și prezentatoare, Sanda Mirela Danci din Baia-Mare a cucerit premii la diverse competiții de muzică ușoară. Nemaivorbind de Cătălina Toma, acum în SUA, "înnobilată" în acei ani cu titlul de "Prințesa Rhythm and Blues"! De fapt, la prima apariție oficială în public, la festivalul de la Mamaia în 1995, elevii "Școlii vedetelor" au dominat literalmente concursul de Interpretare, chiar dacă juriul, speriat de anticipările "cecealma" ale unor ziare, a coborât în palmares soliști

Simona Apreutesei

absolut remarcabili, net superiori celorlalți laureați, cum ar fi Călin Geambașu (compozitor și pianist de mare finețe) și Nadine Voindrouh, răsplățiți doar cu câte o... Mențiune (!), în timp ce Alice Bursuc, la cei numai 16 ani ai săi, a primit doar "Premiul presei", deși mulți opinau că este cea mai bună voce a "Școlii". La fel au fost omise din palmares, la ediția următoare, în 1996, eleva din Constanța Ramona Oțelea, cu numeroase premii la cele mai puternice concursuri de gen, sau studenta bucureșteană, la Drept, Carmen Pop, cu dezinvoltura-i molipsitoare...

La festivalul "Ghiocelul de aur" de la Alexandria (Teleorman, nu Egipt!) am remarcat în culise o fată sveltă, cu ochi foarte frumoși, pe care urma să o prezint. Mi-a mărturisit că are 15 ani, că este elevă în București și...că îi este o foame de lup, fiind plecată de dimineață de acasă. Am făcut imediat rost de un sandvici pe care l-a devorat cu poftă înainte de a intra în scenă, ceea ce se pare că a contribuit la evoluția ei superlativă, fiindcă a cântat excepțional și a cucerit Trofeul concursului! Chiar a doua zi l-am sunat pe Titus Munteanu și i-am vorbit de fata cu voce de aur, elevă la

clasa Viorelei Filip la Școala populară de arte, fiind ferm convins că este exact ceea ce caută. Și nu m-am înșelat, Alice Bursuc devenind rapid componentă de bază a celebrului colectiv. După absolvire a cântat într-o trupă, Open, pe care am prezentat-o la sfârșitul anilor 90 la un festival bucureștean, la Arenele Romane, apoi s-a dedicat jurnalismului, ca redactor la revista "Beau Monde", iar în prezent este "beauty editor" la o altă revistă foarte cunoscută, "Elle". Păcat, firește, că a părăsit lumea muzicii ușoare, însă își amintește cu nostalgie de acea perioadă extraordinară: "De la 15 ani, Titus Munteanu și-a pus amprenta pe adolescența mea, pe felul în care m-am maturizat, de la postură, limbaj verbal și corporal și până la chestiuni tehnice. Am învățat lucruri pe care le aplic chiar și azi, când lucrez în «publishing». Cadre, unghiuri, lumini, tot ce pun în practică în profesiunea actuală am învățat de la el, care în toți acei ani de televiziune ne-a făcut cadou această «instrucție» valoroasă, acest bagaj de neprețuit."

Că "Școala vedetelor" devenise rapid nu numai o instituție artistică, dar chiar o industrie o dovedesc recitalurile extraordinare de pe scenele festivalurilor de la Mamaia și Brașov ("Cerbul de aur", unde alăturarea cu celebrități mondiale nu i-a complexat nicidecum pe puști), faptul că aveau postere, pixuri inscripționate, casete video și că în 1996 s-a lansat prima casetă audio. Evenimentul a avut loc mai întâi la Brașov și a fost repetat cu mult mai mult fast și audiență la magazinul "Muzica" din București, în plin centru, pe Calea Victoriei. Caseta, conținând cele mai cunoscute melodii lansate până în acel moment de acești campioni ai popularității, era produsă de TVR și de casa de discuri Roton, cu aprijinul Ray-Ban-Optinova și Assos Music. N-a lipsit se înțelege prezentatoarea plină de farmec și de spontaneitate Dana Mladin, studentă la Jurnalism (în egală măsură redactor al emisiunii), așa cum un rol important l-au jucat firma Massa, sponsor tradițional, muzicianul Marin Petrache Pechea, în studioul căruia se efectuau multe din înregistrări și, firește, redutabila echipă de la TVR responsabilă, lună de lună, cu această oră de proștețime, sinceritate, dinamism, farmec adolescentin, bucurie și dragoste de viață. (Va urma)

Octavian URSULESCU

Galele Savoy - 3

Cea de-a treia ediție a Galelor Savoy, prezentată de Iuliana Marciuc, i-a reunit pe aceeași scenă de poveste de la Savoy pe Alexandru Arșinel, Mirabela Dauer și Adriana Trandafir, invitați speciali, alături de artiștii "casei" Mirela Vaida, Liliana Mocanu, Ana Maria Donosa, Oana Ghioca, Daniela Tănase, Alin Gheorghisan și Radu Ghencea. A fost o gală emoționantă, cu momente artistice unice și cu

omagiu marilor artiști care au adus glorie și strălucire și au jucat de-a lungul timpului pe scenele Teatrului "Tănase" (Savoy, Calea Victoriei 164 sau Grădina "Boema") și care și-au legat numele, celebritatea și cariera de spectacolul de Revistă.

Teatrul de Revistă, "teatrul din inima Bucureștiului", va împlini la începutul lunii iulie 103 ani de existență! "Nu, noi nu v-am uitat! Vă iubim și vă prețuim din tot sufletul!" – spun de fiecare data cei doi mari actori. Galele Savoy, la care echipa teatrului trudește la punerea în scenă a fiecărei ediții, una mai frumoasă și mai emoționantă decât cealaltă, au loc în fiecare lună, cu alți invitați și un alt scenariu (semnat de fiecare dată de actrița Valentina Fătu), cu noi momente "In Memoriam".

Vasile Muraru, Valentina Fătu

amintiri depănate de invitați, dar și de cei care le-au fost aproape marilor actori dispăruți ai Teatrului "Tănase": Stela Popescu, "posesoarea unui talent extraordinar", Cristina Stamate, care „avea vocația iubirii față de tot ce este frumos pe lume”, și Nae Lăzărescu, "cel născut, nu făcut, pentru Revistă". Amintim aici de Marcela Avram Lăzărescu, soția marelui actor, și de actrița Angela Ioan,

prietenă de suflet a Cristinei Stamate. Despre Stela Popescu, artista fără egal, unică și irepetabilă, Steaua Revistei românești, au povestit cu toții... Cei trei au fost prieteni și camarazi de turnee, artiști strălucitori și desăvârșiți, care au ars pentru meseria lor, așezând-o de multe ori înaintea tuturor. Să nu uităm că actrița Cristina Stamate s-a stins la numai o săptămână după prietena sa, Stela Popescu. "Nae este și va fi aici, cu noi, tot timpul" – spunea Vasile Muraru cu exact opt ani în urmă, la dispariția partenerului său de scenă. "A iubit prea mult teatrul «Tănase», care a fost viața lui!"

Vasile Muraru și Valentina Fătu sunt artizanii și creatorii acestor gale de excepție, care aduc

și Cristian Faur semnează muzica și aranjamentele orchestrale.

"Galele Savoy reprezintă recunoașterea meritelor și calităților incontestabile pe care le-au avut toți cei care au jucat pe această scenă, înaintea noastră sau odată cu noi, celor care, prin talentul, profesionalismul și dăruirea lor au contribuit la scrierea istoriei spectacolului Revistei și la

Alin Gheorghisan

păstrarea moștenirii artistice lăsate nouă de marele Constantin Tănase” - spunea Vasile Muraru, directorul Teatrului de Revistă. “Fiecare dintre cei sărbătoriți și omagiați a mai pus o cărămidă, a mai clădit o treaptă și a mai deschis o fereastră prin care prețuirea spectatorilor și a noastră să pătrundă în acest loc magic, pe care cu iubire și-

emoție și nostalgie de spectacolele în care a jucat, de turneele de succes în țară și străinătate, dar mai ales de colegii și prietenii din Teatrul “Tănase”. A prezentat momentul atât de drag ei dedicat mării artiste Mariei Tănase, care a debutat pe scena de la Cărbuș, lansată fiind de Constantin Tănase. One-woman show-ul “Pasărea măiastră, Maria Tănase” de George Sbârcea avea să devină cel mai longeviv din istoria teatrului românesc, premiera având loc în urmă cu trei decenii.

Alexandru Arșinel

În numele admirației, dragostei și prieteniei necondiționate, Adriana Trandafir i-a dedicat Stelei Popescu o poezie care a emoționat publicul și artiștii până la lacrimi, stârnind ropote de aplauze:

“Bună seara, lume bună/ Ți spun bine te-am găsit!/ Suntem iarăși împreună/ Și am chef de povestit./ Teatrul nostru de Revistă/ A dat țării oameni rari/ Da, aici a ars făclia/ Artiștilor legendari./ De la Maria Tănase,/ Și Lambru din Ferentari/ La tarafuri fabuloase/ Cu cei mai mari lăutari./ Mai apoi, după Măiastra/ Dumnezeu face-o lucrare/ Și apare Stela Popescu!/ Cu ce trup și ce

un strop de mândrie, îl numim astăzi, Teatrul de Revistă «Constantin Tănase» - Teatrul din inima Bucureștiului” - a adăugat actrița Valentina Fătu.

Împreună semnează conceptul, scenariul și regia acestui spectacol în care se celebrează valoarea, performanța și excelența, în genul revuistic! Și, tot împreună, prolog și la final, cei doi mari artiști prezintă unul dintre cele mai emoționante momente ale galei, singurul care se repetă la fiecare ediție, “Fără voi”, dedicat marilor dispăruți ai teatrului și filmului românesc.

Fiecare gală este mai mult decât un spectacol de Revistă, căci are de toate: scenete, cuplete, monologuri, muzică live și reprize de balet, toate punctate de confesiuni, mărturisiri, întâmplări, povești, povestiri și amintiri ale invitaților, de proiecții video și imagini de arhivă.

“Teatrul «Tănase» a fost și va rămâne pentru mine un loc de suflet. Am revenit cu toată dragostea pe scena Sălii Savoy și vă mulțumesc pentru emoție, pentru lacrimile de bucurie și lacrimile de tristețe pentru cei care nu mai sunt, vă mulțumesc pentru că m-am simțit respectată, apreciată și iubită. Am plâns de emoție, am plâns de dor, dar mi-am umplut sufletul până la următoarea întâlnire cu voi. Vă mulțumim că nu ne uitați și mă înclin cu respect în fața publicului minunat pe care îl iubesc nesfârșit și necondiționat!” - a spus Mirabela Dauer, una dintre invitatele speciale ale ediției a treia a Galelor Savoy, care a cântat trei șlagăre, melodii dragi sufletului său: “E nevoie de iubire” (muzică și versuri Rareș Borlea - RAOUL), “Cine iubește” (compozitor Jolt Kerestely, text Aurel Storin - Premiul Special al juriului la Mamaia '89) și “Noapte de mai”, compusă de Marian Nistor, versuri Alex. Macedonski.

Actrița Adriana Trandafir a jucat timp de zece ani la Teatrul “Tănase”, de unde s-a și pensionat. Și-a amintit cu

Adriana Trandafir, Daniela Tănase

Music-hall

picioare!/ Regina de la Revistă/ Ce cu farmec ne vrăjea/ Nu vedeai o față tristă/ Când pe scenă juca ea!/ Strălucea dintre vedete/ Cu-al ei păr superb, roșcat/ Și-n ce fel rostea cuplete,/ Cu umor și cu substrat!/ Personaje din scenete/ Le-a făcut a dăinui/ Vorbea lumea la bilete/ Joacă Stela-n travesti!/ Românii din străinătate/ Mistuiți de-al casei dor/ Venerau pe nerăsuflăte/ S-o vadă pe Stela lor./ Ani în șir a fost emblema/ Spectacolelor grandioase/ Puse-n scenă la Boema/ Cu cuplete curajoase./ Cu talent de Domnitoare/ Îi vrăjea pe toți din sală/ Avea lumea la picioare,/ Nefăcând din asta fală!/ Tuturor le-a dăruit/ Câte-un zâmbet, câte-o floare/ Pe nimeni n-a amăgit/ De

Mirabela Dauer

Mirela Vaida

fără pereche” care a dăinuit timp de aproape patru decenii (1978 - 2017). “Acești doi mari actori români au jucat împreună și tot împreună au dobândit o glorie fără egal!” – scria regretatul scriitor Aurel Storin, fost Secretar Literar al teatrului. “Ei au dat ani de zile tonul Revistei românești, depunând o efigie artistică de aur pe Teatrul de Revistă. Acest gen «ușor» este cumplit de greu, și pretinde slujitorilor săi un cumul de talente, să vorbească, să cânte, să danseze, să se miște, să stea, să tacă, să intre, să iasă, să urce, să coboare, să se îmbrace, să râdă, să plângă, să treacă cu vederea, să nu treacă nimic cu vederea, să asculte și să n-asculte pe nimeni. Doamne, câte trebuie să știe și să facă și, uneori, să nu facă un actor de Revistă ca să se poată numi Stela Popescu și Alexandru Arșinel!”.

asta este STELA mare!/ Când apărea în lumină,/ Toată lumea-ncremenea/ Și-n sală, și-n culise/ Nu va fi alta ca ea./ De vreo patru ani încoace,/ STELA-a părăsit cabina/ S-a dus în cer că joace/ Cu NAE și cu CRISTINA./ Și cât Domnul ne mai lasă/ Vom juca în continuare,/ Chiar dacă dorul ne apasă/ Și durerea este mare./ Și finalu-i ca la teatru,/ Sunt tristă, dar tot zâmbesc/ STELA,TE-AI NĂSCUT LEGENDĂ!/ La mulți ani și vă iubesc!”

Firește, unul dintre cele mai așteptate momente ale serii a fost întâlnirea cu marele actor care și-a legat numele de Teatrul de Revistă și care i-a adus faima prin celebrul cuplu Stela Popescu - Alexandru Arșinel, “o pereche

Vasile Muraru, Valențina Fătu

Marele actor a depănat amintiri, a povestit întâmplări și povești, dintre sutele pe care le are și păstrează în minte și suflet și a cântat, acompaniat de Orchestra dirijată de Dan Dimitriu, așa cum știe cel mai bine și cum îi place. "Cântecele sale dezvăluie de fiecare dată latura sa sufletească, atât de familiară celor din jur, dar puțin cunoscută marelui public, care-l consideră un actor comic genial" – scria Octavian Ursulescu. "El a jucat excepțional în teatru, și dramă, iar astfel de actori ascund într-un colț al sufletului un filon de tristețe, durere, dezamăgire arareori revelat spectatorilor. Și-a deschis sufletul în compozițiile sale, este romantic, nostalgic și nu o dată cu o lacrimă în colțul ochilor. (...) Dacă nu s-ar fi născut la Dolhasca, în Moldova, ci la Los Angeles, în California, ar fi devenit o mare vedetă comică a Americii, cu zeci de filme la Hollywood și, asemeni lui Sinatra, ar fi bătut toate recordurile de tiraj cu discurile sale. Să ne bucurăm că este al nostru, un monstru sacru în patrimoniul de aur al filmului și teatrului românesc, în special al aceluia de Revistă, pe care l-a înnobilit cu harul unic. Probabil, cei care îl ascultă cântând cred că muzica ușoară este doar un hobby, dar e mai mult de atât. Alexandru Arșinel este un muzician în adevăratul sens al

cuvântului: compune, stăpânește toate ritmurile, de la piesele latino-americane la romanțe, de la colinde la evergreen-uri, neocolind muzica ușoară și bogatul folclor bucovinean. Cântul este pentru el plăcerea supremă. Fiindcă Arșinel nu este un actor care și cântă, ci un cântăreț în toată puterea cuvântului, cu zeci de discuri și succese muzicale. Fac o reverență în fața Lordului scenei și al muzicii ușoare, îi declar afecțiune pe viață și cred că pentru noi este Alexandru King Arșinel". (Foto: Dragoș Constantin)

Oana GEORGESCU

Dorina Paraschiv Nistor: „Căpitane de județ”

Dacă la precedentele albume "marca Marian Nistor - Savoy" i-a fost alături soțului în postura de interpretă de muzică ușoară (ceea ce dovedește capacitatea ei de a aborda diverse genuri), de această dată Dorina Paraschiv Nistor își regăsește "uneltele

de bază", pe tărâmul genului care a consacrat-o. Pentru că remarcabilul album de față este o colecție încântătoare de melodii celebre lăutărești și de petrecere lansate de artiști al căror nume îl rostim cu venerație, fiind vorba de o generație de aur ce ne-a lăsat moștenire aceste bijuterii - Maria Tănase, Maria Lătărețu, Ioana Radu, Ileana Sărăroiu, Dona Dumitru Siminică, Fărămișă Lambru. Și nu în ultimul rând Fănică Luca, profesorul de nai al lui Marian Nistor la Liceul de muzică, unde acesta a fost coleg cu cel care îi este prieten apropiat și astăzi, inegalabilul Gheorghe Zamfir. Practic, și Marian Nistor regăsește pe acest disc genul muzical pentru care s-a pregătit pe băncile liceului și pe care de fapt nu l-a trădat niciodată, multe din compozițiile sale de muzică ușoară conținând delicate irizări folclorice. De această dată însă nu numai că a orchestrat majoritatea pieselor (cu excepția celor două la care

aranjamentul orchestral aparține lui Paraschiv Oprea), dar și-a "chemat sub arme" (a se citi - sub bagheta sa dirijorală) pe cei mai buni dintre foștii săi colegi din Ansamblul folcloric "Ciocârlia", cărora ține să le mulțumească pentru dăruire și solitudine, tipărindu-le numele în booklet. În orchestrațiile sale, Marian Nistor și-a propus să respecte linia clasică, tradițională a acestor cântece celebre, pentru a le reda ascultătorului într-o formă cât mai apropiată de cea originală. Înregistrările s-au făcut în studioul muzical "Midi Sound", cu Jolt și Andrei Kerestely la pupitru. Într-un mediu muzical atât de familiar ei, Dorina Paraschiv Nistor evoluează cu lejeritate și siguranță, propunându-ne și o mostră a înzestrărilor de autoare cu melodia "Departa-s de casa mea".

Dorina Paraschiv Nistor va fi cu certitudine, pentru cei care n-o cunosc în această ipostază, o adevărată revelație, nemaivorbind de selecția inspirată dintr-un repertoriu specific românesc care din păcate este tot mai rar abordat... (M. G.)

Concerte

Reducerea sensibilă a restricțiilor le-a permis artiștilor să se reîntâlnească cu spectatorii, după doi ani de "secetă" gravă în domeniu. Organizatorul Stoian Anghel, consecvent apropierea sale de muzica ușoară românească, a programat în martie, în apropierea Zilei Femeii, un concert

Mirabela Dauer, Marina Voica

de primăvară la Sala Palatului, regizat de Cosmin Man de la Etno TV. Pe scenă a urcat mare parte din floarea genului, vedetele la rândul lor bucurându-se de revedere. Primele pe afiș și evident stelele spectacolului au fost Marina Voica și Mirabela Dauer, surprinse în cabină în imaginea alăturată. Primirea pe care numerosul public a făcut-o Marinei Voica a fost absolut impresionantă, fiind aplaudată în picioare pe toată durata recitalului. Și cum să nu fie așa? La cei 86 de ani ai săi, artista este într-o formă excepțională, impresionând cu două compoziții proprii, celebra "Într-un colț de cafeana" și, în primă audiere, "Țara laptelui și-a mierii", dar evocând și anii începuturilor sale muzicale latino-americane/ iberice, cu o piesă ritmată în care a utilizat castanietele. Același organizator, după puține zile, a umplut Sala Palatului la tradiționalul festival "Om bun", în care au evoluat mai toate numele importante ale muzicii folk, în frunte cu Mircea Vintilă, Nicu Alifantis, Mircea Baniciu, Ducu Bertzi, fiind comemorați marii dispăruți ai genului, Doru Stănculescu și Victor Socaciu. În ce-l privește pe autenticul campion al popularității Paul Surugiu-Fuego, acesta și-a reprogramat, din cauza pandemiei, pentru a nu știm câta oară concertul simfonic, urmând a-l susține în luna mai tot pe scena Sălii Palatului. "Încălzirea" și-a făcut-o în decembrie la Teatrul Național din București, cu un spectacol ce a încheiat un amplu turneu prin țară, după care a cules din nou aprecieri cu programul său de Revelion de la TVR2. Deie Domnul să nu mai fie probleme și viața artistică să-și reîntre în normal...

Am salutat în paginile noastre faptul că festivalul național "Crizantema de aur" nu s-a întrerupt în nici un an, chiar în pandemie - o performanță rarisimă. Iată că la mijlocul lunii martie directoarea artistică a manifestării, reputata interpretă Alina Mavrodin Vasiliu, a invitat publicul la Sala Radio la un concert din seria "Tinerețea romanței", cu laureați ai festivalului. În Capitală a fost o instituție de spectacol care a înfruntat toate restricțiile, e

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateri editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:

Mihai COSMA

Redactori: Octavian URSULESCU

Norela-Liviana COSTEA

Secretar de redacție: Costin ASLAM

Corespondenți naționali:

Sanda HÂRLAV MAISTOROVICI, Mariana POPESCU,
Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ȘUTEU, Alex VASILIU,
Petre-Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:

Dumitru AVAKIAN, Mihaela-Georgiana BALAN, Corina BURA,
Oana GEORGESCU, Răzvan GEORGESCU, Doru IONESCU,
David LAPADAT, Florian LUNGU, Carmen MANEA, Doina MOGA,
Adrian POP, Costin POPA, Carmen STOIANOV, Alex VASILIU,
Lena VIERU CONTA

www.ucmr.org.ro

Adresa redacției: București, Ecaterina Teodoroiu nr. 19, sect. 1,
010971, România. Tel./Fax: +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

vorba de Teatrul de revistă "Constantin Tănase", care încă din octombrie a programat lunar "Galele Savoy". (Dorin Manea)